

72119

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KABATAŞ ERKEK LİSESİ'NİN
TÜRKİYE'DE ORTAÖĞRETİM BAĞLAMINDA
OKUL-MÜZE OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

72119

MÜZECİLİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ
KADRIYE TEZCAN

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Tez Danışmanı: Prof. TOMUR ATAGÖK

İSTANBUL 1998

ÖNSÖZ

Bu tez, Kabataş Erkek Lisesi'nin tarihsel ve eğitsel nesne ve belgelerinin, bir okul-müze modeli çerçevesinde düzenlenmesi amacıyla yapılan bir çalışmanın ürünüdür.

Ne" ve "niçin" sorularının yanında, "nasıl" sorusunu da yanıtlamak amacıyla tez, kapsadığı kavram, ilke ve teknikleri sergileyecek biçimde altı bölüm olarak düzenlenmiştir. Bunlar: "giriş"; "müzeciliğin gelişimi"; "okul-müze kavramı"; "Kabataş Erkek Lisesi okul-müze'si projesi"; "Kabataş Erkek Lisesi okul-müze'sinin sürdürülebilirliği" ve "sonuç" tur. Her bölümde, işlenen konulara ve aşamalara ilişkin önemli kavram, ilke ve teknikler tanıtılarak, uygulama örnekleri verilmiştir. "Kabataş Erkek Lisesi'nin Türkiye'de Ortaöğretim Bağlamında Okul-Müze Olarak Değerlendirilmesi" bu tür bir müze kurma girişiminde, çeşitli kişi ve kurumlara rehber olabilir.

Bu tezin tasarım ve uygulamasında pek çok kişi ve kurumların desteği oldu. Bu çalışmanın başlatılması için ilk adımları atarak okul-müze kavramını oluşturan ve çeşitli aşamalarda çalışmalara destek veren Prof. Dr. Metin Sözen'e; çalışmanın gerçekleştirilmesinde okulun tüm imkanlarını kullanabilmemizi ve çalışmaların özveriyle yürütülmesini sağlayan Korel Haksun'a; planlama, tasarım ve uygulama aşamasında emeği geçen tüm Kabataş Erkek Lisesi üyelerine ve desteğini eksik etmeyen Nevin Kurtay'a; çalışma süresince projenin uygulama ve teze aktarılması aşamalarında eleştiri, öneri ve destekleri için Öğr. Gör. Sedat Göksu, Araş. Gör. Hale Özkasım, Okut. Zehra Erkün Oruçoğlu ve Okut. Nevin Çakmakoglu Barut'a; çalışmada kullanılan çizimleri gerçekleştiren Mim. Melih Alper Akmehmet'e ve okul-

müze kavramı modeli geliştirerek tezin planlama, tasarım, uygulama ve yazılı metne dönüştürme aşamalarıyla ilgili her konuda çalışmayı yönlendiren; bilgi ve deneyimlerinden yararlanmama izin veren Prof. Tomur Atagök'e teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, Haziran 1998

Kadriye Tezcan

ÖZET

Kabataş Erkek Lisesi'nin Türkiye'de Ortaöğretimin Gelişimi Bağlamında Okul-Müze Olarak Değerlendirilmesi" başlıklı bu uygulamalı tez, Kabataş Erkek Lisesi'nin nesne ve belgelerini okul-müze kavramı ve amaçları doğrultusunda düzenlenmek ve bir örnek okul-müze modeli geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

"Okul-müze" kavramı, bu müzenin kapsamının oluşturulması çalışmalarında Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı yönetim kurulu üyelerinden Prof. Dr. Metin Sözen tarafından ileri sürülerek Prof. Tomur Atagök tarafından geliştirilmiş ve tanımlanmıştır.

Okul-müze'nin temel özelliği müzenin sergileme alanları olarak okulun bir bölümü veya ayrı bir bina yerine; tüm mekanlarıyla değerlendirilmesidir. Böylelikle, öğrencilerin ve diğer okul üyelerinin okulun tarihsel, eğitsel ve kültürel değerleri ile iç içe yaşayarak topluluk ruhunu hissetmeleri, dün ve bugün arasında karşılaştırma yapmaları sağlanarak müzenin etkisini arttırmak hedeflenmiştir.

Okul-müze, bir okulun kurum kimliğini simgeleyen nesnelerini, eğitim-öğretim aşamalarında kullandığı malzemeleri, okulun tarihsel ve eğitsel niteliklerini başta öğrenciler olmak üzere okul üyelerine tanıtarak bir topluluk bilinci oluşturan ve bireyleri kültürleyerek bu kuruma layık olma ve onu daha ileriye götürme yolunda dürtüleyen; öğrencilerine verdiği bilgiyi çevresinde de uygulayarak eğitimin "çevresine sosyal merkezlik etme" işlevini gerçekleştirerek bir eğitim, kültür, sanat ve iletişim merkezi olan yaşayan bir müzedir.

Okul müzenin temel işlevleri, okul üyelerini toplumsallaştırmak ve kültürlemek; çevre halkına sosyal merkezlik ederek eğitsel, kültürel ve sanatsal faaliyetler

düzenlemek; okulla ilgili her türlü nesne ve belgeyi sergilemek, korumak ve geleceğe aktarmak; diğer okullarla işbirliği içinde ortak etkinlikler düzenlemektir.

Okul-müze kavramının pek çok okulda bulunan okul müzesi ile karıştırılmaması için okul-müze ile okul müzesi arasındaki sınırlar çizilerek farklılıklar belirlenmiştir.

Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si Projesi; okulun tarihçesi, nesne ve belgeleri ve binası hakkında yapılan inceleme ve araştırmalarla başlamıştır. Bu çalışmalar sonucunda bir okul-müze modeli tasarlanmıştır.

Okul-müze kavram ve amaçları doğrultusunda öncelikle planlama yapılarak müzenin hedef kitlesi ve amaçları, sergi ekibi, sergilemenin türü, bütçe ve zaman tespit edilmiştir.

Tasarım aşamasında nesneler sınıflanıp belgelenecek koleksiyon oluşturulduktan sonra sergilenecek nesneler, sergileme alanları , sergi akışı, çevresel koşullar ve güvenlik, aydınlatma, etiket ve tanıtım tasarlanmıştır. Ayrıca, Kabataş Erkek Lisesi'nin tarihi ve eğitsel değerini göstermek ve müzenin eğitim etkisini arttırmak amacıyla Türkiye'de ortaöğretimin gelişimi ve Kabataş Erkek Lisesi'nin bu gelişimdeki yerini konu alan "Ortaöğretim ve Kabataş" adlı eğitim sergisi düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

Uygulama aşamasında; maddi sorunlar, fikir ayrılıkları, nesne ve belge eksikliği, güvenlik ve personel sorunları nedeniyle tasarlananların bir bölümü gerçekleştirilememiştir.

Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si için bir yönetmelik oluşturularak politikası belirlenmiş ve Kabataş Erkek Lisesi'nin gelecekte gerçekleştiremediği planları

gerçekleştirebilmesi ve varlığını yaşıyan bir müze olarak etkin bir şekilde sürdürebilmesi için çözümler önerilmiştir.

Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si projesinin uygulaması ve tanıtımının yanında, bir okul-müzenin kurulma nedenleri ve aşamalarının da belli bir sistem bütünlüğüne kavuşturulmuş olması umulan bu tez beş bölümden oluşmaktadır.

Bu bölümler "giriş bölümü"; "müzeciliğin gelişimi"; "okul-müze kavramı"; "Kabataş Erkek Lisesi Okul Müze'si projesi"ne ilişkin kavram, ilke ve teknikler; "Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müzesi'nin Sürdürülebilirliği" ve "sonuç" altında toplanmıştır.

SUMMARY

This practical thesis entitled "The Evaluation of Kabataş High School for Boys Concerning the Progress of Junior High and High School Education in Turkey" has been prepared to develop a practically applied example of a school-museum model and to organise the objects and documents that belong to Kabataş High School for Boys from the standpoint of a "school-museum" concept and its goals.

The concept of school-museum was conceived by Prof. Dr. Metin Sözen while working on establishing the concept of this museum and has been further developed and defined by Prof. Tomur Atagök.

The basic characteristic of school-museum is derived from the idea that the exhibition areas of museum are organised in a way as to allow the whole school with all its spaces to be used instead of limiting the exhibition areas into only one part of the school or a separate building. Thus, it aimed that to increase of the museums influence by giving the students and other members of the school a sense of unity by providing them an opportunity to unite within the historical, educational and cultural values of the school and by giving them a chance to compare past and present.

School-museum constitutes community awareness by presenting the objects which symbolise the institutional identity of a school and the materials which have been used throughout different phases of the educational process to the members of the school beginning with its students. It cultivates the individuals thus motivating them to strive to be worthy of this institution and thereby promoting it. It is a living museum which operates as a centre of education,

culture, art and communication by fulfilling an essential function of education that is “acting as a social centre of the local area”.

The basic functions of a school-museum are, to facilitate the socialisation and cultivation of school members; to organise educational, cultural and artistic activities and become a social centre for the local people; to exhibit protected and preserve the material history of the school and to organise social activities collaboration with other schools.

In order that not to get in confused the concept of school-museum with the concept of the museum of school which many school have the boundaries between school-museum and museum of the school have been defined and the differences have been settled.

The Project of Kabataş High School For Boys School-Museum has been started with a research on the history of the school through examining the objects, documents and the building of the school. As a result of these studies a school museum model has been designed.

The planning of the school-museum has been made in accordance with the concept and purposes of a school-museum and the exhibition team, the type of exhibition, the budget and the almanac has been determined.

At the designing stage of the study, a collection has been assembled by classifying and documenting the objects. In addition the objects to be exhibited, the exhibition areas, the flow of exhibition, the environmental conditions, security, lighting, labelling and publicising has been settled. Moreover to show the historical and educational value of Kabataş High School for Boys and to increase the educational effects of the museum, the organisation of an educational exhibition entitled, “Junior High and High School Education and Kabataş” concerning the progress of junior high and high school education in

Turkey and the role of Kabataş High School for Boys in this progress has been agreed upon.

In practise a part of what has been intended during the designed stage has not been able to be realised due to financial problems, disagreements, lack of object and document, problems of security and personnel.

Solutions has been suggested in order to facilitate the realization of the goals which Kabataş High School for Boys had set out for itself but could not realizing and facilitate Kabataş High School for Boys in pursuing its existence as a living museum.

In this thesis which consist of six section, in addition to the practise and publicizing of The Project of Kabataş High School For Boys School-Museum, the different stages of establishing a school-museum have been attained into a system unity.

These are: " Introduction"; "the growing of museum movements"; "the concept of school museum"; The Project of Kabataş High School for boys school-museum"; " final section".

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	v
ÖZET	vii
SUMMARY	x
RESİMLER LİSTESİ	xvi
PLANLAR LİSTESİ	xvii
BÖLÜM	
1. GİRİŞ	1
2. MÜZECİLİĞİN GELİŞİMİ	5
2. 1. Müzecilik Anlayışının Gelişimi	5
2. 2. Gelişen Müze Türleri	11
3. OKUL- MÜZE KAVRAMI	14
3. 1. Okul Müzesi Kavramı ve Gelişimi	14
3. 1. 1. Kabataş Erkek Lisesi'nde Okul Müzesi	19
3. 2. Okul-Müze Kavramının Gelişim	24
3. 2. 1. Okul-Eğitim İlişkisi	26
3. 2. 2. Okul-Müze ve Eğitim İlişkisi	28
3. 2. 2. 1. Kültürleme	28
3. 2. 2. 2. Toplumsallaştırma	29
3. 2. 2. 3. Çevresine Sosyal Merkezlik Etme	30
3. 2. 3. Okul-Müze Tanımı	32
3. 2. 4. Okul-Müze'nin Amaçları	32
3. 2. 5. Okul Müzesi ve Okul-Müze Arasındaki Farklar	33

4. KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL-MÜZE'Sİ PROJESİ	35
4. 1. Planlama	36
4. 1. 1. Kapsam	36
4. 1. 1. 1. Kabataş Erkek Lisesi Tarihçesi	36
4. 1. 1. 2. Kabataş Erkek Lisesi Binaları	39
4. 1. 1. 3. Kabataş Erkek Lisesi ve Okul-Müze	41
4. 1. 2. Amaçlar	43
4. 1. 3. Sergileme Ekibi	45
4. 1. 4. Sergileme Mekanı	45
4. 1. 5. Sergileme Biçimi	48
4. 1. 6. Bütçe	48
4. 1. 7. Takvim	48
4. 2. Tasarım	49
4. 2. 1. Eserleri Sınıflandırma	49
4. 2. 2. Belgeleme	51
4. 2. 3. İş Akışı Planı	55
4. 2. 4. Sınırlılıklar	56
4. 2. 5. Sergi Malzemelerinin Seçilmesi	56
4. 2. 6. Sergileme Malzemelerinin Seçimi	58
4. 2. 7. Bilgilendirme	59
4. 2. 8. Sergileme Alanlarının Düzenlenmesi	59
4. 2. 9. Görsel-İşitsel Oda	60
4. 2. 10. Güvenlik	60
4. 2. 11. Bütçe	60
4. 2. 12. Etiket	61
4. 2. 13. Tanıtım	63
4. 2. 14. Grafik	63
4. 3. Uygulama	64
4. 3. 1. Sergileme Malzemeleri	64
4. 3. 2. Onarım-Koruma	67

4. 3. 3. Sergileme Bölümleri ve Düzeni	68
4. 3. 3. 1. Okul-Müze Giriş Holü	68
4. 3. 3. 2. Ortaöğretim ve Kabataş	70
4. 3. 3. 3. Kabataş'ta Bilim	77
4. 3. 3. 4. Yönetim Salonu	78
4. 3. 3. 5. Onur Salonu	79
4. 3. 3. 6. Günümüzde Kabataş	80
4. 3. 3. 7. Derslik Kimliği Çalışması	80
4. 3. 3. 8. Seramik Pano	81
4. 3. 4. Aydınlatma	82
4. 3. 5. Yönlendirme	85
4. 3. 6. Bütçe	86
4. 3. 7. Tanıtım	86
5. KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL-MÜZE'SİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ	
5. 1. Kabataş Erkek Lisesi'nin Yaşayan Bir Müze Olmasını	88
Sağlayabilmek İçin Öneriler	
5. 2. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si Yönetmeliği	91
6. SONUÇ	95
EKLER	98
A	99
B	116
C	117
D	121
KAYNAKÇA	125
ÖZGEÇMİŞ	

RESİMLER LİSTESİ

RESİM	Sayfa
1. Galatasaray Müzesi	19
2. Galatasaray Müzesi	19
3. Kabataş Erkek Lisesi Okul Müzesi (1931)	20
4. Kabataş Erkek Lisesi Okul Müzesi (1986)	21
5. Kabataş Kültür Merkezi Müze Salonu (1996)	23
6. Müze Salonu Sergileme Düzeninden Detay Görüntü	23
7. 1923-24 Kabataş Mekteb-i Sultanisi öğretmen ve öğrencileri	37
8. Kabataş Erkek Lisesi, Erkek Lisesi iken	38
9. Feriye Saraylarından, Kabataş Erkek Lisesi binaları	39
10. Feriye Karakolu, Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Sitesi.....	40
11. Kabataş Erkek Lisesi Binalarından, B Blok	41
12. 1996 Pilav Günü	42
13. 1995-96 Eğitim-Öğretim Yılı Diploma Töreninden İlkKız Mezunlar	43
14. Bugünkü Kabataş Erkek Lisesi Binaları	46
15. Müze Salonu İçin Yaptırılmış vitrinlerden bir örnek	58
16. Okul-Müze Giriş Holü, Müze Çalışmalarından sergilemeden Bir Görüntü	68
17. Orjinal Laboratuvar Dolapları ile Oluşturulan Fizik Laboratuvarı Canlandırması	77
18. Biyoloji Laboratuvarında Çalışan Kabataş Erkek Lisesi öğrencileri	78
19. Yönetim Salonu'nda kullanılan Yatay Kare Vitrinler	79
20. Onur Salonu Düzenleme Aşamalarından bir görünüş	80

PLANLAR LİSTESİ

PLAN	Sayfa
1. Kabataş Erkek Lisesi Kat Planları	47
2. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müzesi Sergi Yerleşim Planı	69
3. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si Sergileme Malzemeleri Yerleşim Planı.....	65
4. "Onur Salonu" Sergileme Malzemeleri, Tasarım ve Uygulama Aşaması Çizimleri	66
5. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si Yönlendirme Şeması.....	84

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Geçmişî koruyan ve tanıtan müzelerin tarihsellik içinde değışen kültürel bakış açısıyla birlikte amaç ve işlevleri de değışmiş; nesneye önem veren “toplama” ve “koruma” amaçlarına, insana önem veren “eğitim” de eklenmiş ve müzeler, birer eğitim kurumlarına dönüşmüşlerdir.

Müzelerin değışen amaç ve işlevleriyle birlikte kapsam ve türleri de gelişmiştir. Müzeciliğin başlangıcında sadece değerli ve özel olan nesnelerin sergilendiğı “saray müzeler”, “arkeoloji müzeleri” gibi müze türleri varken, günümüzde her şeyin müzesi yapılabilmekte, kültürü yansıtan her şey müze eseri kabul edilmektedir.

Toplumların gücü ve düzeni de dayandıkları kültürün gücüne bağlıdır. Toplumlar tarihsel süreç içinde oluşarak bir varlık kazanırlar ve bu tarihselliklerini ve tarihselliğın beraberinde getirdiğı çağdaşlığı görüp değerlendirmek isterler. Müzeler birer eğitim kurumu olarak bu isteğe cevap vererek toplumların kültürleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlarken, bugün bulundukları noktayı değerlendirmelerine de katkıda bulunurlar.

Kabataş Erkek Lisesi ilk ortaöğretim kurumlarından biri olarak Türk Eğitim tarihinde önemli bir yere sahiptir. Çeşitli aşamalardan geçtikten sonra, çağdaş bir eğitim kurumu olarak günümüzde de önemini korumaktadır. Kabataş Erkek Lisesi nesne ve belgeleri değışik dönemlerde tarihsel ve eğitsel nitelikleriyle sergilenmiş; böylece Kabataş Erkek Lisesi, topluluğuna tanıtılarak Kabataş'ın önemi vurgulanmak istenmiştir.

Bu tezin yapılmasındaki amaç, Kabataş Erkek Lisesi'nin bir sergileme düzeni ve güvenliği olmadan sergilenen nesne ve belgelerini, bu çalışma ile geliştirilen "okul-müze" kavramı çerçevesinde düzenlemek; böylelikle Kabataş Erkek Lisesi'nin tarihini ve kültürünü tanıtarak eğitimin "toplumsallaştırma", "kültürleme" ve okulun "çevresine sosyal merkezlik etme işlevlerine katkıda bulunmaktır. Ayrıca, bir okul-müzenin kurulma nedenleri ve aşamalarını bir sistem bütünlüğüne kavuşturmak ve örnek bir okul-müze modeli geliştirmek de hedeflenmiştir.

Bu amaçla cevaplandırılmaya çalışılan sorular şunlar olmuştur:

1. Okul-müze kavramı nasıl geliştirilmiştir?
2. Okul-müze-eğitim ilişkisi nedir?
3. Okul-müze kapsamı ve amaçları nelerdir?
4. Okul-müze'nin okul müzesinden farkı nedir?
5. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si Projesi nasıl gelişmiştir?
6. Projenin kapsamı ve amaçları nelerdir?
7. Projenin aşamaları nelerdir? Sergi bölümleri ve düzeni nedir?
8. Kabataş Erkek Lisesi'nin yaşayan bir müze olması için neler yapılmalıdır?

Bu tezi benzeri çalışmalardan ayıran, uygulamasının yapılmış olmasıdır. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'sinin sadece amaç ve kapsamı çerçevesindeki plan ve tasarımı değil, uygulanması da izlenebilir durumdadır.

Burada geliştirilen okul-müze modelinin, bu tür bir müze kurulması girişiminde çeşitli kurum ya da kişilere yardımcı olabilmesi umulmaktadır. Bu amaçla çalışmanın tüm aşamaları belli bir sistem bütünlüğü içinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Bu araştırmada üç temel varsayımdan hareket edildirmiştir. Bunlardan birincisi, okul-müze aracılığıyla Kabataş Erkek Lisesi 'nin tarihi ve kurum kimliği tanıtılarak, okul üyelerinin tarihselliklerini değerlendirme ihtiyacına yanıt verilebileceği ve topluluk bilincinin güçlendirilebileceğidir. İkincisi, Türkiye'de okul-çevre ilişkilerinin yeni yeni gelişmekte olduğu ve Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si aracılığıyla çevre halkı ile iletişim kurularak, eğitimin çevresine sosyal merkezlik etme işlevinin gerçekleştirilebileceği; üçüncüsü de Kabataş Erkek Lisesi'nin Okul-Müze'sinin tarihsel, toplumsal ve mekansal nitelikleriyle bir okul-müze için ideal bir okul olduğudur.

Proje için tasarlanan düşünceler; okulun bütçe yetersizliği, sergi ekibi ve okul yöneticileri arasındaki fikir ayrılıkları, güvenlik ve personel sorunları ile sınırlanmış ve bu yönde geliştirilmiştir. Ayrıca tezin yazıldığı dönemde uygulama çalışmasının son aşamaları devam ettiğinden, bu çalışmalara tezde yer verilememiştir

Bu tez, okul-müze modelinin Kabataş Erkek Lisesi'nde geliştirilmesi ile gerçekleştirilen tasarım-uygulama çalışmasıdır. Kabataş Erkek Lisesi yöneticileri bu proje için Y.T.Ü. Müzecilik Anabilim dalı'ndan yardım istediğinde Bölüm Başkanı Prof. Tomur Atagök, bu çalışmanın bir tez kapsamında uygulanabileceğini ifade etmiştir. Bu çalışmaya ilgi duyarak çalışmalara başlamanın nedeni, konunun ilgi çekici ve müzecilikte uzmanlaşmak istediğim alanın "müze eğitimi" olmasıdır.

Öncelikle kapsam araştırmasına gidilmiş, Prof. Dr. Metin Sözen tarafından ileri sürülerek Prof. Tomur Atagök tarafından geliştirilen ve tanımlanan "okul-müze" kavramı müzenin kapsamı olarak belirlenmiş ve müzenin amaçları oluşturulmuştur. Bu kapsam ve amaçlar doğrultusunda bir okul-müze modeli geliştirilmiş, bu model bütünlüğü içinde Kabataş Erkek Lisesi, Kabataş Kültür

Merkezi mekanları ve bu mekanlarda bulunan obje ve nesneler okul-müze kapsamında değerlendirilmiştir.

“Ortaöğretim ve Kabataş” eğitim sergisi için; Beyazıt Devlet Kütüphanesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, İRCİCA, Boğaziçi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Kabataş Erkek lisesi Boğaziçi Kitaplığı ve Taha toros Arşivinde bulunan ilgili kaynaklar taranarak, Türkiye’de ortaöğretimin gelişimi ve Kabataş Erkek Lisesi tarihçesi ile ilgili geniş bilgi elde edilmiştir. Ayrıca çeşitli özel ve genel arşivler taranarak, bu bilgileri destekleyecek görsel mazeme sağlanmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu üyesi Necdet Sakaoğlu bu çalışmayı yönlendirerek, bilgilerin doğruluğunu kontrol etmiştir.

Planlama, tasarım ve uygulama çalışmalarıyla ilgili her konuda Prof. Tomur Atagök’ün bilgi ve deneyimlerinden yararlanılmış ve sürekli olarak değerlendirilmiştir.

BÖLÜM 2

MÜZECİLİĞİN GELİŞİMİ

2. 1. Müzecilik Anlayışının Değişimi

Uygarlık tarihi ile kültürün gelişimine paralel olarak gelişen müzecilik bilimi ilk kurulduğu 18. yüzyıldan bugüne önemli gelişmeler kaydetmiştir. İlk ortaya çıktığında değerli ve kutsal olan nesneler müze eseri kabul edilirken 18. yüzyılda gelişen milliyetçilik kavramına bağlı olarak kültür bilincinin gelişmesiyle kültürün önem kazanmasıyla kültürel nesne ve belgeler de müzelik eser sınıflamasına girmiştir. Bu gelişimi ana hatlarıyla gözden geçirdiğimizde müze türlerinin arttığı izlenmektedir.

Toplama ve biriktirme eylemi insanlığın varoluşundan bu yana temel güdülerinden biridir. Müzeler ortaya çıkmadan önce, farklı toplumlar önemli olduklarına inandıkları sanat yapıtlarını değerli nesneleri ve günlük kullanım nesnelerini kutsal yerler olan tapınak ve mezarlarda toplamışlardır. “Asya’da kıymetli nesnelerin emniyetle korunması için sık sık tapınaklara emanet edildiği, Avrupa kiliselerinde hazinelerin ve nadir olduğuna inanılan dinsel nesnelerin toplandığı bilinmektedir”. (Ambrose and Pain, 1995, s.6) Bu toplama, dinsel amaçlı ve sistemsizdir.

Gotik dönemde ticaretin gelişmesi, ekonomik ve sosyal yapıdaki değişikliklerin ardından Rönesans dönemi’nde burjuva sınıfının ortaya çıkması, sanat ortamını ve koleksiyonculuğu etkilemiştir. Avrupa’da saray üyeleri ve soylular tarafından saraylarda ve konaklarda toplanmaya başlanan koleksiyonların sadece toplumun üst sınıflarında; aristokrat ve din adamlarına açılmasıyla, özel bir koleksiyonculuk anlayışı gelişmeye başlamıştır.

Rönesans döneminde doğaya yönelik araştırmaların başlaması, gözlem ve deneyin önem kazanması ve bilim dallarının temellerinin oluşması ile sanat-bilim ilişkisi kurulmuş ve bilimle ilgili nesneler de önem kazanmıştır. Alkol içinde hayvan saklama, vitrin ve kutularda sergileme, sınıflandırma gibi koleksiyon örnekleri ve araçları Rönesans'tan itibaren gelişmeye başlamıştır. Böylelikle 16. ve 17. yüzyılda bilim adamları ve doğa filozoflarının topladıkları koleksiyonlarla birlikte bilim müzelerinin temelleri atılmıştır.

Doğanın sırlarını bulma ve öğrenme isteğinde olan bilim adamları ve filozofları, doğa varlıklarından koleksiyonlar yapmaya başlamışlardır. İtalyan hekimi Ulisse Aldrovandi(1522-1605), doğanın bütün varlıklarından seçtiği örneklerle bir müze kurma girişiminde bulunmuştur. İngiliz hekimi Sir Hans Sloane (1660-1753) kendi bilimsel görüşüne uygun bir bitki koleksiyonu hazırlamış; para, madalya, araç-gereç, basılı ve yazma kitap, resim koleksiyonu da yapmıştır. Sadece öğrenme, toplama ve saklama tutkusu ile gelişen bu koleksiyon halka açık değildir ve toplamada henüz belli bir sınıflama sistemi olmadığından çeşitli malzemeyi içermektedir. 1665'te müzecilik konusunda ilk bilimsel kitabı yayınlayan Samuel Van Quichberg "*Inscription*" (kaydetme) adlı kitabında, müzelerde belli ilkelere göre sınıflamanın kurallarını göstermiş, bütün bir doğayı ve insanlığı kapsayacağını belirtmiştir. (Atasoy, 1983, 1472)

1683 yılında Oxford Üniversite'sinde açılan, çağın soylularından tanınmış tarihçi ve koleksiyoncu E. Ashmole'un antik eser koleksiyonundan ve J. Tradeskant'ın bilimsel araçlarının birikiminden oluşan Ashmolean Müzesi, ilk defa bir sistem içinde farklı toplumlarda kültürel gelişmeyi araştırmasıyla ayrı bir öneme sahiptir.

17. yüzyıl aydınlanma döneminde bilimin gelişmesi, beraberinde bilimsel düşüncüyü de getirmiş, her alanda sistem ve metodun kolay ve çabuk çözümler

için gerekliliği ortaya konmuş, 17. yüzyılın ikinci yarısından itibaren sistemli bir koleksiyonculuk anlayışı gelişmeye başlamış, her şeyin en ilginç koleksiyon kapsamına girmiştir.

18. yüzyılda Pompei ve Herculaneum'da yapılan arkeolojik kazılarla Antik eserlere duyulan ilgi artmış; bu ilgi ve hayranlıkla, arkeolojik koleksiyonculuk ve eski uygarlıklara ilgi başlamış; bunun sonucunda her boyutta esere yönelme olmuştur. Önce kullanım ve süs eşyaları gibi küçük objelerden oluşan taşınabilir eserlerle başlayan koleksiyon yapma merakı ve tutkusu giderek her ölçüdeki esere yönelmiş, özellikle ticari ilişkilerin yoğun olduğu yerlerden de tüm Avrupa'ya yayılmıştır.

Müzecilik, 18. ve 19. yüzyıllarda toplumsal bilinçle gelişmiştir. Avrupa ve İngiltere'de ilginç doğa örneklerini toplayanların yanında tarih ve sanat eserlerini de toplayanlar çoğalmaya başlamıştır. Sanat anlayışının gelişmesi ve sınıf ayrımının ortadan kalkmaya başlamasıyla saraylarda biriktirilen kültürel birikim topluma miras olarak bırakmıştır. 18. yüzyılda gelişen milliyetçilik anlayışı doğrultusunda, devlet yöneticilerinin "müzelerin milli kimliği ifade ettiği" düşüncesiyle, devletin malı olarak gözüken fakat özel beğenileri doyuran koleksiyonların halka açılması gerekli görülmüştür.

Böylece, özel koleksiyonların halka açılmasıyla saray müzeler ve galeriler kurulmuştur. İtalya'da Floransalı Medici ailesinin koleksiyonunu 1737'de şehre bağışlamasıyla Uffizi Galerisi, Pitti Sarayı ve Laurentian kütüphanesinde halka sunulmuştur. (Atagök, 1985, s. 58)

1750-1785 arsında kralın en güzel tablolarının Lüksemburg Sarayı'nda sergilenmesi ilgiyle karşılanmıştır. Bu sergilemeden sonra Louvre Sarayı'nda bir müze kurulması düşünülmüş ve bu tasarı, Fransız devriminden sonra 1793'te gerçekleştirilmiştir. (Yumrukçağlar, 1996, s. 4)

Louvre, halka açık ilk müze olmuş, devlet eğitim sisteminin bir parçası olarak kurulmuştur. Küratörden çok ziyaretçiler için ucuz kataloglar üretilmiş ve çeşitli dillere çevrilmiştir. Louvre önderliğinde ülke çapındaki müzeler, feodal köylüyü bir cumhuriyet vatandaşına dönüştürmeyi amaçlamışlardır. Louvre ile birlikte halk kültürü önem kazanmıştır. Nesne ve örneklerle ilgilenirken ilk olarak müze bir halk eğitim aracı olmuş, özellikle Almanya'da kurulmaya başlanan yeni kurumlarla birlikte Avrupa'da büyük bir etki yaratmıştır. (Hooper-Greenhill, 1994, s.231) Eğitim, müzeciliğe girmeye başlamıştır.

Endüstrileşme, savaşlar ve Fransız devriminin ardından gelen devrimci hareketlerle pek çok ülkede gelişen; milliyetçilik, milli kültürün tanınması ve korunması isteğiyle tarih ve etnografya müzeleri de açılmıştır.

18. yüzyılda doğan müzecilik, 19. yüzyılda özel koleksiyonların kamulaşması, salt üst sınıfın ayrıcalığı olan kültür birikiminin sergilenerek tüm topluma gösterilmesi olgusunu getirmiş, koleksiyonlar halka açılarak bireyin değil, tüm insanlığın ortak malı olmuşlardır. Kültürel varlıkların korunması bilimsel bir bağlamda ele alınırken, müzelerin geçmişi belgeleyen merkezler olarak diğer görevleri üstlenmeleri, toplumun kendi kültürünü tanıması ve öğrenmesi için bilim ve eğitim merkezi konumuna doğru yönelmeleri gereğini ortaya koymuştur. (Atagök, 1986, s.57; Atagök, 1994, s. 88)

Bu dönemlerde pek çok müze çağın getirdiği yeni fikirlerle açıkça eğitsel amaçlarla kurulmuştur. Müzeci Eileen Hooper-Grenhill'in "The Educational Role Of The Museums" (Müzelerin Eğitimdeki Rolü, 1994, 232; Lawson ve Silver, 1973, s. 229): adlı kitabında belirttiği gibi:

19. yüzyıl başlarında kütüphaneleri ve sonra müzeleriyle ilk edebiyatçı ve felsefecilerin oluşturduğu gruplar, eğitimin sosyal değişime etkisinin gücünü gösteren radikal düşüncelerin yayılmasında kullanılan araçlar

arasındaydı. Güney Kensington'daki müzeler; özellikle Bilim Müzesi ve Sanat Müzesi, bilimsel keşiflerin gelişimin ve en iyi estetik tasarımın sergilenmesi için hem eğitsel, hem de ekonomik amaçlarla kurulmuştur.

Başta İngilteredeki Victoria and Albert Müzesi olmak üzere pek çok müzenin kurulmasının arkasında yatan neden müzelerin bu eğitim potansiyeli olmuştur. Bazı kuruluşlar Makine İşçileri Dernekleri (Mechanics Institutions)'nin müzeleriyle birlikte bu işlevi diğer kuruluşlardan daha iyi uygulayarak eğitimi bir temel görev olarak görmüşlerdir. (Hooper-Grenhill, 1994, s.258)

Müzelerin koleksiyonlarındaki kültür varlıklarının hiç de halkı tarafından sahiplenilmediği ortaya çıkmıştır. Toplum müzelere girmeye çekindiği gibi kendi kültürünü bilmiyor ya da değer vermiyordu. 1950'lerde başlayan sanatın ve kültürün yaygınlaştırılmasına yönelik ve aktif eğitim olarak sınıflayabilecek etkinlikler ile müze korunma kapsamında yeni bir aşamaya girmiş, yeni bir kimlik kazanmış, böylelikle müze Fransız müzecisi Bazin'in dediği gibi bir açık üniversite kimliğine bürünmüştür (Atagök, 1994, s. 74).

Kültürel geçmişin kısalığından kaynaklanan boşluğu kapatmak üzere Avrupa ve doğunun kültürel mirasını ve sanat yapıtlarını ülkesine getiren Amerika'daki özel kesim, koleksiyonlarını topluma kazandırmak için yeni müzelerin açılmasında öncülük yapmıştır.

1950'lerde "Yeni Müzecilik Anlayışı" ile Amerika'da müzelerin toplum içindeki yerinin yeniden ve köklü bir şekilde incelenmesi, yoksa müzelerin yaşayan fosiller olacağı belirtilmiş; bilgi aktarmak, bir eğitim ve kültür kurumu olarak müzenin ziyaretçi ihtiyacına göre düzenlenmesinin gerekliliği ortaya konmuştur.

“Müze Eğitimi Devamlı Bir Mücadele” adlı makaledeki geleneksel ve yeni müzelerin özelliklerinin karşılaştırılmasına baktığımızda müzeciliğin gelişimin temel dinamiklerini görebiliriz:

Geleneksel

- Saf akılcı
- Özelleştirilmiş (uzmanlaşmış)
- Son ürüne doğru yönelmiş
- Nesneleri vurgular
- Genellikle geçmişe yönelir
- Sadece orjinal nesneler
- Biçimsel yaklaşım
- Otoriter yaklaşım
- Nesnel, bilimsel
- Varolan düzeye uyar

Yeni

- Ayrıca duyguları hesaba katar
- Anlaşılır olabilmesi için çok katkılılığa (karışıklığa) izin verir.
- Süreçlere doğru yönelmiş
- Kavramlara somut biçimler vermeyi dener
- Bugünü de ele alır
- Kopyaları da içerir
- Serbest yaklaşım
- İletişimsel yaklaşım
- Yaratıcı, popüler
- Yenilenmeye uyan ve yapılaşmıyan

Böylece, koruma ve belgelemenin birinci derecede önemli olduğu nesneye yönelik içe dönük müzecilik anlayışı, günümüzde koleksiyonunun halkla her anlamda buluştuğu yaşayan müzeciliğe dönüşmüştür. Müzecilikte koruma ve belgelemenin yanısıra eğitim, tanıtım ve topluma dönük iletişim, bilgilendirme ve de bilinçlendirme önem kazanmıştır.

II: Dünya Savaşı, Birleşmiş Milletler, UNESCO ve ICOM gibi uluslararası organizasyonların ortaya çıkışı ve bunlar gibi başka kurumlar ve olaylar müze koleksiyonlarına değişik bir gözle bakılmasına neden olmuştur. 1954 tarihli Lahey Antlaşması kültürel mülkiyet (property) için uluslararası bir anlayış geliştirmiştir. Daha önce 1907 tarihli Lahey Antlaşmasında “eğitim, sanat ve bilime adanmış kurumların mülkiyetinin, Devlet mülkiyeti olsa bile

özel mülkiyet muamelesi göreceği belirtilmiştir. 1954 tarihli antlaşmada ise “Herhangi bir kişiye ait olan koleksiyonunu mülkiyeti, tüm insanlığın kültürel mirası olarak kabul edileceği “ belirtilmiştir (Scarlatou: 7-8).

ICOM müzeyi şöyle tanımlamıştır:

- Müze, kültürel değer taşıyan unsurlardan oluşan bir bütünü, çeşitli biçimlerde korumak, incelemek, değerlendirmek ve bunları, özellikle halkın beğenisini yükseltmek için sergilemek amacıyla kamu yararına yönetilen sürekli bir kurumdur. (Atagök, 1985, s.2; ICOM: Müzelerin Eğitimdeki Rolü Hakkında Unesco Bölge Semineri)

2. 2. Gelişen Müze Türleri

Çeşitli dönemlerde din adamları, devlet yöneticileri, aristokrat kesim vb. tarafından dini yaymak ve öğretmek, siyasal başarı ve iktidarı kanıtlamak gibi amaçlarla toplanan ve sınırlı bir kesime sunulan koleksiyonlar, 18. yüzyılda gelişmeye başlayan halkçılık anlayışı sonrasında halka açılarak müzecilik kurum ve olgusu doğmuş ve kültür bilincinin gelişmesiyle paralel olarak ilerlemiştir.

Koleksiyonlar uzun yıllar sahiplerinin bilgi, zevk düzeyi; alım ve yaptırım gücüyle orantılı olarak rastgele gelişmiştir. Oysa müzeler bir düzenin saptanması gerekliliğini ortaya koymuş; genel programlarını çizmiş; koleksiyonlarının özelliklerini ve içeriğini sınırlamışlardır (Atagök 1985: 3).

İlk başlarda koleksiyona göre sınıflama yapılmıştır. Müzeciliğin gelişimi ile birlikte, özellikle 1950 sonrasında eğitim işlevinin öne çıkmasıyla, çok sayıda müze kurulmuş ve müze türleri artmıştır. Müzelerin sınıflanması da gelişmiştir.

ICOM müze türlerine şunları da dahil etmiştir. (Madran, 1998, s. 89)

1. Koruma kurumları ve arşiv merkezleri ile kütüphanelere bağlı sergi galerileri;
2. İletişim ve koruma etkinlikleriyle bir müze yapılanmasına sahip anıtlar(tarihi eserler) ve sit alanları;
3. Yaşayan türler barındıran botanik ve zooloji bahçeleri;
4. Doğal parklar;
5. Bilimsel merkezler ve planetler.

ICOM tarafından yayınlanmış olan Museum Basics (Müzenin Temelleri) adlı kitapta da müzelerin sınıflandırılması şu şekilde yapılmıştır:

Koleksiyonlarına Göre

- Genel Müzeler	- Arkeoloji Müzeleri
- Sanat Müzeleri	- Tarih Müzeleri
- Etnografya Müzeleri	- Doğal Tarih Müzeleri
- Jeoloji Müzeleri	- Bilim Müzeleri
- Askeri Müzeler	- Endüstri Müzeleri
- Diğer Müzeler	

Yönetim Otoritelerine Göre

- Devlet Müzeleri	- Belediye Müzeleri
- Üniversite Müzeleri	- Askeri Müzeler
- Bağımsız veya Özel Müzeler	- Ticari Şirket Müzeleri

Hizmet Ettikleri Alana Göre

- Ulusal Müzeler	- Bölgesel Müzeler
- Yerel Müzeler	

Hizmet Ettikleri Kitleye Göre

- Eğitim Müzeleri
- Halk Müzeleri
- Özel müzeler

Koleksiyonlarını Sergileme Biçimlerine Göre

- Geleneksel Müzeler
- Müze Evler
- Açık Hava Müzeleri

(Ambrose ve Paine, 1993, s.7):

Saray-Müze "koleksiyonlarını sergileme biçimlerine göre müze türleri"ne dahil edilebilir.

Saray Müzeler, bu grubun en karakteristik örnekleridir. Müzenin koleksiyonunu mekanı ile birlikte ait olduğu dönemdeki düzeniyle sergilenerek ,o dönemin tarihini, yaşam ve kültürünü tanıtmak, saray müzelerin temel amacıdır. Böylelikle tarihi yapıyı da en iyi şekilde korumak hedeflenmiştir.

Saray yapılarından bazıları iç mekan özellikleri korunup saray-müze kavramı çerçevesinde değerlendirilirken, bir bölümünde bu mümkün olmamış, sergileme salonu olarak kullanılan müze-saraylara dönüşmüşlerdir. Bir bölümü de farklı işlevlerde kullanılarak niteliklerini kaybetmişlerdir.

Saray müze, okul-müze kapsamının geliştirilmesinde uygulama örneklerinden yararlanılan bir örnek olmuştur.

BÖLÜM 3

OKUL – MÜZE KAVRAMI

Okul-müze kavramı, bu bölümde incelenen okul müzesi kavramı ile karıştırılabilir. Bu nedenle okul-müze kavramına geçmeden önce okul müzesi kavramını açıklamak, doğabilecek kavram karmaşalarını önlemek için gerekli görülmüştür.

3. 1. Okul Müzesi Kavramı ve Gelişimi

Okul müzesi, Avrupa'da 19. yüzyıl başlarından itibaren gelişen bilimsel çalışmalarla birlikte ilk ve orta dereceli okullarda, gereksinim duyulan bilimsel malzemelerin toplanarak eğitim yararına kullanılabilmesi için tamamen eğitsel amaçlarla kurulmuş olan müzelerdir.

19. yüzyıl sonlarında İngiltere'de ilkokulların müze kurmaları ve müzelerin buralara derslerde kullanılmak üzere seçilmiş müze nesnesi verebileceği Henry Higging tarafından gündeme getirildikten sonra Avrupa ve Amerika'da birçok okul müzesi açılmıştır.

Rio de Janeiro'da yapılan "Müzelerin Eğitimdeki Rolü Hakkında Unesco Bölge Semineri"nde okul müzeleri şöyle tanımlanmıştır (Riviere, 1962, s. 79):

Herşeyden önce okul müzelerinin üniversite müzeleriyle karıştırılmaması gerekir. İsminden de anlaşılacağı gibi burada bir sınıfa en çok ilkokula veya orta dereceli okula bağlı müzeler söz konusudur...Bir okul müzesi, üniversite müzesiyle pedagojik koleksiyonlar arasında bir yerde bulunur ve

gerçek bir kuruluş düzenine bağlı olmayarak bağımsız çalışan bir kurum olarak tarif edilebilir.

18. ve 19. yüzyılın akademik bilimselliğinin getirdiği, bilimsel araştırma kurumları tarafından desteklenen üniversite müzeleri, oldukça gelişmiş bir yapıya sahip bir müze türü olarak ayrı bir araştırma konusudur.

Bir okul müzesinin hedef kitleleri okul öğrencileri, temel amacı da okulda uygulanan eğitim programını desteklemektir. Okulun bir odasında, koridorunda veya dolabında kurulan okul müzesi, bir çok dersi destekleyen sanat tarihi, arkeoloji, etnografya, doğa ve fen bilimleri ile ilgili orjinal malzeme ve nesne kopyalarından oluşan küçük bir koleksiyondur.

Okul müzesi, aynı zamanda çevreyi tanıtırma odası; okulun çevreye açılmasının bir parçasıdır. Çevrenin tanınması gereken özelliklerinden okula getirilebilenler bu odada bulunur. Okulun çevresine özgü yaşayış biçimlerini gösteren resimler; ev araç-gereçleri; okulda bulunmasına izin verilen tarihi eserler; madenler, bitkiler, tarım ürünleri, taşlar, doldurulmuş hayvanlar, böcekler, çiçekler, meyveler; gelenek-göreneklere ilişkin örnekler ve benzerleri de bulunmalıdır. (Başaran, 1994 b, s. 147) Bu malzemelerle bir okul müzesi; kültürel değerlerin, tarihi eserlerin ve çevre zenginliklerinin tanıtılmasını sağlamalıdır.

Müze çalışmaları, müze malzemesi hakkında yeterli bilgisi olan bir öğretmen tarafından yürütülür. Öğretmenler, müzede bulunan sanat eserleri , doğa ve fen bilimleri ile ilgili örnekler hakkında öğrencilere gerekli bilgileri vermeli; öğrencilerin, müzenin kurulması ve geliştirilmesine katkıda bulunmaları için kontrollü bir grup çalışması yapmalıdırlar. (Riviere, 1962, 79-81)

Bir okul müzesinin amaçlarını ve işlevlerini tam olarak gerçekleştirilebilmesi, özel bir emek ve zaman gerektirir. Okul müzesinin amaç ve işlevleri yerine

getirilmezse, çoğu kez bir eğitim yeri olmaktan çok içine adım atılmayan saklama yeri ve toz odası olur.

Öğrencilerin yaptıkları basit nesne kopyaları, kartpostallar, yarışmalarda aldıkları ödül ve resimler, çeşitli gezilerden topladıkları doğa örnekleri, getirdikleri kültürel nesneler ile okul müzesinin koleksiyonu zenginleşir ve ancak, öğrencilerin müzeye katılımlarının sağlanması, düzenleme ve saklama ilgilerini desteklenip geliştirilmesiyle gerçek bir değer kazanabilir.

Türkiye'de okul müzesinin gelişimine bakıldığında, Batı'da ve Amerika'daki örneklerden hemen sonra fakat devlet okullarında değil yabancı devletlerin açtığı okullarda açılmaya başlandığını görülür. Bunun nedeni; devlet okullarında çağdaş eğitimin ancak 19. yüzyılda, Tanzimat Dönemi(1839-1876) ile birlikte başlamış olmasıdır. Daha önce dine dayalı, ilk orta, yüksek bölüm ayırımı yapılmadan elverişsiz ortamlarda verimsiz bir eğitim veriliyorken, Tanzimat dönemi ile birlikte batı eğitim sistemi örneğinde dünyevi eğitim başlamış, yeni okul binaları yaptırılarak eğitim kademelere ayrılmıştır. (Sakaoğlu, 1991, s. 71-98) Yeni eğitim sisteminin uygulanması ve bilimsel eğitimin yaygınlaşması zaman almış, çağdaş ve bilimsel eğitim daha çok azınlıklar ve yabancı devletler tarafından açılan okullarda uygulanmıştır. Okul müzelerinin ilk örnekleri de bu okullarda görülmüştür.

Sultan Abdülaziz döneminde 1868'de, Türkiye'nin ilk çağdaş ortaöğretim kurumu olarak Mekteb-i Sultani (Sultan Mektebi) adıyla kurulan (Tekeli, 1987, s. 468) Galatasaray Lisesi'nin Tabiat Tarihi müzesi Türkiye'de kurulan ilk okul müzelerinden biridir. Galatasaray Lisesi kurulduğunda, Fransa'dan Galatasaray'a hocalar, ders aletleri, laboratuvar malzemesi, spor aletleri ile birlikte III. Napolyon'un hediye ettiği doldurulmuş orijinal bir mamutun bulunduğu Tabiat Tarihi Müzesi de getirilmiştir. (Semenderoğlu 1995, s.9) Fethi İsfendiyoğlu, Galatasaray Tarihi (1962) adlı kitabının ikinci cildinin

başlangıç yazısında 1907'de çıkan yangında Tarih-i Tabiiye Müzesi'nde bulunan mamut ile fen dersleri aletlerinin ve çeşitli malzemelerin yandığını bildirmektedir. (Semenderoğlu, 1995, s. 21)

Bir başka örnek, 20. yüzyıl başlarında kurulan St. Joseph Lisesi Zooloji Müzesi Fre're (uzman) ler tarafından kurulmuş ve geliştirilmiştir. Okulun zemin katındaki iki büyük salonu kaplayan vitrinlerde oluşturulan müze, yaşayan dünyanın her bir örneğini barındırmayı amaçlamıştır. (Batur, 1998, s.2-9)

Yeni Türk devletinin kurulmasıyla Atatürk önderliğinde çağdaş bir toplum olma yolunda eğitim sisteminin geliştirilmesi, yeni Türk devletinin temel hedeflerinden biri haline gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk Maarif Şurası kabul edilen I. Heyet-İ İlimiye(İlmi Heyet) 15 Temmuz–15 Ağustos 1923 tarihleri arasında Ankara'da toplanarak Türkiye'de çeşitli eğitim ve kültür sorunlarını tartışmış ve gerekli kararları almıştır. (Yücel, 1994, s. 21-22)

Bu toplantıda Ankara'da bir milli müze kurulması, etnografya müzesi açılması mevcut Asar-ı Atika Nizamnamesinin yeniden gözden geçirilmesi ile birlikte alınan kararlardan biri de okul müzelerinin kurulması olmuştur. Bu karardan sonra, Maarif Vekaleti(Milli Eğitim Bakanlığı) tarafından okullara gönderilen talimatnamede, Türkiye'deki tarihi ve arkeolojik eserleri koruyabilmemiz için en verimli yolun, ulusun bütün fertlerinin küçük yaştan itibaren tarihi eserlere karşı duyarlı ve ilgili olmasını sağlamak ve bunun ulusal bir borç ve ödev olduğunu her fırsatta kendilerine anlatmak olduğu belirtilmiştir. Okullarda Türk devrine ait belge ve eserlerle birer müze yapılması, bu müzeye konulabilecek şeyleri bulmaya ve okula armağan etmeye, talebeyi teşvik için bildiri hazırlanması istenmiştir. (Karaduman, 1997, s. 262)

Bu talimatname'den sonra 1930'lu yıllara kadar okul müzesi'nin kurulmasına ilişkin okul programlarında yer almıştır. (Necdet Sakaoğlu- "Türkiye'de Okul

Müzesi” konulu görüşme. İstanbul 7 Mart 1998) Her okulda vitrinler oluşturulmuş, çocuklar tarafından bulunan eserler bu vitrinlere yerleştirilmiş, derslerde de eğitim aracı olarak kullanılmıştır. Bu okul müzeler daha çok milli tarihin, kültürün öğrenilmesi, korunması ve benimsenmesini amaçlamıştır.

Devlet okullarında kurulan okul müzesi örneklerine baktığımızda:

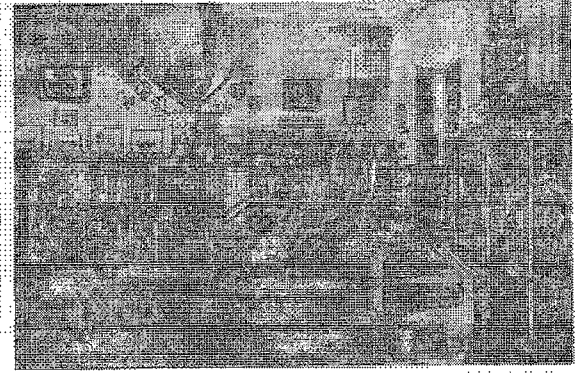
Kabataş Erkek Lisesi’nde 1931 yılında bir okul müzesi olduğu belirlenmiştir. (bkz. 3.1.1.)

Korel Haksun (Kabataş Erkek Lisesi Müdürü- “Okul Müzesi” konulu görüşme. İstanbul: 28 Mayıs 1998) 1951’de Ağrı’da Selçuk İlkokulu’nda, kapısında “Müze” yazan okul müzesinde çeşitli bilimsel, etnografik ve tarihi nesnelerin bulunduğunu belirtmektedir.

Vefa Semenderoğlu (Galatasaray Müzesi Müdürü- “Türkiye’deki Okul Müzeler” konulu görüşme”. İstanbul: 17 Haziran 1998) 1930-1939 yılları arasında Bursa’nın Gövdere ilçesindeki 19. Setbaşı İlkokulu’nda öğrenci olduğu yıllarda okulun, içinde ders aletleri, hatıra eşyaları, okulla ilgili fotoğraf ve belgelerin bulunduğu bir müzesi olduğunu, sık sık bu müzeye giderek ders yaptıklarını ve hatta kendi film makinesini müzeye bağışladığını söylemektedir.

Zamanla okul müzelerinde tarihi, arkeolojik ve etnografik nesneler yanında, okulun kurum kimliğini yansıtan nesne ve belgeler de toplamaya başlanmıştır.

1923’te, Galatasaray Lisesi’nin yanan Tabiat Tarihi Müze’sinin yerine Kalamış’ta Galatasaray Spor Kulübü’ne ayrılan lokalde yeni bir müze oluşturulmuştur. 1971’de okul binasına taşınan ve günümüzde de etkinliğini sürdüren *Galatasaray Müzesi*, Galatasaray Spor Kulübü’nün ve Galatasaray Lisesi’nin kurum kimliğini tanıtmak ve okul üyeleri arasındaki toplumsal birliği güçlendirmek amacıyla kurulmuştur. (Resim1, 2)

Resim 1- 2 Galatasaray Müzesi

Kabataş Erkek Lisesi'nin 1986 yılında kurduğu Kabataş Erkek Lisesi Okul Müzesi (bkz. 3.1.1.) yine benzer amaçlarla kurulmuştur.

Örneklerde görüldüğü gibi okul müzeleri, ilk ortaya çıktıklarındaki işlevlerinden farklı işlevler üstlenmeye başlamışlardır. Okul müzeleri eğitime destek olmaktan çok okul üyeleri arasında toplumsallaşmayı güçlendirmek için bir araç ve okulun prestijini güçlendiren bir gurur kaynağı olmaya doğru yönelmiştir.

3. 1. 1. Kabataş Erkek Lisesi'nde Okul Müzesi

Kabataş Erkek Lisesi'nin ilk okul-müzesi, Kabataş Erkek Lisesi öğrencileri tarafından yayınlanan dergi ile belirlenmiştir. Kabataş Erkek Lisesi mezunlarından Faruk Günday tarafından okula bağışlanan "Onbir Adım" (İstanbul Hilal Matbaası, 1931) adlı bu dergide bulunan fotoğraftan müzenin, okulun bir odasında bulunduğu, dolaplara yerleştirilmiş laboratuvar malzemeleri ve eğitime destek amacıyla kullanılan araç-gereçlerden oluştuğu

Kabataşlılık ruhunu güçlendirmek ve Kabataşlıların okullarına sahip çıkmalarını sağlamak istedik .

Resim öğretmenleri Güler Diler ve Mehmet Balta tarafından yürütülen çalışmalarla okulun Kültür Binası, depo, ambar ve hurdalıklarında bulunan; tablo, fotoğraf, çeşitli eğitim malzemeleri toplanarak, yırtık durumda olan tablolar onarılmıştır.

Korel Haksun tarafından mezunların büyük kısmına mektup gönderilerek ellerindeki belge ve fotoğrafları bağışlamaları istenmiş, mezunların bir kısmı karne, diploma, fotoğraf gibi belgelerini okula bağışlayarak müzeye katkıda bulunmuşlardır.

Resim 4. Kabataş Erkek Lisesi Okul Müzesi

Bu nesneler; arşivden seçilen diploma, dergi, fotoğraf, mektup, okula kayıt belgeleri gibi yazılı belgeler ve laboratuardan seçilen eski eğitim malzemeleriyle birlikte okul binasının ikinci katındaki müdür odasının bulunduğu salonda sergileme için hazırlanmıştır. Sergileme malzemesi olarak dönemin Topkapı Sarayı Müzesi müdürü Sebahattin Türkoğlu'nun bu müze için okula bağışladığı Saray'da artık kullanılmayan metal vitrinler kullanılmıştır. 7 Mayıs 1986 tarihinde "Kabataş Erkek Lisesi Okul Müzesi" açılmıştır. (Resim 4)

Bu müzede birbirleriyle ilişkili olmayan pek çok nesne ve belge birarada, profesyonel bir sergi düzenine uyulmadan açık depolama şeklinde sergilenmiştir. Yine de okul üyeleri için bir gurur kaynağı olmuş, toplumsal birliğin güçlenmesine katkıda bulunmuş; tarihsel belge ve nesnelerin bir arada toplanarak yok olmaktan kurtulmasını, korunmasını ve sergilenmesi sağlamıştır.

Kabataş Erkek Lisesi Okul Müzesi, okul müzesi kavramının ötesinde bir konuma doğru adım atmıştır. Hedef kitlesi sadece öğrenciler değil, mezunlar, eski öğretmenler ve o günün öğretmenleri; temel amacı ise eğitime destek olmak değil Kabataş Erkek Lisesi üyeleri arasında toplumsallaşma sağlamak olmuştur. Kabataş Erkek Lisesi'nin, güçlü bir topluluk ruhu içinde varlığını güçlendirme ve sürekli kılma çabalarının bir ürünüdür. 1987'de bu müzenin oluşturduğu duyguların da katkılarıyla Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı, Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu üyesi Metin Sözen'in ifadesiyle "Kabataş Erkek Lisesi'nde çağdaş eğitimi egemen kılmak, dünyada gelişen değerlerin izlenmesine olanak sağlamak, tarihsel ve kültürel kimliğe sahip binaların zaman zaman akıldışı isteklerle alınmasını, işlev değiştirmesini önlemek" amacıyla (Sözen, 1995, 10) kurulmuştur.

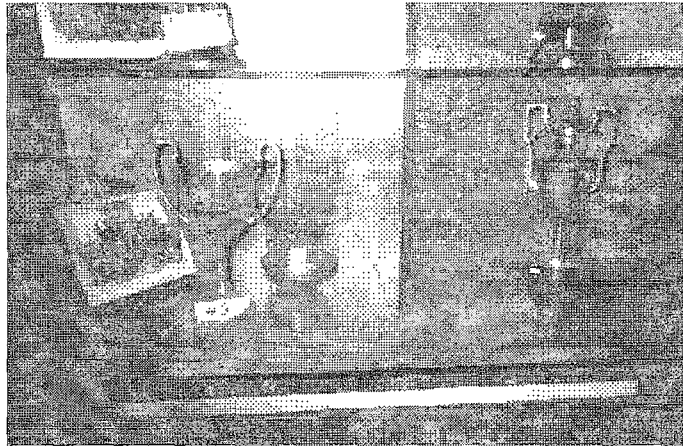
1989'da Vakf'ın çabalarıyla okul alanına dahil edilen Feriye Karakolu ve Zaptiye Koğuşları'nın bulunduğu alan restore edilmiştir. Feriye Karakolu'nda Kabataş Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Merkezi, Zaptiye Koğuşları'nda ise konferans

ve sergi salonu, kütüphane, resim ve müzik atölyeleri düzenlenerek 1995 yılında açılmıştır. Böylece okul öğrencileri için geniş sosyal, kültürel ve sanatsal olanaklar sağlanmıştır. (Kabataş Erkek Lisesi, 1996-97 Öğrenci Yıllığı, s.11-12).

Kabataş Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Merkezi açıldıktan sonra giriş katındaki salonlardan biri "Müze Salonu" adıyla düzenlenerek, bu salon için tasarlanmış vitrinler yaptırılmıştır. Okul Müzesindeki eğitim-öğretim aşamasında kullanılan malzemeler ve belgelerin bir kısmı bu salonda yine profesyonel bir sergileme düzeni olmadan, aynı amaçlarla sergilenmeye başlamıştır. (Resim 5)

Resim 5. Müze Salonu

Resim 6. Müze Salonu sergileme düzeninden detay

Bu nesne ve belgelerin, malzemesi gül ağacı olan görkemli vitrinler içinde etiketsiz ve düzensiz sergilenmesi bir kavram ve algılama karmaşası yaratmış olsa da bu çalışma, Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si için gerekli malzemelerin sağlanmasıyla önemli bir adım atılmıştır. (Resim 6)

3. 2. Okul-Müze Kavramının Gelişimi

"Okul-Müze" kavramı Kabataş Erkek Lisesi'nde kurulacak yeni müzenin kapsamının belirlenmesi çalışmalarında ortaya çıkarılarak geliştirilmiş bir kavramdır. Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Merkezi Yönetim Kurulu üyelerinden Prof. Dr. Metin Sözen tarafından ileri sürülerek Prof. Tomur Atagök tarafından geliştirilmiş ve tanımlanmıştır. Müze çalışmaları sırasında ortaya çıkan yeni düşünceler ve bu doğrultuda yaptığımız çalışmalarla sınırları belirlenmiştir.

Prof. Dr. Metin Sözen'in "Müzemizi okulun eğitim binasında, öğrencilerle iç içe yapalım ki öğrenciler her zaman okulun tarihi değerleriyle birlikte olarak okullarının önemini kavrasınlar ve bugünlerini de sağlıklı bir biçimde değerlendirebilsinler"(Prof. Dr. Metin Sözen- "Kabataş Erkek Lisesi Müzesi Kapsamı" konulu görüşme. İstanbul: 1996) sözleriyle, müzenin sergileme alanlarının okulun bir bölümünde veya ayrı bir binada düşünülmesi yerine; tüm mekanlarıyla okulun müze olarak değerlendirilmesi düşünülmüş, Okul-müze tanımlaması saray-müze kavramından hareketle kullanılmıştır.

Saray-müze, geçmişte saray olarak kullanılmış olan veya hala saray olarak kullanılan binaların; belli bir dönemin tarihini, kültürünü ve bu mekanlardaki yaşam tarzını göstermek amacıyla içindeki orjinal eşyalarla birlikte müze olarak halka sunulmasıdır. Saray yapılarından saray-müze olarak değerlendirilenlerin sayısı azdır. Bu yapılarının çoğu iç mekan özelliklerini koruyamamış ve sergi

alanı olarak kullanılan müze-saraylara dönüşmüşlerdir. Bir kısmı da farklı işlevler için kullanılmıştır.

Okul-müze ile okulun bir bölümü veya ayrı bir bina yerine tüm mekanları müze olarak değerlendirilerek okulun geçmişiyle ilgili bilgilenme sağlanırken bugününün de değerlendirilmesi; böylelikle öğrencilerin ve diğer okul üyelerinin okulun tarihsel, eğitsel ve kültürel değerleri ile iç içe yaşayara topluluk ruhunu yaşayarak dün ve bugün arasında karşılaştırma yapmalarını sağlayabilmek amaçlanmıştır.

Okul-müze kavramı saray-müze kavramı paralelinde geliştirilirken, pedagoji müzesi ve şirket müzesi gibi müze türlerinin koleksiyon ve sergileme yöntemlerindeki bazı ortak benzerlikler de dikkate alınmıştır:

Pedagoji müzeleri; bir milletin veya eğitim kurumunun eğitim hareketi ve gelişimi belgeleri, eğitim ve öğretim metodlarına ait nesneler ve belgeler, önemli eğitimciler, eski ve yeni öğretim tarzları ve diğer ülkelerin eğitimleriyle ilgili karşılaştırmaların yer aldığı müzelerdir. (Riviere 1962, s. 82-83)

Şirket müzeleri; bir kurumun tarihini, gelişimini, önemli üyeleriyle ilgili nesne ve belgeleri tanıtarak kurum kimliğinin tanıtılmasını sağlayan ve şirket için bir gurur kaynağı olan müzelerdir.

Okul-müze de müzelerinde olduğu gibi kendi kurumu ile ilgili her türlü nesne ve belgeyi koruyarak ve tanıtarak, okul üyelerine okulla ilgili her tür bilgiyi sunar ve toplumsallaşmanın sağlanmasına katkıda bulunur. Okul-müze, koleksiyonunda bulunan eğitim tarihi ile ilgili belge ve fotoğraflar, eğitim ve öğretim malzemeleri ile pedagoji müzeleri ile benzerlikler taşır

3. 2. 1. Okul- Eğitim ilişkisi

Eğitim, yeni kuşakların toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliğidir (Oğuzkan, 1974, s. 61; Başaran , 1992, s. 16).

Genel anlamda eğitimin dört amacı vardır: (Başaran, 1994, s. 13)

1. Bireyi kültürlemek: Kültürlemenin anlamı, kuşaktan kuşağa gelişerek birikip gelen kültürel değerlerin bireyce benimsenmesini, beğenilmesini ve bunların geliştirilmesi için bireyin katkılarda bulunabilecek yeterliliğe ulaşmasını sağlamak.;
2. Bireyi toplumsallaştırmak: Ulusça konan yazılı ve yazılı olmayan kuralların bireyce benimsenmesini, uygulanmasını ve bunların geliştirilmesi için bireyin katkılarda bulunabilecek yeterliliğe ulaşmasını sağlamak;
3. Bireyin üretmen olmasını sağlamak: Bireyin kendinin ve ailesinin geçimini sağlayabilecek, yeteneklerine uygun bir iş ya da meslek sahibi olması; geliri ile giderini sarsıntılara uğratmadan düzenli tutması ve gereksinmelerini sınırlı olanaklarla en verimli bir sıraya göre karşılaması; ulusunun zenginliklerini koruyucu, geliştirici ve kalkınmayı hızlandırıcı bir tutum içinde olması için onu yeterli kılmak;
4. Bireyin bireyselleşmesini sağlamak: Bireyin kalıtımla gelen gizil güçlerini yönlendirip geliştirerek, bunları kendinin, ailesinin ve ulusunun [İnsanlığın] yararına kullanabilme yeterliliğine ulaştırmak ve bireyin kişiliğini geliştirmektir.

Okul, yüzyıllardır toplumun temel ve vazgeçilmez eğitim kurumu olmuştur. Okulda alınan bilgi, beceri ve alışkanlıklarla eğitimin amaç ve ereklerini yerine

getirerek, yaşayarak öğrenilir. Okul bu bağlamda yaşam ve birey arasında bir köprü oluşturur.

Örgütlü bir kurum olarak okulun kendine özgü bir kültürü, yerleşmiş kuralları vardır. Okul kültürünü ilk kez inceleyen eğitim sosyologlarından Walter'e göre okul şu özelliklere sahiptir (Tezcan, 1994, s. 239-240):

- a. Okulun belli bir nüfusu vardır.
- b. Açıkça ifade edilmiş siyasal bir yapısı vardır.
- c. Üyeleri arasında sıkı, birbirine bağlı bir toplumsal ilişkiler şebekesini temsil ederler.
- d. Kesinlikle kendilerine özgü bir kültüre sahiptirler.

Okulu, çocuklara ve öğrencilere, başarı göstermeleri ve hizmet etmeleri için yeteneklerin sağlanacağı yer olarak düşünen Amerikalı eğitimci John Dewey'e göre okul, toplumun bir tasviri, bir benzeri olmalıdır. Okul küçük bir toplum olmalıdır. (Ergun, 1987, s. 24)

Okul küçük bir toplum ve eğitim hizmetini üreten temel sistem olduğuna göre, kendine düşen sorumluluğu yerine getirebilmek için etkili çalışmak zorundadır. Okulun etkili çalışabilmesi için, okul yönetimi şu hedeflere ulaşabilmelidir.

1. Verimliliği arttırmak: Öğrenci başına harcanan girdiyi azaltırken, öğrencinin eğitsel niteliğini arttırmak;
2. Eğitim işgörenlerinin işten doyumunu sağlamak: Her iş girene okula harcadığı emeğinin karşılığını ödeyerek onun işinden haz duyma düzeyini yükseltmek;

3. Okulun sağlığını korumak: İşğörenler arası çatışmayı en aza indirerek eğitim işğörenlerini birlik içinde, eğitim amaçlarını gerçekleştirmeye yönelmek;
4. Okulu dirik bir yapıya kavuşturmak: Eğitim bilimlerinde, eğitim teknolojisinde olagelen yenilikleri: toplumun eğitim gereksinimlerindeki değişimleri anında izlemek ve bunları kararlılık içinde uygulamak;
5. Okulu çevresine yararlı kılmak: Çevresinin doğal zenginliklerini korumak, sağlık koşullarını geliştirmek; toplumun gereksindiğı eğitim hizmetlerini sunmak; yeterli olduğı konularda halka öncülük etmektir (Başaran, 1994 b, s. 14).

3. 2. 2. Okul-Müze ve Eğitim ilişkisi

Okul-müze ve eğitim işlevleri açısından ortak özellikler taşırlar. Okul, eğitimin işlevlerini gerçekleştirmesinde aracı olur. Bu işlevler kültürleme, toplumsallaştırma ve çevresine merkezlik etmedir.

3. 2. 2. 1. Kültürleme

İnsan - özel bir birey olduğı ölçüde, onu bu özelliğı bir birey ve gerçek bir bireysel-toplumsal varlık yapar - birey olduğı ölçüde de o bir bütünlüktür; gerçekte insan, insansal yaşam olayının bir bütünlüğü olduğı gibi düşünölen ve duyusal olarak kavranan toplumun sübjektif bir varlığıdır (Marx ve Engels: Kleine Ökon, Schrift, s.130; Tunalı, 1980, s. 43).

Toplum her üyesini kültürleyerek, onun toplumun yaşam düzenini bozmasını önler. Yeni kuşaklara; önceki kuşakların deneyerek oluşturdukları ilkeleri, kuralları ve değerleri yerleştirerek bunları yeniden yaratma için emek harcamalarını önler. (Başaran, 1994, s. 66)

Okul-müze sahip olduğu kültürel değlerlerin sergilediği nesnelerle ve düzenlediği etkinliklerle okul üyeleri tarafından benimsenmesini sağlayarak eğitimin bireyi kültürleme amacını pekiştirir.

3. 2. 2. 2. Toplumsallaştırma

Okul toplumsallaşma araçlarından biridir. Okulun temel toplumsallaşma işlevi çocuğu eğitmek, kültürün temel bilgi ve becerilerini aktarmaktır.

Toplumsallaşma; bir kişi ile diğer kişi ya da kişiler arasında gerçekleşen ve sonunda toplumsal davranış örneklerinin kabulünü ve uygulanmasını sağlayan bir karşılıklı etkileşim sürecidir.....Toplumsallaşma süreci, doğuştan başlayarak tüm yaşam boyunca süren uzun bir dönemi kapsar. Bu süreç aracılığıyla birey, bir kişilik kazanmaktadır. Başka bir deyişle toplumsallaşma, belli bir toplumun davranış kalıplarını kişiliğine mal ederek o topluma ait bir birey durumuna geliş olayıdır (Tezcan, 1994, s. 30-31).

Toplumlar birer kültür varlığı olduğuna, toplumların gücü ve düzeni dayandıkları kültürün gücüne bağlı olduğuna göre, geleneklerin toplumların gücünde oynadıkları olumlu rolü düşünebiliriz. Sağlıklı toplumlar, güçlü kültür değleri ve bu anlamda güçlü gelenekleri olan toplumlardır. (Tunalı, 1980, s.81)

Okul eğitimi sadece öğretmenlerin verdiği derslerle değil, daha çok sahip olduğu topluluk aracılığıyla yapar. Okul öğretim kadrosu, öğrencileri, mezunlarıyla ve diğer üyeleriyle bir topluluktur. Birisi bir hata yaptığı zaman "okulun şerefi" söz konusu olur, bir ödöl kazandığında bütün üyeleri onunla iftihar eder. şu okul iyi, bu okul kötü dendiğinde kastedilen okulun topluluğudur. Okulun öğretmenleri, idarecileri ve öğrencileri daima değişir, fakat iyi veya kötü bir gelenek kuruldu ise okulun topluluk kimliği yaşar gider. (Köymen,1969, s.4)

Okul-müze, eğitimin toplumsallaşma işlevini gerçekleştirmesine katkıda bulunur. Aynı mekanı paylaşma, kendine özgü giysisi, belirli özel günleri ile her okulun kendine özgü bir ruhu, kültürü ve topluluk bilinci vardır. Okul-Müze, okulun kurum kimliği, eğitim-öğretim tarihinin ve toplumda önemli yerlere gelmiş mezunlarını tanıtarak; toplumsallaşmanın bireysel görünümünden olan toplumsal öğrenim yoluyla eğitimin toplumsallaşma işlevini gerçekleştirmesini sağlar. Okul üyelerini okulun bir parçası olduklarını hissetmeyi hedefleyerek, bu ruhu kendi benlikleriyle birleştirmeleri, bağlı oldukları kuruma layık olmaya çalışarak onu daha da ileriye götürmeleri yönünde dürtülemeye çalışır.

3. 2. 2. 3. Çevresine Sosyal Merkezlik Etme

Toplumun temel kurumlarından biri olan okulun toplumla olan ilişkisi çeşitli devirlerde, çeşitli toplumlara göre farklılık göstermiştir. Okul-çevre ilişkileri üç farklı tipte gelişmiştir. (Tezcan; 1990, s. 251-255)

Geleneksel Tip: A.B.D.'de 19. yüzyıl boyunca etkin olan bu görüşe göre okul, kendini yerel topluluğun sorunlarından soyutlayarak, temel zihinsel ve mesleksi becerilerin öğretimi ile sınırlayarak sadece öğretime önem vermelidir.

Topluluğun Bir Modeli Olarak Okul: John Dewey'in savunduğu bu görüşe göre; topluluğun basitleştirilmiş bir modeli olan okulda öğrenciler bir yetişkin olarak nasıl yaşanacağını, ilk kez okul içinde ve yaşayarak öğrenirler. Böylece çocuk hizmet ruhuyla ve etkili olarak kendini yönetme araçlarıyla yetişirse dengeli, uyumlu bir toplum düzenine kavuşulur.

Topluluk Okulu: Bu tip okul 1930'da A.B.D.'de gelişmeye başlamıştır. Çocuk ve yetişkin öğrenciler, okul eylemleriyle doğrudan doğruya topluluğu daha iyi bir duruma getiren araç durumundadırlar. Eğitim, bir toplulukta yaşama ve büyüme sonucu elde edildiğine göre; okul eğitim işini kendi başına yapamaz. Eğitimciler okul ve topluluk deneyimlerinin en iyi bağlantısını kurmaya çalışmalıdırlar.

Çevre insanın kültürlendiği ortamdır. Okul topluluk olarak ancak çevresi ile olan ilişkileri oranında gelişir. Okul, çevresi olan topluluğun sosyal merkezi, topluluk okulu olmalıdır. Ancak çevresinin halkına sosyal merkezlik eden ve öğrencilerine verdiği bilgileri çevresinde de uygulamaya geçiren okullar eğitimi gerçek anlamda gerçekleştirebilirler.

Okul sadece öğrencilere değil tüm topluma hizmet edilecek bir niteliğe kavuşturulmalıdır: (Başaran, 1992, s. 23)

1. Okul, öğrencilerin ve toplumun birlikte ve eşgüdüm içinde alışabileceği bir kurum olmalıdır.
2. Okulun eğitim programı çevreyi ve toplumun sorunlarını tanımaya yönelik olmalıdır.
3. Toplumun sorunlarını çözmesi için okul, öğrencilerde ve yetişkinlerde gereksinme yaratmalıdır.

Türkiye’de geleneksel tip benimsendiğinden okul-çevre ilişkileri zayıf kalmıştır. Öğrenciler okul çevresinde gelişen toplumsal ve kültürel yaşamdan uzak oldukları gibi, okullar da sadece öğrencileri eğitmeyi hedeflemiş olarak çevre halkına sosyal merkezlik etmekten uzaktırlar. Türkiye’de okulun çevreye merkezlik etmesini engelleyen bürokratik engeller, mali yetersizlikler, mekan yetersizliği, öğretmenlerin ağır ders yükü gibi birçok nedenin olduğu da yadsınamaz.

Türkiye’de eskisine oranla gelişmeler görülmektedir. Yeni eğitim programlarında okul ile toplumun içiçe olması ve okulun toplum sorunlarına eğilmesi, çevre hizmetine girmesi görüşleri yaygınlaşmaktadır (Başaran,1994a, s.57). Bu aşamada özellikle geleneksel okulların kurduğu okul-müze’ler, öğrencilerinin

toplumsal, kültürel gelişimini sağlarken, çevre halkına sosyal merkezlik etme işlevini de üstlenebilirler.

Müzeciliğin çağımızda öne çıkan işlevi olan eğitim yöntemleri gelişmiştir. Okul-müze'ler, çeşitli eğitim programları; sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenleyerek çevre halkını çeşitli alanlarda eğitebilirler.

3. 2. 3. Okul-Müze Tanımı

Bu görüşler doğrultusunda okul-müze' kavramını şöyle tanımlayabiliriz:

Okul binasını müzecilik anlayışıyla değerlendirerek okulun kurum kimliğini simgeleyen nesnelerini, eğitim öğretim aşamalarında kullandığı malzemeleri toplayarak tarihsel ve eğitsel nitelikleriyle başta öğrenciler olmak üzere okul üyelerine tanıtan, bir topluluk kimlik ve bilinci oluşturarak ve bireyleri kültürleyerek kurumlarına layık olma ve onu daha ileriye götürme yolunda dürtüleyen; öğrencilerine verdiği bilgiyi çevresinde de uygulayarak eğitimin çevresine sosyal merkezlik etme işlevini gerçekleştiren bir eğitim, kültür, sanat ve iletişim merkezi, yaşayan bir müzedir.

3. 2. 4. Okul-Müzenin Amaçları

Yukarıdaki bilgiler ve tanım doğrultusunda okul-müze'nin amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Okul bireylerine okulun kültürel değerlerini sergileyerek ve bu değerleri tanıtmak amacıyla etkinlikler düzenleyerek eğitimin bireyi kültürleme amacına katkıda bulunmak;
2. Okul üyeleri arasında toplumsallaşma kavramını güçlendirerek eğitimin toplumsallaşma amacını gerçekleştirmesine katkıda bulunmak;

3. Okulun öğrencilerine verdiği eğitimin yanında çevresine sosyal merkezlik eden eğitim merkezi olmasını sağlayacak sosyal etkinlikler düzenlemek;
4. Okulun sanat, kültür ve buluşma merkezi olarak yaşayan bir müze olmasını sağlamak;
5. Okul ile ilgili her türlü nesne ve belgeyi toplamak, onarmak, korumak, sergilemek ve tanıtmak;
6. Okulla ilgili kitap, araştırma, fotoğraf ve belgelerin bulunacağı bir arşiv oluşturarak ilgili kişilere sunmak;
7. Diğer okullarla işbirliği içinde faaliyetler düzenlemektir.

3. 2. 5. Okul Müzesi ve Okul-Müze Arasındaki Farklar

Okul müzesi kavramından okul-müze kavramına geçişte belirgin farklılıklar iki kavram arasındaki sınırlarını belirler.

Okul Müzesi'nde hedef kitle, öğrenciler, okul-müze'de ise öğrencilerin yanında mezunlar, okul üyeleri, eğitimciler, ve çevre halkıdır.

Okul müzesinde amaç; okulda uygulanan eğitim programını desteklemektir. Doğa ve fen bilimleri, etnografya, arkeoloji ve sanat tarihi gibi dersler için bir laboratuvar niteliğindedir.

Okul-müze'nin amaçları da amaçları eğitim merkezlidir. Fakat söz konusu olan amaçlar eğitim programı ile değil, eğitimin genel amaçları ile ilgilidir. Okul-müze; eğitimin ana amaçları olan bilgi verme, bireyselleştirme ve üretken olmanın ötesinde, okul üyelerini toplumsallaştırma ve kültürlenme amaçlarını da hedefler.

Aynı mekanı paylaşma, ortak bir giysiyi taşıma, belirli özel günleri ile her okulun kendine özgü bir ruhu, kültürü ve topluluk bilinci vardır. Okul- müze bu ruhu ve kültürü kendi benlikleriyle birleştirmeleri, kimlik kazanmaları, bağlı oldukları kuruma layık olmaya çalışmaları için okul üyelerini dürtüleyerek, geçmişin başarıyla geleceğe yönlendirilmesi isteği doğurur. Böylelikle eğitime katkıda bulunur. (Atagök.- “Okul-Müze” konulu görüşme.- İstanbul 23 Mayıs 1998).

Okul müzesi aynı zamanda çevreye özgü yaşayış biçimleri ve doğa örneklerini içermesiyle fiziksel çevrenin öğrencilere tanıtılması için bir araç, bir çevre odasıdır. Okul- müze’de de çevre faktörü çok önemlidir fakat burada çevreden kasıt, çevre halkıdır. Okul-müze bulunduğu çevre halkına sosyal merkezlik ederek eğitimin “çevresine sosyal merkezlik etme” işlevini gerçekleştirmesine katkıda bulunur.

BÖLÜM 4

KABATAŞ ERKEK LİSESİ

OKUL- MÜZE'Sİ PROJESİ

Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si projesi, Kabataş Erkek Lisesi'nin mevcut nesne ve belgelerinin "okul-müze" kavramı altında yeniden düzenlenmesini amaçlayan bir projedir.

Proje 1996'da başlamıştır. Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu üyelerinden Prof. Dr. Metin Sözen, Okul müdürü Korel Haksun ve Kabataş Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Sitesi Kültür ve Sanat Etkinlikleri Uzmanı Nevin Kurtay arasında, okulda ve Kültür Sitesi'ndeki değişik mekanlarda belli bir sergileme düzenine bağlı olmadan birbirinden kopuk bir biçimde sergilenen ve depolanan nesnelerin kapsamlı bir müze çalışmasıyla düzenlenmesi gerektiği konusunda fikir birliğine varılmıştır. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzecilik Anabilim Dalı Başkanı Prof. Tomur Atagök ile bağlantı kurulmuş, yapılan görüşme sonunda Atagök'ün danışmanlığında bir tez kapsamındaki uygulama için projenin anahatları çıkarılmış ve tarafımdan çalışmalara başlanmıştır.

Projenin aşamaları alt başlıklarda açıklanmıştır.

4. 1. Planlama

4. 1. 1. Kapsam

Proje çalışması bir müze kurulurken belirlenmesi gereken ilk iş olan kapsam araştırması ile başlamıştır. Bu amaçla okul binasında ve Kabataş Erkek Lisesi Sabancı Kültür Merkezi'nde mekan tespiti ve değişik mekanlarda bulunan nesneler, yerinde incelenirken Kabataş Erkek Lisesi tarihçesi ve binaları hakkında da ön bilgilenme sağlanmıştır.

Ağustos ayındaki müze planlama toplantılarında müzenin kapsamı ve amaçları Prof. Tomur Atagök, Prof.Dr. Metin Sözen, Okul Müdürü Korel Haksun, Öğr.Gör. Sedat Göksu, Kültür Müdür Yardımcısı Canan Şensöz ve Arş. Gör. Kadriye Tezcan arasında tartışılmıştır.

Prof. Dr. Metin Sözen'in, "öğrencilerin müzenin tarihi ve kültürel değerleriyle her zaman aynı mekanda bulunarak Kabataşlılık ruhunu hissedebilmeleri için müzenin Kabataş Erkek Lisesi binasında kurularak okul ve müzenin bir bütün haline getirilmesi" fikrinden hareketle okul-müze kavramı oluşturulmuş, Tomur Atagök tarafından tanımlanıp geliştirilerek müzenin bu kavram çerçevesinde düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

4. 1. 1. 1. Kabataş Erkek Lisesi Tarihçesi

Kabataş Erkek Lisesi Türkiye'nin en eski ortaöğretim kurumlarından biri olarak Türk eğitim tarihinde önemli bir yere sahiptir. 1908'de II. Abdülhamit döneminin sayılı ortaöğretim kurumlarından biri olarak Kabataş semtindeki Esmâ Sultan Sarayı'nda "Kabataş Mekteb-i İdadisi" adıyla kurulmuş, 1909 yılında öğretime başlamıştır. 1913'te sultaniye çevrilerek ilkokul kısmı da açılarak Kabataş Mekteb-i Sultanisi adıyla eğitim-öğretim vermeye devam etmiştir (Kabataş Mekteb-i Sultanisi Vukuat Defteri, kuruluşu ait meşruhat: s. 1). 1919 yılında yatılı kısmı açılan Kabataş Mekteb-i Sultanisi, 1923-24 eğitim-öğretim yılında sultanilerin lise'ye çevrilmesi ile Kabataş Erkek Lisesi adını almıştır.

Resim 7. 1923-24 Kabataş Sultanisi öğretmen ve öğrencileri

1925-26 eğitim-öğretim yılında ilk kısmı kaldırılan Kabataş Erkek Lisesi'nin 1941-1942 eğitim-öğretim yılında orta kısmı da kaldırılmıştır.

Çağdaş eğitim anlayışına uygun eğitim olanakları sağlamak amacıyla Kabataşlılar biraraya gelerek 1987'de Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı'nı kurmuşlardır. Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı ilk Yönetim Kurulu Başkanı olan Feyyaz Tokar dünün, bugünün ve yarının Kabataşlılarına diye başlayan sözlerinde "Vakfınızı güçlendirmek için çalışın, çünkü o büyüdükçe Kabataşlı olmaktan duyacağınız kıvanç ve gurur da büyüyecektir"(Kabataş Erkek Lisesi 1995-96 Öğrenci Yıllığı, s.6) diyerek vakfın okulun gelişimindeki önemine dikkat çekmiştir. Vakıf, sivil örgütlenmenin öncülüğünü yaparak Kabataş Erkek Lisesi'nin eğitim alanındaki gelişmeleri yakından izleyip çağdaş girişimlerde bulunabilmesi için gerekli koşulların sağlanması yolunda önemli görevleri üstlenmiş ve gerçekleştirmiştir.

1989'da Kabataşlılar arasındaki ilişkileri sürdürmek, Kabataşlılık ruhunu yaşatmak amacıyla Kabataşlılar Derneği kurulmuştur. (Kabataş Erkek Lisesi

1996-97 Öğrenci Yıllığı, s.14) 1992-93 eğitim-öğretim yılında, çağdaş eğitimin gereklerini yerine getirmek için karma eğitime ve “Yabancı Dil Ağırlıklı Türkçe Eğitim”e geçilmiş, 1994-95 eğitim- öğretim yılından itibaren kız öğrenciler için de yatılılık olanağı sağlanmıştır.

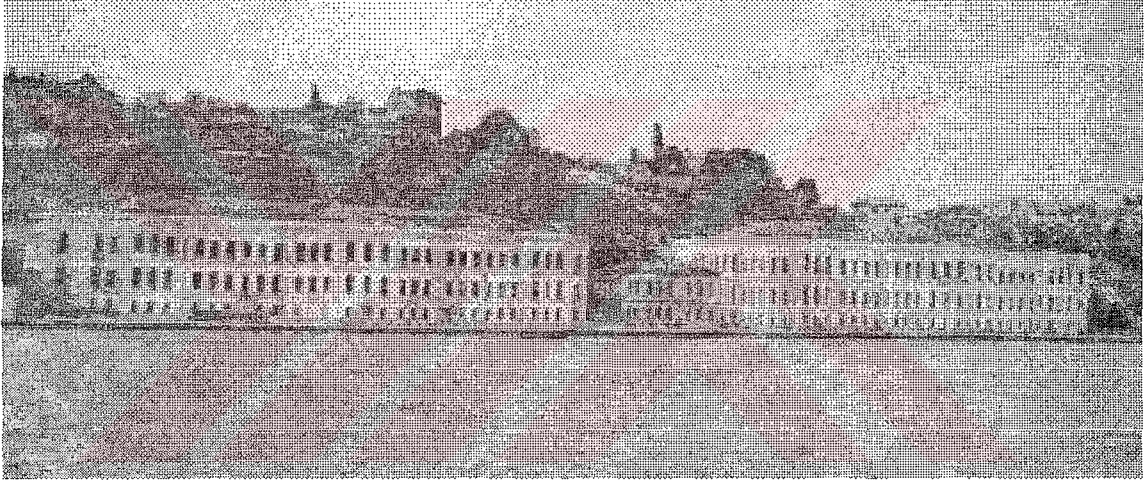

Resim 8. Kabataş Erkek Lisesi, erkek lisesi iken

4. 1. 1. 2. Kabataş Erkek Lisesi Binaları

Kabataş Erkek Lisesi Ortaköy'de, Çırağan Caddesi'nde, Feriye Sarayları binalarında bulunmaktadır. 19. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen Feriye Saraylarının mimarı hakkında kesin bir bilgi yoktur.

"Fer'iye Sarayları", "Sultan Sarayları", ya da "İbrahim Tevfik Efendi Sahil Sarayı" ve "Seyfettin Efendi Sahil Sarayı" adlarıyla bilinen bu saraylar, padişahın oturduğu esas sarayın yanında hanedan mensupları için yaptırılmış ikinci derecede önemli yapılardandır.

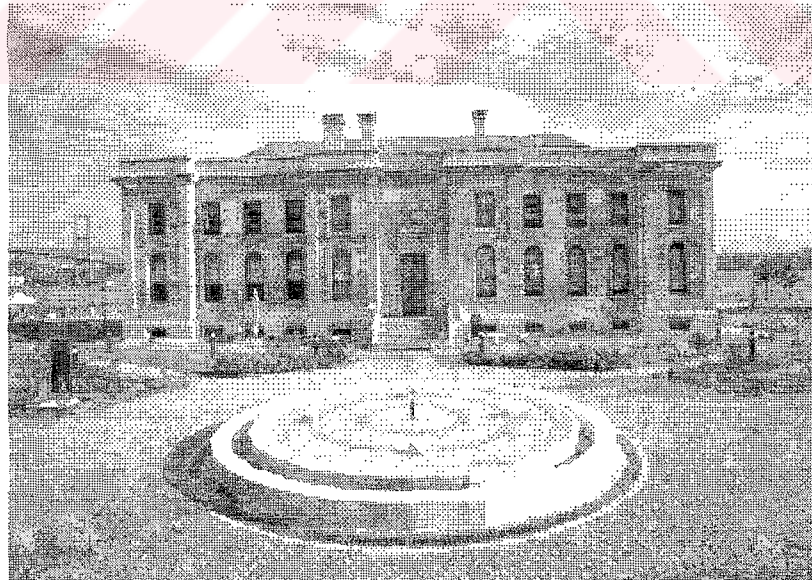
Resim 9. Feriye Sarayları'ndan,
Kabataş Erkek lisesi Binaları

Bu yapıların Ortaköy tarafında Ortaköy Karakolu ya da Tabya karakolu olarak bilinen Feriye Karakolu bulunur. Bu bina, 19. yüzyılda, Türk mimarlığında ortaya çıkan yeni bir yapı türü olan karakol binası olarak inşa edilmiştir. Denize bakan cephesinde , iki tarafında dörder sütun bulunur. (Önel, 1994, s.294)

Denize paralel olarak inşa edilen üç ana dikdörtgen planlı binalardan ikisi Kabataş Erkek Lisesi'nin, diğeri Galatasaray Üniversitesi'nin kullanımındadır. Bina bugün orjinal durumunda değildir. İç mekanda döşemeler ve duvar kaplamaları günümüze ulaşmamıştır. Yalnız geniş ara mekanların (sofa) tavanlarında, ahşap üzerine kalem işi süslemeler varlığını sürdürmektedir.

Kabataş Erkek Lisesi Feriye Sarayları'na 1928-29 eğitim-öğretim yılında, artan öğrenci sayısı nedeniyle Kabataş'taki binalarının yetersiz kalmaya başlaması üzerine taşınmıştır. 1949 yılında bugün yemekhane ve yatakhane olarak kullanılan Feriye Sarayları'nın üçüncüsünü de bünyesine dahil etmiştir.

1989'da Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı'nın çabalarıyla Feriye Karakolu binası ile Zaptiye Koğuşları'nın da içinde bulunduğu arsanın okula devredilmesi, Kabataş Erkek Lisesi mekan olanakları ve geleceği için büyük bir atılım olmuştur. Bu alanda 1991'de başlayan restorasyon çalışmaları 1995'te tamamlanarak Feriye Karakolu'nda Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Merkezi; bugün B Blok olarak adlandırılan Zaptiye Koğuşları'nda ise kütüphane, müzik ve resim atölyeleri ve sergi salonu düzenlenerek öğrencilerin için geniş kültürel ve sanatsal olanaklar sağlanmıştır. Daha sonraları Kabataş Erkek Lisesi binaları dahilinde, halka yönelik olarak Feriye Kahvesi, Feriye Sineması ve Hamdi Saver Sergi Salonu da açılmıştır.

Resim 10. Feriye Karakolu,
Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Merkezi

4. Resim 11. Kabataş Erkek Lisesi Binalarından B Blok

4. 1. 1. 3. Kabataş Erkek Lisesi ve Okul-Müze

Her kültür olgusu gelenek değeri ile çağdaşlık değerinin bir sentezi, her ikisinin uyumlu bir bütünüdür. Gelenek, kültür değişimleri içinde pozitif bir görevi olan, başka deyişle tarihsel misyonu olan bir olgudur. Sağlıklı toplumlar, güçlü kültür değerleri ve bu anlamda güçlü gelenekleri olan toplumlardır. Toplamların gücü ve düzeni de dayandıkları kültürün gücüne bağlı olduğuna göre, geleneklerin toplumların gücünde oynadıkları olumlu rolü düşünebiliriz.. Toplamlar tarihsellik içinde bir süreç oluştururlar ve varlık kazanırlar. Genel olarak insan tarihselliği ve tarihselliğin beraberinde getirdiği çağdaşlığı daima görüp toplumsal dinamizm açısından değerlendirmek ister. (Tunalı, 1980, s. 64, 89)

Kabataş Erkek Lisesi geleneği olan, Türkiye'nin önemli okullarındandır. 90 yıllık köklü bir geçmişe sahiptir. Bu geçmişin de etkisiyle belli bir kültürü, eğitim

kalitesi vardır. Öğrenci velileri çocuklarını bu okula sokmak için birbirleriyle yarışmaktadırlar. Kabataşlılar arasında sıkı bir dayanışma ve Kabataşlılık ruhu vardır. Geleneksel Pilav Günü, Kültür ve Sanat Şenliği gibi özel günleri, eğitim, kültür ve sanat alanında alınan pek çok ödül bu bağı güçlendirmektedir.

Resim 12. 1996 Pilav Günü

Okul-Müze aracılığıyla Kabataşlılar'a Kabataş Erkek Lisesi'nin tarihsel ve kültürel değerleri görsel olarak sunulacak, Kabataşlıların köklü geçmişlerinden nereye geldiklerini değerlendirme ihtiyaçlarına cevap verilecek, Kabataş Erkek Lisesi üyelerinde toplumsallaşma ve kültürlemenin sağlanması ve toplumsal birliğin güçlendirilmesi için katkıda bulunulacaktır.

Mekan açısından Kabataş Erkek Lisesi bir müze için ideal bir konuma ve mekan olanaklarına sahiptir, bir müzede sergileme ve yönetim mekanlarının dışında bir müzede olması gereken çok amaçlı salon, kafeterya, restaurant, kültür merkezi, otopark gibi mekanların olanaklarını kullanabilmektedir.

Kabataş Erkek Lisesi, öğrencileri için çeşitli konularda konferanslar, konserler, dinletiler, sohbetler düzenlemektedir. Okul-müze çatısı altında bu etkinlikler,

Kabataş Erkek Lisesi mekan olanakları ile çevre halkına da açılabilir ve özel etkinlikler düzenlenebilir; halk eğitim, kültür ve sanat açısından bilinçlendirilerek okul-müze'nin "çevresine merkezlik etme" işlevi gerçekleştirilebilir.

Resim 13. 1995-96 öğretim yılı diploma töreninden,
Kabataş Erkek Lisesi'nin ilk kız mezunları

4. 1. 2. Amaçlar

Yeni bir sergi, geçici sergi veya eski bir galerinin yeniden düzenlenmesi söz konusu olduğunda cevaplanması gereken ilk soru, "serginin amacı nedir?" olmalıdır. Serginin amacı ise, müze izleyicisinin ilgi ve ihtiyaçlarına göre planlanmalıdır. (Ambroise ve Paine, 1995, s. 84)

Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'sinin amaçlarını ve sergileme biçimini belirlemek için önce hedef kitle belirlenmiştir:

1. Kabataş Erkek Lisesi Mensupları; öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler, mezunlar ve okulun diğer çalışanları,
2. Çevre halkı,
3. Eğitim kurumları üyeleri ve eğitimle ilgilenen diğer kişiler.

Bu hedef kitle temelinde amaçlar şunlar olmuştur:

1. Kabataş Erkek Lisesi'nin kurumsal kimliğini ve eğitsel niteliklerini köklü tarihi ve bugünüyle tanıtmak;
2. Kabataş Erkek Lisesi üyelerini toplumsallaştırmak: Okulun tarihi kimliğini, toplumsal gücünü ve eğitsel niteliklerini sergileyerek toplumsal birliği güçlendirmek, okul üyelerinin kimliklerinin bilincine varmalarını sağlamak. Böylece eğitimin toplumsallaştırma amacını gerçekleştirmesine de katkıda bulunmak;
3. Kabataş Erkek Lisesi üyelerini kültürlemek: Okul üyelerini, topluluklarına layık bir üye olma yolunda kültürleyerek Kabataş Erkek Lisesi'nin gelecekte daha ileriye gitmesi için aktif katılımı sağlamak;
4. Çağdaş eğitimin çevresine sosyal merkezlik etme işlevine katkıda bulunmak amacıyla eğitim programları düzenleyerek halkı kültürel, ve sanatsal açıdan eğitmek;
5. Kabataş Erkek Lisesiyle ilgili her türlü nesne ve dökümanları belirlemek, toplamak, onarmak, korumak ve sergilemek;
6. Kabataş Erkek Lisesi'nin kültür, sanat ve buluşma merkezi olarak yaşayan bir müze olmasını sağlamak;

7. Tanzimat'tan günümüze Türkiye'de ortaöğretimin gelişimini göstermek ve Kabataş Erkek Lisesi .nin bu gelişimdeki yerini vurgulamak amacıyla hazırlanan "Ortaöğretim ve Kabataş" adlı sürekli eğitim sergisiyle öğrencileri, eğitimcileri ve halkı bu konuda bilgilendirmek;
8. Türkiye'deki okullara örnek bir okul-müze olmak, çeşitli okullarla işbirliği içinde eğitsel, kültürel ve sanatsal faaliyetler düzenlemek;
9. Yurt dışından çeşitli eğitim kuruluşlarından öğrenci ve eğitimcileri davet ederek uluslararası bir kültür alışverişi ve iletişim oluşmasını sağlamak.

4. 1. 3. Sergileme Ekibi

Müze sergilemesini gerçekleştirmek için gerekli elemanlar belirlenmiştir:

- Sergileme ekibi:Tasarımcı: Araştırmacı, metin yazarı, küratör, eğitimci,
- Teknik Ekip: Mimar, konservatör, fotoğrafçı, grafiker, marangoz, elektrikçi, tesisatçı.

Bu elemanlar:

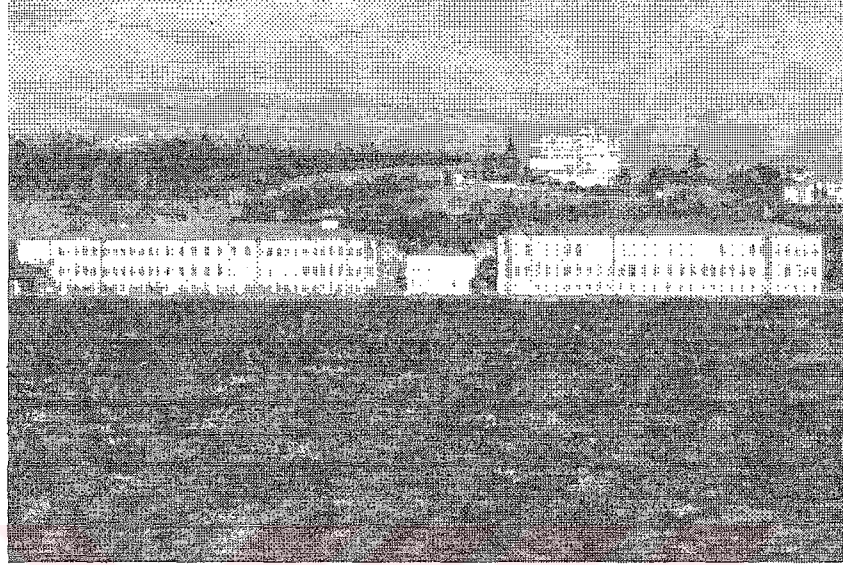
- Kabataş Erkek Lisesi çalışanları;
- Y.T.Ü. elemanları;
- Kabataş Erkek Lisesi mezunları;
- Dkul dışından çeşitli kişi ve kuruluşlar olmuştur.

4 . 1. 4. Sergileme Mekanı

Okul-müze kapsamına uygun olarak, Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si sergileme mekanlarının okul binasında düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

Üç kattan oluşan bu binanın birinci ve ikinci katlarında bulunan dersliklerin ve diğer birimlerin açıldığı geniş ara salonlar sergileme alanları olarak belirlenmiştir. Binanın deniz kenarında olması nedeniyle yüksek derecede nem

içeren zemin kat, eserlerin güvenliğini sağlamak amacıyla ve psikolojik verilerin etkisiyle sergileme dışı bırakılmıştır. (Plan 1)

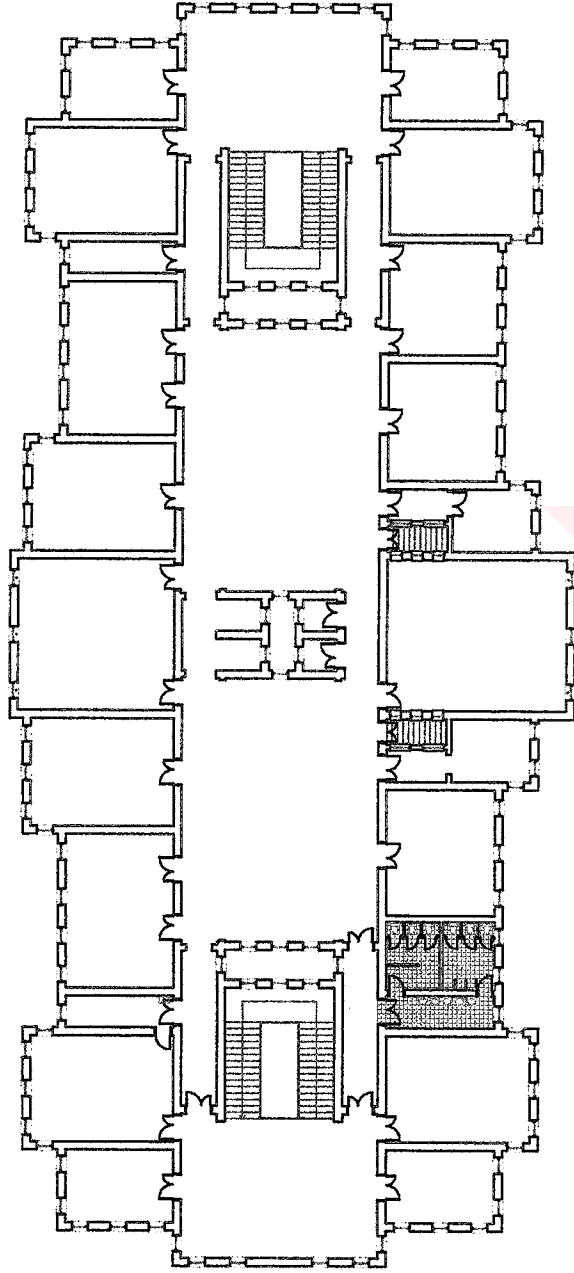

Resim 14. Bugünkü Kabataş Erkek Lisesi binaları

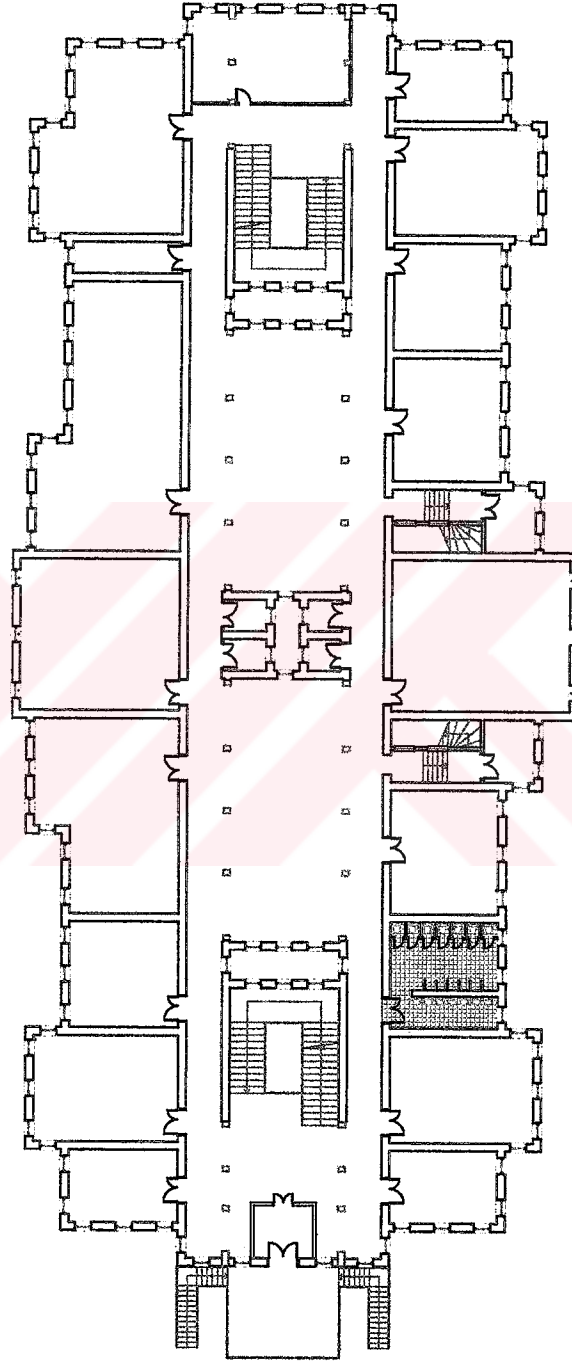
Kabataş Kültür Merkezi Müze Salonu, diğer sergileme alanlarından ayrı bir binada bulunduğu ve aralarında belli bir uzaklık olduğundan, sergi bütünlüğünün bozulmaması için temel sergileme mekanı olarak görülmemiştir. Bu salonun geçici sergileme salonu olarak değerlendirilmesi düşünülmüş ve gelen ziyaretçilere, müzenin varlığını bildirecek bir referans olarak görülmüştür.

Yalnız bu salonunun sergileme açısından olumsuz etki yaratacak bazı problemlerinin çözülmesi gerekmektedir:

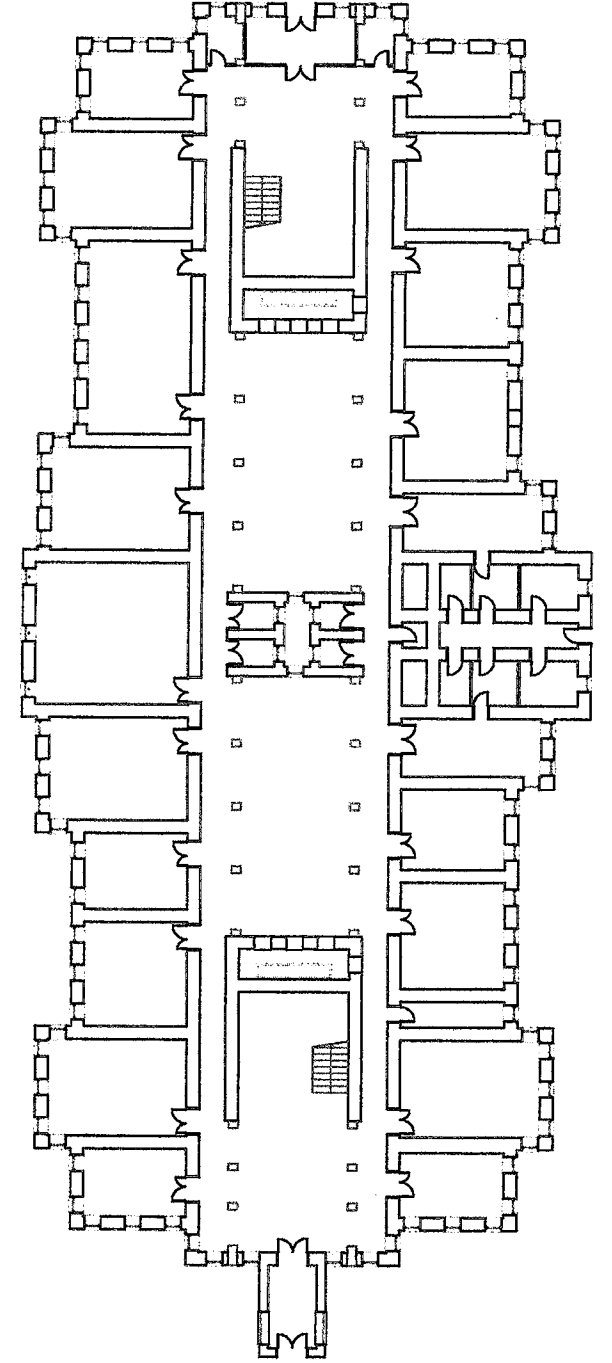
- Duvarlar yüzeyleri boydan boya pencerelerle kaplıdır. Bir-iki pencere dışında bu pencereler kapatılmalı ve duvarlarda alan yaratılmalıdır.
- Yeni bir aydınlatma sistemi yapılmalıdır.
- Gömme vitrinlerin içine yeni bölmeler yapılmalı, camları değiştirilerek kilit takılmalıdır.

İKİNCİ KAT PLANI

BİRİNCİ KAT PLANI

BEDRUM KAT PLANI

Plan 1. Kabataş Erkek Lisesi Kat Planları

Ayrıca kültür merkezinin giriş salonuna, Kabataş Erkek Lisesi'si Okul-Müze'sine yönlendirme amaçlı bir de bilgi panosu konularak müzeye yönlendirme yapılması da kararlaştırılmıştır.

4. 1. 5. Sergileme Biçimi

Kabataş Erkek Lisesi'nin kuruluşundan günümüze geçirdiği evreleri anlatabilmek amacıyla müze genelinde öğretici (didaktik), bilgilendirici sergileme temel alınmıştır. Bu temel görüş içinde, müzenin bir anlaşılır olmasını sağlamak için, bölümlerinin tematik sergileme ile değerlendirilmesi kararlaştırılmış, algılama açısından insan-eser-mekan arasındaki koordinasyonun sağlanmasına çalışılmıştır.

4. 1. 6. Bütçe

Kabataş Erkek Lisesi müze için belirli bir bütçe ayıramadığından bu aşamada bütçe tam olarak belirlenmemiştir. Yapılacak tüm harcamaların Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı tarafından karşılanmasına ve ilerleyen çalışmalarda bir fizibilite raporu çıkarılmasına karar verilmiştir.

4. 1. 7. Takvim

Kabataş Erkek Lisesi'nin Geleneksel Pilav Günü olan 6 Temmuz 1997 Pazar günü hedef açılış tarihi olarak belirlenmiş ise de, ilerleyen çalışmalar sırasında bütçe ve uygulama problemleri nedeniyle açılışın "Cumhuriyet'in 75. Yılı Kutlama Etkinlikleri" 1998 yılında yapılması kararlaştırılmıştır.

4. 2. Tasarım

4. 2. 1. Eserleri Sınıflandırma

Okul-Müze'nin amaçları doğrultusunda nesne ve belgeleri envaterlemek ve sergilemek için eserin niteliğine göre sınıflama yapılmıştır:

1. Kabataş Erkek Lisesi'nin eğitim-öğretim tarihi ile ilgili belgeler

Diplomalar,
Öğrenci dosyaları
Kayıt defterleri
Yazışmalar
Mektuplar
Karneler

2. Eğitim-öğretim tarihi ile fotoğraflar

Öğrenci fotoğrafları
Öğretmen fotoğrafları
Bina fotoğrafları

3. Eğitim-öğretim araç-gereçleri

Fizik araç-gereçleri
Biyoloji araç-gereçleri
Coğrafya araç-gereçleri
Çizim aletleri
Karatahta

4. Yayınlar

Okul yıllıkları
Dergiler
Dernek bültenleri

5. Flamalar

6. Ödül belgeleri

Bilim ödül belgeleri

Bilgi yarışması ödül belgeleri

Spor ödül belgeleri

Müzik ödül belgeleri

Resim ödül belgeleri

7. Kupa ve madalyalar

8. Güzel sanatlarla ilgili eserler

Tablolar

Aynalar

Heykeller

9. Günlük yaşamda kullanılan eşyalar

Okul sıraları

Dolaplar

10. Arkeolojik eserler

Feriye Karakolu eski binasına ait kalıntılar

11. Türk eğitim tarihi ile ilgili eserler

Diplomalar

Alfabeler

Fotograflar

Eğitim-öğretim araç-gereçleri

4. 2. 2. Belgeleme

Müze eserleri hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olmak ve etkili bir sergileme planı hazırlamak için envanter çalışmalarına başlanmıştır. Sınıflandırılmış eserler envanter numarası verilmek şu şekilde kodlanmıştır.

<u>Malzeme Kodu</u>	<u>Eser Grup No</u>
K kağıt	1. Kabataş Erkek Lisesi eğitim-öğretim tarihi ile ilgili belgeler
A ahşap	
D dokuma	2. Eğitim-öğretim tarihi fotoğrafları
C cam	3. Eğitim-öğretim araç gereçleri
M maden	4. Yayınlar
Ka karma	5. Flamalar
	6. Ödül belgeleri
	7. Kupa ve madalyalar
	8. Güzel sanatlarla ilgili eserler
	9. Günlük kullanım eşyaları
	10. Arkeolojik nesneler
	11. Türk eğitim tarihi ile ilgili nesne ve belgeler

Envanter sistemi bu kodlara göre şu şekilde belirlenmiştir :

Kayıt tarihi. malzeme kodu. eser grup no. eser no. eserin parçaları.

96. K. 1. 1. a.

Eserin belgelenmesi için gerekli olan üç çeşit kart hazırlanmıştır. Bu kartlar tükenmez kalemle doldurulmuştur.

Envanter kartı: eserin kimlik kartıdır. Eserle ilgili her tür bilgiyi içerir ve eserin belgelenmesini sağlar. Her eser için bir envanter numarası verilmiş ve üç

kopya envanter kartı hazırlanmıştır. Ayrıca bir envanter defteri tutulmamıştır.

(Kart Örneği 1)

Repertuar kartı: Bir eserin bir müze ya da sergi için ödünç verilmesi halinde gidip geldiği yerlerin listesinin yapılması için hazırlanması gereken karttır.

(Kart Örneği 2)

Onarım kartı: Bir nesnenin geçirdiği onarımları ve yapılan müdahaleleri belgelemek, böylece eserinde sağlıklı korunabilmesini sağlamak amacıyla mıştır. (Kart Örneği 3)

KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL MÜZE'Sİ

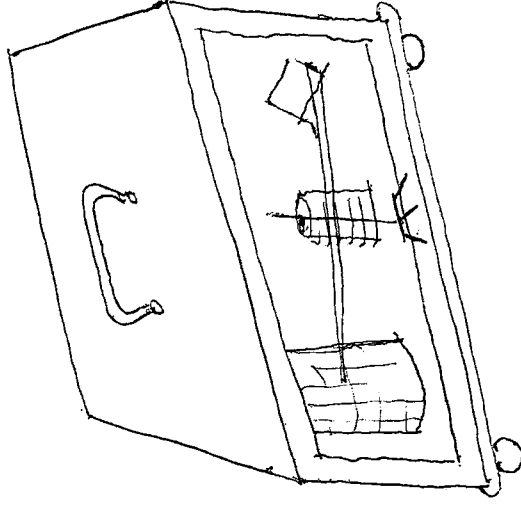
ENVANTER FİŞİ

Envanter No	: 96.Ka.3.5.	Eski Demirbaş No:	—
Demirbaş no	: 191		
Adı ve türü	: Barometre Yazıcı (Paragraf)		
Tarihi	: —		
Malzemesi	: Ahşap, metal, kâğıt		
Müzedeki yeri	: "Kabataşta Bilim Jalonu", Fizik Laboratuvarı Canlandırması		
Konusu	: Eğitim-öğretim araç gerezi - Fizik		
Geliş tarihi ve şekli	: 15.12.1932 - M.E.B. tarafından gönderilme.		

Durumu : Ayaklarından birinin süngeri kopmuş.

Ölçüleri : Uzun.: 29,5 cm. Gen.: 15 cm. Yüksek.: 38,5 cm

Tanımı : R. Fuess marka, Berlin malı Barometre. Cam kaplı, üstünde taşınmaz, için demir kulbu var. Ahşap, dikdörtgen şeklinde bir kutunun içine monte edilmiştir. Kutunun en üstünde, kutma kulbunun yanında 1) R. Fuess 2) BERLIN-STEGELITZ 3) Nr: 102049 yazmaktadır.

Ek bilgi :

Negatif no :

Dia no :

Hazırlayan : Kadriye TEZCAN
Tarih- imza : 29.10.1996 Kuyucu

KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL MÜZE'Sİ

REPERTUAR KARTI

Envanter No :
 Adı :
 Müzedeki Yeri :

çıkış tarihi	gittiği yer	imza	geliş tarihi	imza

Kart Örneği 2

KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL MÜZE'Sİ

ONARIM KARTI

Envanter No : 96.2.5.1
 Adı : Kabataş Mektebi-i Sultanisi. Flamansı
 Müzedeki Yeri : Okul - Müze Giriş Hali

malzemesi	durumu	yapılan işlem	süre	tarih-imza
Atlas saten	Onarım geçirmiş, çok kirlenmiş	Eski onarım dikileri sökülerek mekanik temizleme	1 ay	24.04.1997 K. Kabataş

Kart Örneği 3

4. 2. 3. İş Akışı Planı

Yapılacak işlerin ve iş sorumlularının belirlenmesi, işlerin takibinin ve kontrolünün yapılabilmesi için bir kontrol listesi (Pöhlmann, 1984, s.12) hazırlanmış ve yapılacak işler maddeler halinde sıralanmıştır.

Listedeki Y.T.Ü., Yıldız Teknik Üniversitesi'ni, K.E.L. Kabataş Erkek Lisesi'ni; sergi malzemeleri eserleri, sergileme malzemeleri pano, vitrin gibi eserlerin içinde sergileneceği araçları ifade etmektedir.

Kontrol Listesi (çek-liste)

<u>Yapılacak İş</u>	<u>İş Sorumlusu</u>
1. Sergi malzemelerinin tespiti	Y.T.Ü.
2. Sergi malzemeleri için onarım-koruma	Y.T.Ü. + K. E. L.
3. Sergileme malzemelerinin tespiti	Y.T.Ü.
4. Sergileme malzemelerinin bakım-onarımı	Y.T.Ü. + K.E.L.
5. Sergi malzemelerinin müze içindeki yerinin tespiti	Y.T.Ü.
sergileme malzemelerinin tespiti	Y.T.Ü.
7. Sergileme malzemelerinin müze içinde tespit edilen bölümlere yerleştirilmesi	Y.T.Ü. + K.E.L.
8. Sergi malzemelerinin sergileme malzemeleri içine yerleştirilmesi	Y.T.Ü. + K.E.L.
9. Bilgi panoları ve etiketlerin hazırlanması ve yerleştirilmesi	Y.T.Ü. + K.E.L.
10. Aydınlatmanın yapılması	Y.T.Ü. + K.E.L.
11. Afiş, broşür, kitapçık hazırlanması	Y.T.Ü. + K.E.L.

4. 2. 4. Sınırlılıklar

Sergileme aşamasında maddi sorunlar, fikir ayrılıkları, yeterince nesne ve belge bulunmaması, güvenlik sorunları, çevresel koşullar ve personel sorunları tasarımı sınırlandırmıştır. Bir örnekle açıklayacak olursak, bütçe yetersizliği nedeniyle çevresel koşullar sağlanamayacağından, kağıt malzemelerin orjinalleri yerine, kopyaları kullanılmıştır.

4. 2. 5. Sergi Malzemelerinin Seçilmesi

Sergi malzemelerinin seçimi müzenin kapsam ve amaçlarına göre yapılmıştır. Kabataş Erkek Lisesi'nin kurum kimliğini, tarihi ve eğitsel niteliğini yansıtacak malzemeler sergileme kapsamına alınarak, arkeolojik eserler, büro eşyaları gibi eserler tematik sergileme yapıldığından mekan yetersizliği nedeniyle sergileme dışı bırakılmıştır.

Okulun geçmişi ile ilgili yeterli belge ve fotoğraf bulunmadığı için koleksiyon geliştirme çalışmasına başlanmıştır:

- Mezunlar ve onların aile veya dostlarından,
- Özel arşivlerden,
- Çeşitli özel veya devlet kuruluşlarından,

Kabataş Erkek Lisesi ile ilgili nesne ve belge toplanması için çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışma sonucunda önemli belgeler bulunmuş ve sergi kapsamına alınmıştır.

Kabataş Erkek Lisesi'nin malzemesi kağıt olan eserler için uygun çevresel şartları ve güvenliğini sağlamak için yeterli bütçesi olmadığından bu malzemelerin yerine bilgi panoları içinde fotokopilerinin kullanılması ve orjinallerinin okulun içinde düzenlenecek kilitli depolarda korunması kararlaştırılmıştır.

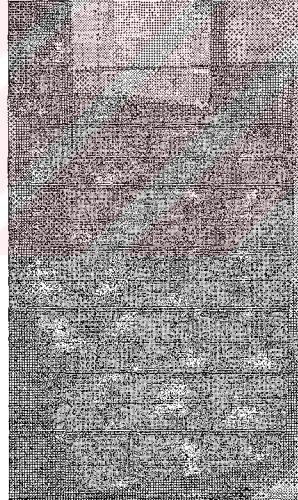
Sergilemede bu orijinal eserler ve kopyalarıyla birlikte onların anlamını destekleyecek bilgi panolarının da bulunmasına karar verilmiştir. Müze eserlerinden kapsama uygun olanlar şu şekilde belirlenmiştir:

1. Okulun kurum kimliği elemanları: Flamalar, diplomalar, karneler, tasdiknameler (kopya);
2. Okul Tarihçesi ile ilgili belgeler: Kayıt defterleri, öğrenci dosyaları, yazışmalar, mektuplar, önemli olaylar ile ilgili belgeler (kopya);
3. Okul Tarihçesi ile ilgili fotoğraflar: Bina tarihçesi fotoğrafları, okul müdürlerinin fotoğrafları, öğrenci ve öğretmenlerin fotoğrafları (kopya);
4. Eğitim-öğretim araç gereçleri: Fizik, biyoloji, coğrafya ders aletleri çizim aletleri (orjinal);
5. Yayınlar: Okul yıllıkları (orjinal), "Kabataş Gençlik" dergileri (orjinal) Dernek Bültenleri (orjinal+kopya), mezunların çıkardığı yayınlar (orjinal+kopya);
6. Ödül belgeleri: TÜBİTAK ödülleri, bilgi yarışması ödülleri , spor ödülleri, Müzik ödülleri, Resim ödülleri (kopya);
7. Kupalar ve plaketler (orjinal);
8. Eğitim sürecinde kullanılan eşyalar: sıra, dolap, karatahta (orjinal);
9. Türk Eğitim tarihi ile ilgili belgeler (kopya) ve nesneler (orjinal).

4. 2. 6. Sergileme Malzemelerinin Seçmi

Okul sergileme malzemesi için bir harcama yapılamayacağını belirttiğinden okul üyelerinin düşünceleri de dikkate alınarak okulda buluna vitrin ve dolapların, kullanılması kararlaştırılmıştır. Okulun geçmişinde kullanılmış olmasının, bu sergileme malzemelerine tarihi bir değer kazandıracağı düşünülmüştür.

Öncelikle mevcut vitrinler arasından müze eserlerini en iyi değerlendirecek ve okulun mekanı ile uyum sağlayacak sergileme malzemeleri seçilmiştir. Okuldaki sergi malzemeleri yeterli olmayınca, “Onur Salonu” için, Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Merkezi’ndeki “Müze Salonu”nda bulunan vitrinlerin kullanılması gerekmiştir. Malzemesi gül ağacı olan, yatay vitrinlerin yeşil çuha ile kaplı olduğu bu vitrinler sergileme için yapılan uyarlamalarla kullanılmıştır.

Resim 15.Müze salonu içinyaptırılmış gül ağacı vitrinlerden bir örnek

Sonuçta üç tür sergileme malzemesi tespit edilmiştir: Yatay vitrinler, dolaplar ve panolar.

4. 2. 7. Bilgilendirme

Kabataş Erkek Lisesi'nde müzecilik ve okul-müze oluşumu konusunda Kabataş üyelerini bilgilendirmek ve okulun öğretmen ve öğrencilerini de bu çalışmaya katılıma teşvik etmek amacıyla bir sohbet-söyleşi dizisi düzenlenmiştir.

"Okul-Müze Oluşumu İçin Sohbet-Söyleşi Dizisi"

19 Şubat 1997	Korel Haksun, "Türkiye'de Eğitim ve Kabataş"
5 Mart 1997	Prof. Tomur Atagök, "Müzecilik ve Koleksiyonlar"
9 Mart 1997	Öğr. Gör. Sedat Göksu "Açık Hava Müzeleri"
2 Nisan 1997	Y. Mimar Çelen Birkan, "Bir Sergiden Müzeye"
9 Nisan 1997	Dr. Sümer Atasoy", Türkiye'de Müzecilik"

Yapılar konuşmalarda öğrenciler ve eğitimciler müzecilik ve okul-müze hakkında bilgilendirilmişlerdir.

4. 2. 8. Sergileme Alanlarının Düzenlenmesi

Kabataş Erkek Lisesi binasının giriş ve birinci katlarındaki derslik ve diğer birimlerin açıldığı geniş ara mekanlarda sergileme yapılması kararlaştırılmış, bu salonların her biri için serginin gezi akışına göre bir tema belirlenmiştir.

Tasarımda, sergileme açısından, belirlenen bu mekanların çoğunun penceresiz olması olumlu bir etki yaratırken; duvar yüzeylerinin derslik kapılarıyla bölünmesi, mekanın kullanılmasında engelleyici olmuştur. Öğrencilerin ders aralarında kullandıkları dinlenme alanları engellenmemeye çalışılarak, optimum

özmler üretilmiştir. Öğrencilerin bulunduğu mekanlarda, vandalizm gibi olumsuz bir etken de dikkate alınmıştır.

Bu iki katta bulunan, daha önce değişik dönemlerde okula katkıda bulunmuş okul üyelerinin isimlerinin verildiği altı dersane de bu alanlara dahil edilmiştir: (bkz. Derslik Kimliği alışması)

Okulun gri ve beyaz olarak iki renkle boyalı i mekanlarının, sergileme açısından karmaşa yaratacağı algılanabilir olması için kirli beyaza boyanması kararlaştırılmıştır.

Müze'nin sergileme bölümleri, "Uygulama" bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. (Bkz. Plan2 .Sergi Yerleşim Planı)

4. 2. 9. Görsel-İşitsel Oda

Kabataş Erkek Lisesi'ne bir video odası oluşturulması, burada Kabataş Erkek Lisesi ile ilgili film ve görüntülerin yanında müzenin eğitim programlarıyla ilgili filmlerin de izlenmesi gerektiği belirtilmiş, fakat mekan yetersizliğinden okul yönetimi bu mekanı müze çalışmaları sırasında gerçekleştirememiştir.

4. 2. 10. Güvenlik

Okul yöneticileri, okul salonlarının yeterince güvenli olduğunu ve müze malzemelerine zarar getirecek bir olayın olamayacağını belirtmişlerdir. Okulda her katta öğrencilerden biri nöbetçi olarak bulunmaktadır. Bu nbetilerine okul-müze malzemelerini kontrol etme görevinin de yüklenmesi gerekmektedir.

4. 2. 11. Bütçe

Yapılacak sergileme için tam bir bütçe ıkarılamayarak liste ile masraflar tesbit edilmiştir:

Hizmet üç grup tarafından yapılacaktır:

1. Y.T.Ü. Sosyal. Bilimler Enstitüsü Müzecilik Anabilim Dalı üyeleri;(Y,T.Ü.)
2. Kabataş Erkek Lisesi elemanları;(K.E.L.)
3. Çeşitli özel ve tüzel kişiler.

Vitrinler

Gerekli görülen vitrin camlarının değiştirilmesi (K.E.L.)

Vitrin içi kumaşlarının değiştirilmesi (K.E.L.)

Vitrinlerin cilalanması (K. E.L.)

Vitrinlerde kilit kontrolü yapılması ve gerekli olanların değiştirilmesi (K.E.L.)

Flamalar

Flamaların onarılması (okul dışı)

Yeni bir flama vitrini yapılması (K.E.L.)

Flamaların vitrin camlarının U.V. kesici film ile kaplanması (okul dışı)

Ortaöğretim ve K. E. L.”sergisi

Sergi için gerekli görülen belge ve fotoğrafların dialarının çekilmesi (okul dışı)

Panoların boyanması (K.E.L.)

Grafik uygulama (okul dışı)

“Eğitimdeki Dönüşümün Simgeleri” bölümü için platform , rahle ve falaka sağlanması (K.E.L. ve okul dışı)

Aydınlatma (K.E.L.)

4. 2. 12. Etiket

Sergi malzemelerinin ziyaretçiler tarafından tanımlanabilmesi için, etiketler, pleksi glass malzemeden 10x15cm boyutlarında tasarlanmıştır .

(Etiket Örneği 1)

“Kabataş Mekteb-i Sultanisi” Flaması

1913 II. Abdülhamit Dönemi

96x186 cm

Etiket Örneği 1

Sergi malzemelerini kimliği niteliğinde olan etiket düzeni şu şekilde belirlenmiştir.

“Okul-Müze Giriş Holü” : Flamalar için vitrin içlerine;

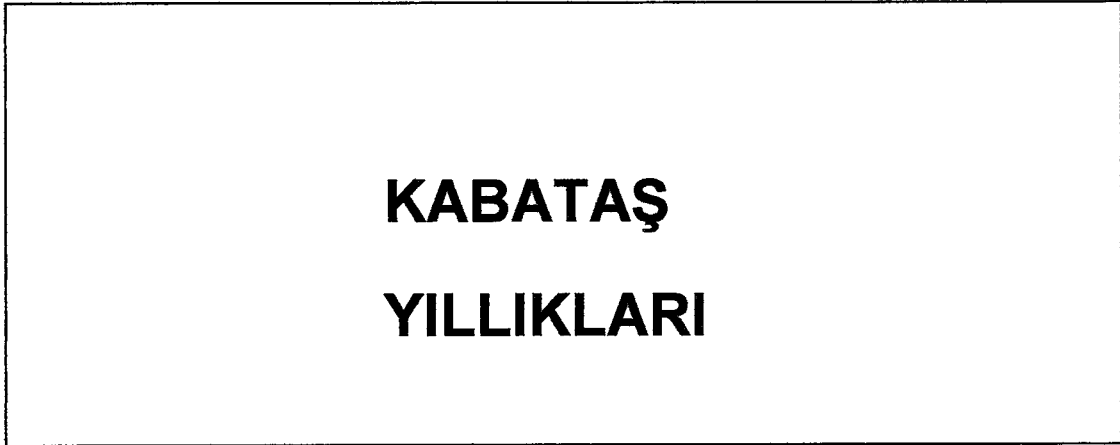
“Ortaöğretim ve Kabataş” : “Eğitimdeki Dönüşümün Simgeleri” çalışması için kullanılan ve platform üzerinde duran objelerin yanlarına;

“Kabataş’ta Bilim” Okul laboratuvarındaki gruplamaya göre, laboratuvar dolaplarının üzerine;

“Onur Salonu” : Kronolojik sınıflamaya göre, vitrin içlerine;

“Yönetim Salonu” : Gruplara ayrılmış yayınlar için, vitrin içlerinde.

(Etiket Örneği 2)

Etiket Örneği 2

4. 2. 13. Tanıtım

Müzenin varlığını halka duyurabilmesi için kullanılacak araçlar belirlendi. Afiş, broşür ve müze tanıtım kitapçığı hazırlanması kararlaştırılmıştır.

4. 2. 14. Grafik

Yapılacak grafik işler bir listeyle saptanmıştır:

1. Okulun caddeye bakan cephesine müzenin varlığını duyurmak için asılacak pano;
2. Okul binası girişine müze bölümlerini gösteren plan;
3. Sergi bölümleri tanıtım panoları;
4. Yönlendirme tabelaları;
5. Bilgi panoları;
6. Tanıtım işleri: Afiş, broşür, kitapçık.

4. 3. Uygulama

Uygulama aşamasında tasarlanan sergilemenin gerçekleştirilmesi çalışmaları başlamıştır. Bu aşamada sergi ekibi ve teknik ekip alınan tüm kararlara bağlı olarak birlikte çalışmaya başlamıştır. Bu tez yazıldığı sırada uygulama çalışmaları devam etmektedir.

4. 3. 1. Sergileme malzemeleri

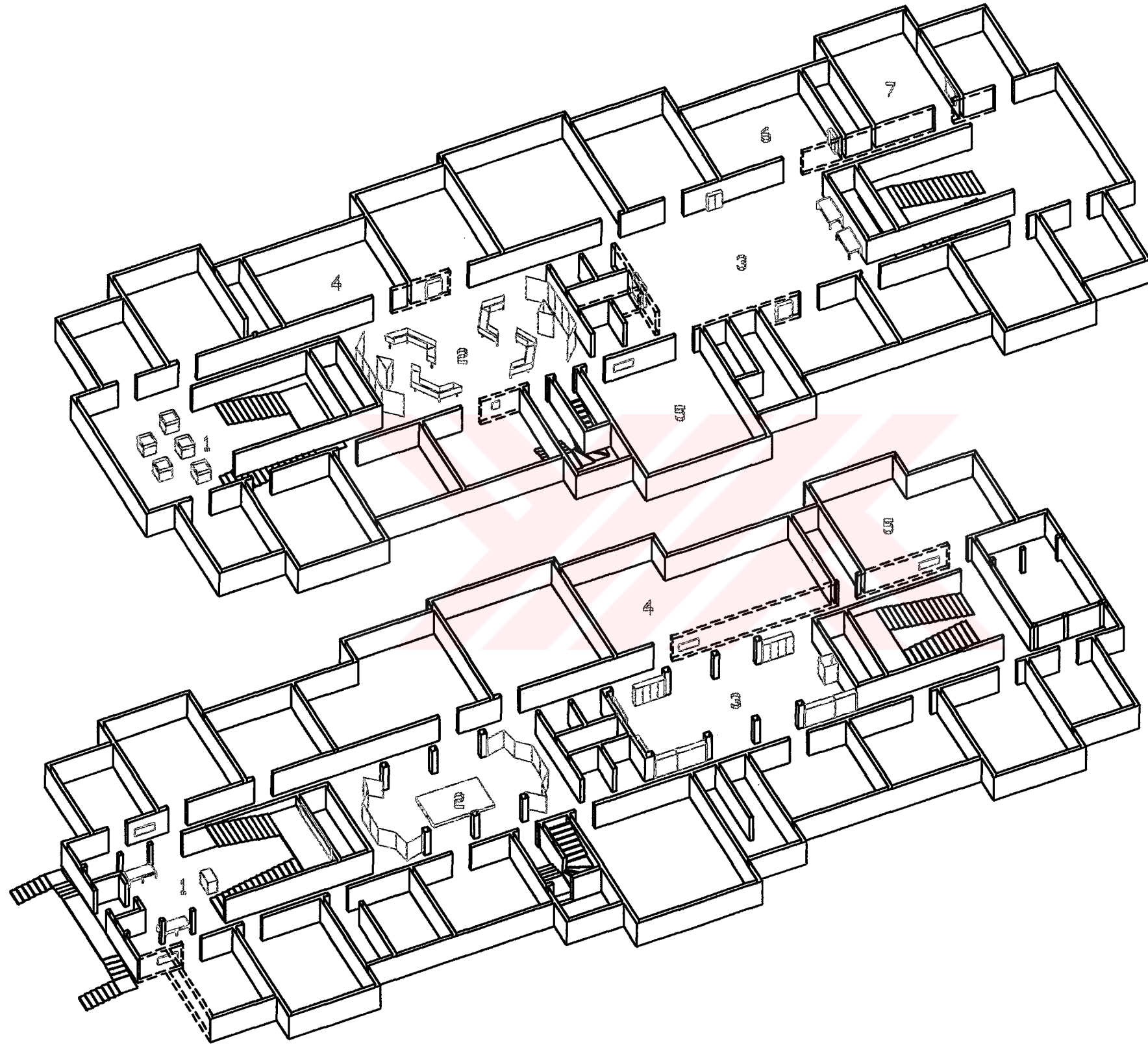
Öncelikle, sergileme malzemelerinin bakım-onarımı yapılmıştır. Sergilemede kullanılacak olan okula ait dolaplar cilalanarak kilitleri ve gerekli görülenlerin camları değiştirilmiştir.

“Kabataş’ta Bilim” bölümündeki laboratuvarında tahta kurdu oluşmaya başladığından, dolap arakları zımparalanıp cilalanmış ve üzerlerine zehirli pinotteks sürülmüştür.

Plaketlerin ve yayınların sergileneceği Kültür Merkezi’nden gelen yatay vitrinlerin kumaşları, resim öğretmeni Mehmet Balta tarafından Konservatör Funda Simer’in denetiminde alınan eserlere zarar vermeyecek, sergi malzemelerin ön plana çıkaracak ve mekanla uyum sağlayacak şekilde yeniden kaplanmıştır.

Flamaların vitrinleri U.V. (ultra viole/mor ötesi) ışınları geçirmeyen filtre ile kaplandıktan sonra yine aynı cins kumaşla Funda Simer tarafından kaplanmıştır.

Daha sonra sergileme malzemeleri planlanan salonlara yerleştirilmiştir. (Plan No 3) Bu yerleştirmede malzemelerin mekanı sınırlamamasına ve mekanla uyum sağlamasına önem verilmiştir.

İKİNCİ KAT

- 1 - Yönetim Salonu
- 2 - Onur Salonu
- 3 - Günümüzde Kabataş
- 4 - Behçet Necatigil Dershanesi
- 5 - Adnan Dinçer Dershanesi
- 6 - Ömer Seyfettin Dershanesi
- 7 - Kemal Gürsan Dershanesi

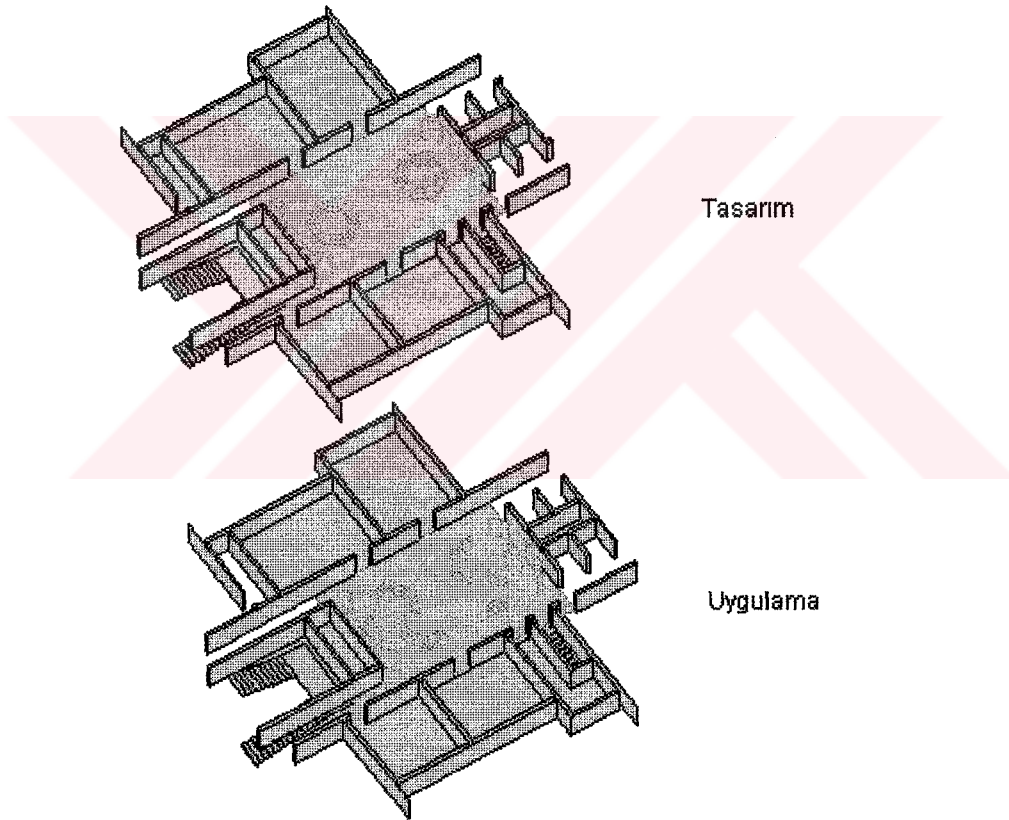
BİRİNCİ KAT

- 1 - Okul - Müze Giriş Holü
- 2 - Ortaöğretim ve Kabataş
- 3 - Kabataş'ta Bilim
- 4 - Salih Gence Kimya Anfisi
- 5 - M. Oktay Karsu Biyoloji Laboratuvarı

Plan 3. Sergileme Matzemeleri Yerleşim Planı

Salonu bölümlerinde kullanılacak olan Kabataş kültür Merkezi'ndeki vitrinler yerlerine taşınmıştır.

Onur Salonu için ortada bir altıgen oluşturan yatay vitrinler tasarıma göre yerleştirilmiş, okul üyeleri ve sergi ekibi tarafından oldukça kitlesel bulunarak yeni bir tasarıma göre yeniden düzenlenmiştir. Altıgen vitrinler birbirinden ayrılarak salonda belirgin bir rahatlama sağlanmıştır. (Plan 4)

Plan 4. "Onur Salonu" sergileme malzemelerinin tasarım ve uygulama aşaması çizimleri

Yine bu salon için planlanan sergi düzenlemesinde bir değişiklik yapılmıştır. Okul dışında yaptırılan tek sergileme malzemesi olan üçgen vitrinlerden Yavuz Aksoy'un tasarımına göre iki metre yüksekliğinde dört vitrin gelmesi gerekirken okul ve yaptırılan firma arasındaki iletişim yetersizliği nedeniyle bir metre yüksekliğinde dört vitrin gelmiştir. Tasarımın gerçekleşmesi için aynı ölçülerde dört vitrin daha yapılması okul yönetimine önerilmiş, okul yönetiminin maddi yetersizlikler nedeniyle bu vitrinlerden yaptırılamayacağını bildirmesi üzerine eldeki bu salon için ayrılan malzemelerle yeni bir tasarım hazırlanarak uygulanmıştır.

Üçgen vitrinler izleyicilerin güvenliğini sağlamak için sergileme açısından olumsuz etki edecek olan panoların önüne yerleştirilmiştir.

4. 3. 2. Onarım-Koruma

Genel olarak iyi korunmuş durumda olan eserlerden okul-müze için en önemli eserlerden olan iki flama, konservatör Funda Simer tarafından onarılmış; yırtık kısımları dikilerek ve saçakları temizlenmiştir. Önceki müze sergilemesinin bir parçası olarak ikiye katlanmış durumda aynı vitrinde sergilenmesi sakıncalı görülerek, okulun marangozuna diğerinin aynı bir vitrin yaptırılarak, flamalar ayrı vitrinlere yerleştirilmiştir.

Ayrıca gün ışığını yoğun olarak alan bu salonda renginin solmaması için vitrin camları U.V. ışınlarını kesici film ile kaplanmıştır. Böylece hem flamaların sağlığı garanti altına alınmış, hem de daha doğru bir sergileme anlayışıyla sergilenmeleri sağlanmıştır.

"Kabataş'ta Bilim" bölümünde, Biyoloji Laboratuvarı'na konacak doldurulmuş hayvanlar, oluşabilecek bir bozulmaya karşı ilaçlanmıştır.

Sergi malzemeleri sergileme malzemelerinin içlerine yerleştirilmiş, bu yerleştirmede nesnelerin birbirleriyle uyumlarına ve oranlamalarına dikkat edilmiştir.

.4. 3. 3. Sergileme Bölümleri ve Düzeni

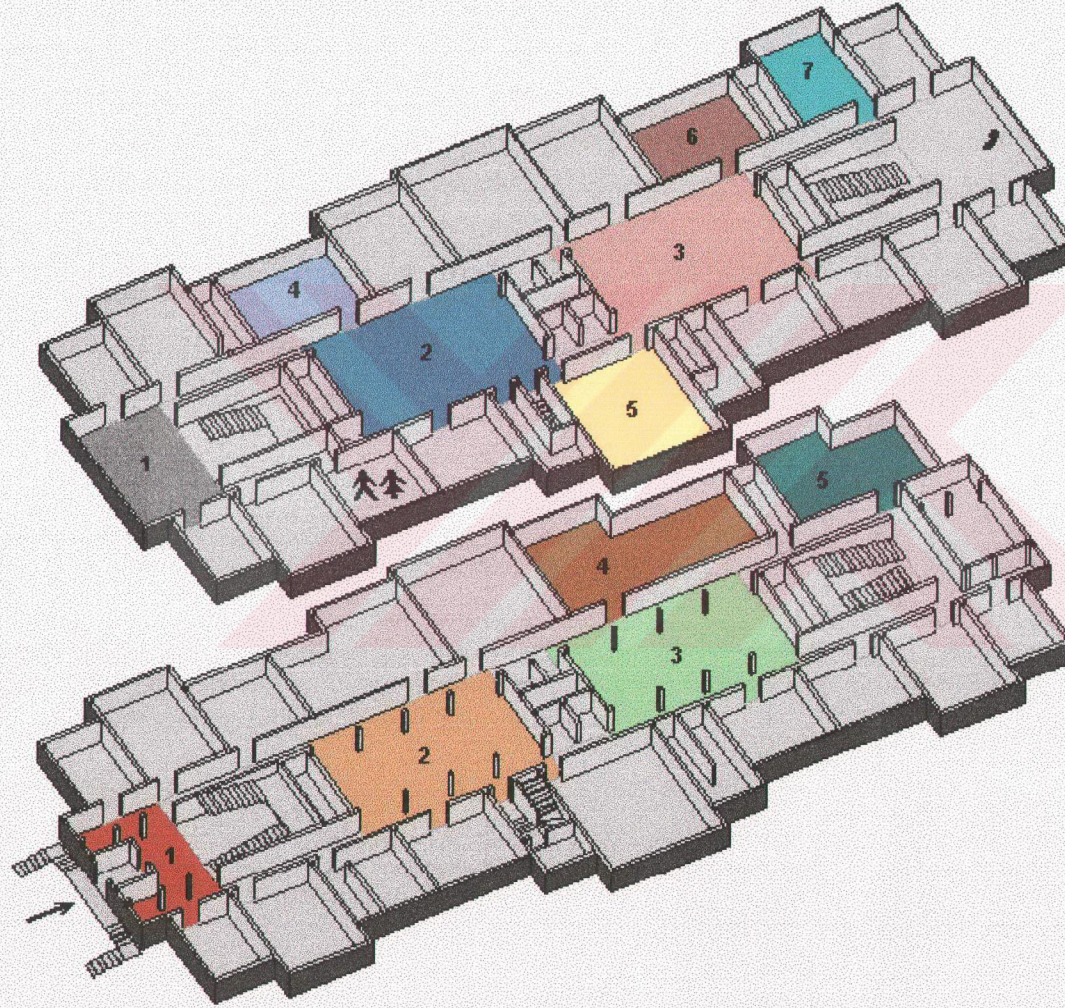
Sergileme alanları, sergi düzenini kurmak için hazırlanmıştır. Okul gri boyalı iç mekanı kirli beyaza boyatılarak sergileme alanlarından önceki müzeye ait, sergilemede kullanılmayacak olan sergileme malzemeleri kaldırılmıştır. Okulun atmosferini korumak için, çini taş kaplı zeminde bir değişiklik yapılmamıştır. Plan 2’de sergi yerleşimi, Plan 3’te, sergileme malzemeleri yerleşimi gösterilmiştir. Sergi bölümleri başlıklarının yanında, planda bulundukları yer numaralama sistemi ile gösterilmiştir.

4. 3. 3. 1. Okul Müze Giriş Holü

Bu bölüm, Kabataş Erkek Lisesi Okul Müze’sinin giriş mekanı olarak belirlenmiştir ve Kabataş Erkek Lisesi’nin kurum kimliğini tanıtmayı amaçlamaktadır. Bu salonda okulun kurum kimliğini simgeleyen sergi malzemeleri bulunmakta ve okul ile ilgili bir ön bilgi verilmektedir.

Resim 16. Okul-Müze Giriş Holü,
Müze çalışmalarından önceki sergilemeden bir görüntü.

İKİNCİ KAT

- 1 Yönetim Salonu
- 2 Onur Salonu
- 3 Günümüzde Kabataş
- 4 Behçet Necatigil Dershanesi
- 5 Adnan Dinçer Dershanesi
- 6 Ömer Seyfettin Dershanesi
- 7 Kemal Gürsan Dershanesi

BİRİNCİ KAT

- 1 Okul - Müze Giriş Holü
- 2 Ortaöğretim ve Kabataş
- 3 Kabataş'ta Bilim
- 4 Salih Gence Kimya Anfisi
- 5 M.Oktay Kansu Biyoloji Laboratuvarı

Plan 2. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si, Sergi Yerleşim Planı

Bu salonda bulunan sergileme malzemeleri şunlardır. Yanında (kopya) yazmayan sergileme malzemeleri orjinaldir. (Plan 2,3. Birinci Kat, no:1)

1. Kabataş Mekteb-i Sultanisi flaması: yatay vitrin içinde
2. Kabataş Erkek Lisesi flaması: yatay vitrin içinde
3. Kabataş Erkek Lisesi amblemi: duvar panosu (kopya)
4. Kabataş Erkek Lisesi tarihçesi bilgi panosu

4. 3. 3 2. Ortaöğretim ve Kabataş

Sergi daha sonraki sergilemeler için ön bilgilenme sağladığından, sergi akışının ilk aşamalarında birinci katta, "Okul-Müze Giriş Holü"nden hemen sonra yer alması kararlaştırılmıştır. (Plan 2,3. Birinci Kat , no: 2)

Kağıt malzemenin kendisi yerine fotokopilerinin kullanılması kararlaştırıldığından, Kabataş Erkek Lisesi'nin belge ve fotoğraflarının bilgi panoları şeklinde sergilenmesi düşünülmüş, "Ortaöğretim ve Kabataş" adlı eğitim sergisi hazırlanmasına karar verilmiştir.

Genel anlamda bir eğitim sergisi, müzenin tamamlayıcısıdır. Geçici veya sürekli olabilen eğitim sergileri bir tema kapsamında şekillenir. Nesne ve bilgi panoları veya sadece bilgi panolarıyla yapılabilir. Sergilenen nesneler, eğitim sergilerinin daha çok ilgi çekmesini sağlar. (Miles, 1988, s. 2-10)

Bu eğitim sergisinin kapsamı, Türkiye'de Tanzimat dönemi ile başlayan ortaöğretim sisteminin günümüze kadar gelişimini ve Kabataş Erkek Lisesi'nin bu gelişimdeki yerini vurgulamak; amaçları ise :

1. Türkiye’de ortaöğretimin gelişimi hakkında bilgilenme sağlamak;
2. Türkiye’de ortaöğretimin gelişimi paralelinde Kabataş Erkek Lisesi’nin tarihini sunmak ve Türk ortaöğretimindeki yerini belirlemek;
3. Kabataş Erkek Lisesi’nin tarihte geçirdiği aşamalarının bugünkü Kabataş ile karşılaştırılmasını sağlamak ve müzenin eğitsel değerini arttırmak olarak belirlenmiştir.

Serginin anlaşılır olmasını sağlamak amacıyla, kronolojik ve bilgilendirici bir sergileme yapılmasına karar verilmiştir.

Kabataş Erkek Lisesi okul müzesi’nde yapılan eğitim sergisi, üzerinde en çok zaman, emek harcanan ve bütçeyi en çok zorlayan çalışma olmuştur. Sergi çalışmaları ile ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıdaki maddelerde belirtilmiştir:

“Ortaöğretim ve Kabataş” sergisi için ayrıca bir iş akışı planı yapılmıştır.

Kontrol Listesi

İş Dağılımı

İş Sorumlusu

1. Serginin metninin, yapılacak bilimsel araştırmalar sonucunda yazılması	Y.T.Ü.
2. Bu metin sonucunda tesbit edilecek malzemelerin sağlanması	Y.T.Ü. + K.E.L.
• Tanzimat’tan günümüze ortaöğretim tarihi ile ilgili malzemeler	Y.T.Ü.
• b. K.E.L. ile ilgili malzemeler	Y.T.Ü + K.E.L.
3. Sağlanan malzemelerden sergide kullanılacak olanların tespit edilmesi	Y.T.Ü.

4. Kullanılacağı tesbit edilen
Osmanlıca belgelerin , günümüz
Türkçesi'ne çevrilmesi	K.E.L.
5. Kullanılacak yazılı belge ve
fotoğrafların diasının çekilmesi	Y.T.Ü. + K.E.L.
6. Panoların grafik tasarımının yapılması	Y.T.Ü. + K.E.L.
7. Bu grafik tasarıma göre sergi malzemelerinin
panolara yerleştirilmesi	Y.T.Ü. + K.E.L.
8 . Aydınlatmanın yapılması	K.E.L.

Sergileme malzemeleri Kabataş Erkek Lisesi'nde yapılan bir sergiyi düzenleyen kuruluş tarafından okula bağışlanan bir metre eni ve iki metre boyunda olan kirli beyaz panolar uygun görülmüştür. Mekanı kapamamak için pano sayısı onaltı ile sınırlanmış, bu panoların salonun iki yan tarafına çekilmesi düşünülmüştür. Bilgilerin sığması için panoların arka yüzeylerinin de kullanılmasına karar verilmiştir.

Sergileme üç bölüm olarak düşünülmüştür:

1. Panoların ön yüzünde bulunan ve geleneksel Osmanlı eğitiminden başlayarak, Tanzimat dönemi'nden günümüze ortaöğretimin ve 1940'a kadar kadar Kabataş Erkek Lisesi'nin gelişiminin anlatıldığı bölüm;

2. Kabataş Erkek Lisesi'nin 1940 sonrası gelişiminin, ortaöğretimden bağımsız olarak kendi içinde gruplara ayrıldığı bölüm: Eğitim-öğretim, Binalar, Dernekler-Vakıflar, Özel Günler, Basında Kabataş, Etkinlikler Karneler, Diplomalar, Basında Kabataş, Öğrenci Dosyaları, Mezunlar ve Kabataştan Sayfalar. Bu başlıklar altında panoların arka yüzlerinde fotoğraf ağırlıklı düzenlemeler yapılmasına karar verilmiştir.
3. Salonun ortasında bir platform üzerinde düzenlenecek "Eğitimdeki Dönüşümün Simgeleri" bölümü. Bu çalışmada karatahta, sıra, harita ve falaka, Atatürk'ü yeni Türk alfabesini tanıtırken gösteren fotoğraf olarak orjinal malzeme kullanılmasına karar verilmiştir.

Bilgi panolarının metinlerin yazılması, belirlenen kapsamda yapılan araştırmalarla başlanmıştır. Bu uzun zaman alan araştırma aşamasında konu ile ilgili kaynaklar taranarak gerekli bilgiler sağlanmıştır. Bu bilgiler için gerekli kaynakların bulunması ve bilgilerin doğruluğunun kontrol edilmesinde Talim ve Terbiye Kurulu üyesi Necdet Sakaoğlu danışmanlık yapmış, uyarılarıyla önemli katkılarda bulunmuştur.

Metinlerin bilgi panosu metnine dönüştürülmesinde, şu kurallar temel alınmıştır. (Ambrose and Paine, 1995, s. 89)

1. Dil, hedef kitlenin anlayacağı bir dil olmalıdır. İzleyicilerin konu hakkında çok az şey bildikleri varsayılarak teknik terimlerden arınmış, sade bir dil kullanılmalıdır.
2. Bilgiler kısa tutulmalıdır. Uzun metinleri izleyicilerin çoğu okumaz ve sıkılır. Bir pano 200 kelimeden fazla olmamalıdır, İdeali 50

kelimedir. (Pano yetersizliği nedeniyle bu kural, bazı panolarda aşılmıştır.)

3. Bilgiler net ve açık olmalıdır. Yorum yapmaktan kaçınılarak doğrudan söylenmek istenen şeye işaret edilmelidir.

Metinlerin yazılma aşamaları aşağıdaki maddelerde anlatılmış, örnekler verilmiştir.

1. Ortaöğretimin gelişimi kronolojik olarak; Geleneksel Osmanlı Eğitimi, Tanzimat dönemi, I. Meşrutiyet dönemi, II. Meşrutiyet dönemi, Milli Mücadele dönemi, Cumhuriyet dönemi (1923-1938), 1938'den günümüze başlıkları ile sınırlandırılmıştır
2. Bilgilerin belirlenen başlıklar altında düzenlenmesi için her bölüm için snopsis çıkarılmıştır.

Örnek: Pano 1

Geleneksel Osmanlı Eğitimi

Eğitimde yenileşme,

Ortaöğretimde İlk Adımlar

Bu snopsise göre metinler elenerek panolara sığabilecek kısa, açık ve net bilgilerle senaryo oluşturulmuştur. Aşağıda verilen örnekte Pano 1'in ilk bölümünün iki aşamasındaki kısaltma örneği verilmiştir:

GELENEKSEL OSMANLI EĞİTİMİ

•Tanzimat'tan önce Osmanlı İmparatorluğu'nda devlet ve toplum yapısı, İslam kültürüyle biçimlenmişti. Eğitim kurumlarının temelini de İslam dini ve kültürü belirliyordu.

•Osmanlı İmparatorluğu'nda 19. yüzyıl ortalarına kadar eğitim kurumları dört grupta toplanmıştı.

Sıbyan Mektepleri: Müslüman kız ve erkek çocuklara ümmet terbiyesine dayalı ilköğretim veren kurumlardı.

Medreseler: İlk, orta ve yüksek bölümden oluşan İslam eğitim-öğretim kurumlardı.

Acemioğlanlar Ocakları: Devşirme erkek çocukların, yeniçeri olarak eğitildiği kurumlardı.

Enderun: Saray içinde padişaha hizmet edecek elemanlar yetiştiren kurumlardı.

•Tamamen dini ağırlıklı eğitim veren bu kurumlarda ilk, orta, yüksek derece ayırımı olmaksızın bütün öğrenciler aynı binada eğitim görüyorlardı. Kızlar sadece sıbyan mekteplerinden faydalanabilmekteydi.

•Devletin asıl eğitim kurumu olan medreselerde eğitim teketek, dini temellere dayalı öğrencilere ezbere anlatmaya ve ezbere dayalıydı.

Pano 1 için kısaltma örneği: aşama 1

GELENEKSEL OSMANLI EĞİTİMİ

Sıbyan Mektepleri: Kız ve erkek çocuklara Ümmet terbiyesine dayalı eğitim veren ilköğretim düzeyinde kurumlar-Kızlar için eğitim veren tek kurum- dinî

Medreseler: İlk, orta ve yüksek bölümden oluşan İslam eğitim-öğretim kurumları-dinî

Acemioğlanlar Ocakları: Devşirme erkek çocukların, yeniçeri olarak eğitildiği kurumlar-askerî

Enderun: Saray hizmeti için eleman yetiştiren saray iç örgütü-saray hizmeti

İlk, orta, lise ve yükseköğrenim ayırımı yoktu.

Pano 1 için kısaltma örneği: aşama 2

Tüm bu bilgileri izleyiciyi sıkmadan okunabilir kılmak ve anlatımı desteklemek amacıyla görsel malzeme araştırması yapılmıştır.

Bu metinlerden gerekli görsel malzemelerin listesi çıkarıldıktan sonra Kabataş Erkek Lisesi arşivi taranarak mevcut belgeler tespit edilmiştir. Bu arşivdeki belgeler Kabataş Erkek Lisesi bölümü için yeterli görülmüş fakat ortaöğretim tarihi ile ilgili belge yetersiz kalmıştır. Yoğun bir araştırmadan sonra şu arşiv ve kütüphanelerden faydalanılmıştır

1. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı
2. Başbakanlık Osmanlı arşivi
3. Topkapı Sarayı Kütüphanesi
4. Galatasaray Müzesi arşivi
5. İletişim Yayınları arşivi
6. Taha Toros arşivi
7. Engin Çizgen arşivi
8. Cengiz Kahraman Arşivi
9. Diğer arşivler

Türkiye’de Ortaöğretimin Gelişimi ve Kabataş Erkek Lisesi temasıyla sınırlanmış ilk ilk onaltı panonun metinleri EK 1’de verilmiştir.

Pano Metinleri Bilgi panolarını tasarımı için bir grafikerle çalışılması kararlaştırılmış, grafiker-müzeci işbirliğiyle çalışmalar başlamıştır. Panolar için tahmin edilenden fazla bütçe çıkmasıyla nedeniyle masrafları daha ucuza uygulamak için çalışmalar başlatılmış, panoları daha ucuza yapabilecek yeni bir firma ile anlaşarak grafiker değişimi yapılmıştır. Tezin hazırlandığı dönemde çalışmalar devam etmektedir.

4. 3. 3. 3. Kabataş'ta Bilim

Bu bölüm için önce okulun eski araç-gereçlerinin bulunduğu fizik ve biyoloji laboratuvarlarının sergileme bölümü olarak açılması düşünülmüş fakat öğretmenler tarafından dersleri engelleyebileceği gerekçesiyle rededilmiştir. Bunun üzerine, okulun laboratuvar araç-gereçlerinin orjinal laboratuvar dolapları içinde sergilenerek bu iki laboratuvarın canlandırması yapılması tasarlanmış ve gerçekleştirilmiştir. (Plan 2,3 Birinci Kat, no 3, Resim 17)

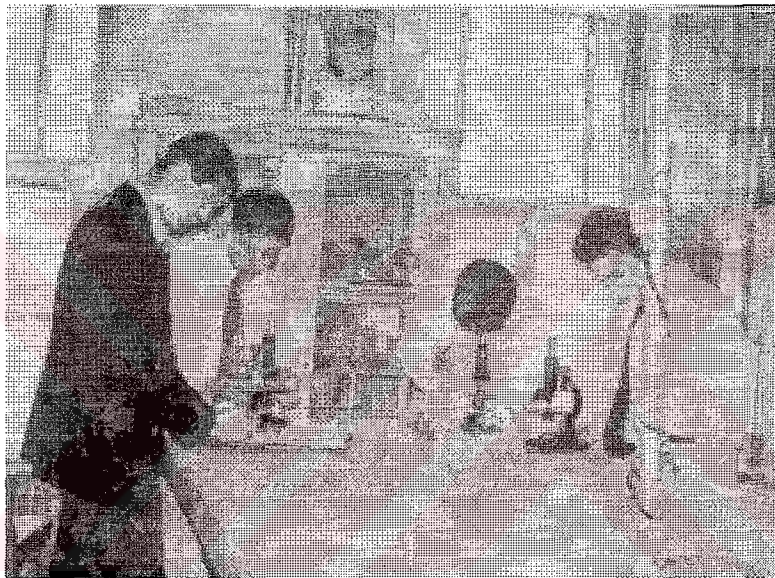
Resim 17. Orjinal laboratuvar dolaplarıyla oluşturulan,
fizik laboratuvarı canlandırmasından bir görünüş

Böylelikle Kabataş Erkek Lisesi'nin eğitim aşamasında kullandığı ders aletlerinden bir bölümü hakkında fikir verilebilecektir. Bu bölümde:

1. Fizik Laboratuvarı canlandırması
2. Biyoloji Laboratuvarı canlandırması yapılmıştır.

Okulda orjinal kimya araç-gereci bulunmadığından kimya laboratuvarı bu değerlendirilmeye alınamamıştır.

Ayrıca bu bölümdeki dolapların arkalarında kimya, biyoloji, fizik ve matematik ödülleri ve laboratuvar fotoğraflarından oluşan bilgi panoları ile canlandırmanın tamamlanması Kabataş Erkek Lisesi'nde, bilim dalında alınan ödüllerin tanıtılması amaçlanmıştır:

Resim 18. Biyoloji laboratuvarında çalışan Kabataş Erkek Lisesi öğrencileri

4. 3. 3. 4. Yönetim Salonu

Müdür ve öğretmenler odasının açıldığı bu salon iki bölümden oluşmaktadır. (Plan 2,3. İkinci Kat, no:1)

1. Başlangıcından itibaren Kabataş Erkek Lisesi müdürlerinin fotoğrafları: duvar panosu üzerinde,
2. Kabataş Yayınları: Altı yatay kare vitrin içine şu başlıklar altında gruplanarak yerleştirilmiştir. (Resim 19)
 - Öğrenciler tarafından çıkarılan yayınlar
 - Dernekler tarafından çıkarılan yayınlar
 - Öğretmen ve öğrenciler tarafından çıkarılan yayınlar

- Kabataş Gençlik" dergileri
- Kabataş öğrenci yıllıkları

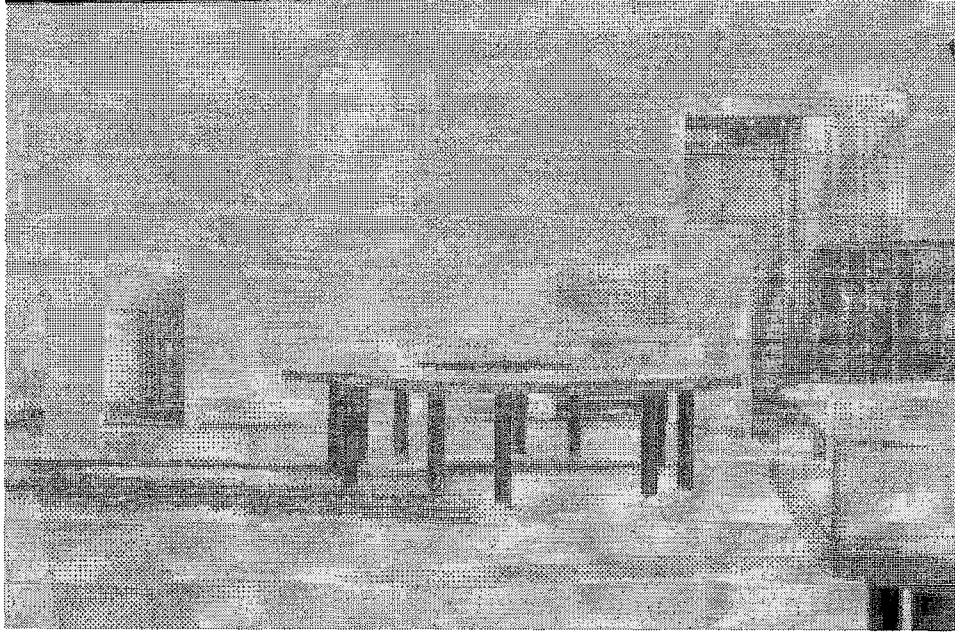
Resim 19. Yönetim Salonu'nda kullanılan yatay kare vitrinler

4. 3. 3. 5. Onur Salonu

Kabataş Erkek Lisesi Okul Müze'sinin en önemli bölümlerinden olan bu salonda: (Plan 2, 3. İkinci Kat no: 2)

1. Ayaklı panolarda; Kabataş'ın gurur duyduğu mezunlarının fotoğrafları, geçmişten bugüne öğretmenler, kültür, sanat ve spor ödül belgeleri,
2. Vitrinlerde; plaketter ve kupalar yer alacaktır.

Böylece Kabataş Erkek Lisesimezunlarından toplumda önemli yerlere gelmiş kişiler tanıtılarak ve okulun spor, kültür, sanat alanlarında aldığı ödüller sunularak okul-müze'nin toplumsallaşma ve kültürlemeye katkıda bulunması sağlanacaktır. Resim 20'de, çalışmanın aşamalarından bir bölüm gösterilmektedir.

Resim 20. Onur salonu düzenleme aşmalarından bir görünüş

4. 3. 3. 6. Günümüzde Kabataş

Öğrenciler tarafından tasarlanacak bu sergilemede öğrencilerin resimleri, yazıları ve çeşitli alanlardaki çalışmaları yine öğrenciler tarafından yerleştirilecektir. Bu çalışmalar üç dolap, iki yatay vitrin ve duvar panoları ile gerçekleştirilecektir. Öğrenciler diledikleri zaman sergi düzenini değiştirecek, bu salonda çeşitli etkinlikler düzenleyecektir. (Plan 2, 3. İkinci Kat, no: 3)

4. 3. 3. 7. Derslik Kimliği Çalışması

Okulda altı sınıfa değişik dönemlerde Kabataş ailesinden belli kişilerin isimleri verilmiştir:

1. Behçet Necatigil (mezun, edebiyat öğretmeni) Dershanesi,
(Plan no 2, İkinci Kat, no: 4)
2. Ömer Seyfettin (edebiyat öğretmeni) Dershanesi,
(Plan no: 2, İkinci Kat, no: 6
3. Salih Gence(kimya öğretmeni) Kimya Anfisi,
(Plan no 2, Birinci Kat, no: 4)
4. Kemal Gürsan (matematik öğretmeni) Dershanesi,

(Plan no 2, İkinci Kat, no: 7)

5. Adnan Dinçer (müdür) Dershanesi,

(Plan no 2, İkinci Kat, no: 5)

6.M. Oktay Kansu (mezun) Biyoloji Laboratuvarı.

(Plan no 2, Birinci Kat, no: 5)

Derslik kimliği çalışması olarak adlandırılan bu çalışmayla, bu kişilerin tanınması, sınıflara neden isimlerinin verildiğinin bilinmesi ve okula yaptıkları katkıların sunulmasıdır.

Sergileme malzemesi olarak Behçet Necatigil ve Ömer Seyfettin dershanelerine birer vitrin yerleştirilmiştir. Bu vitrinlerin içlerine bu kişilerin birer büstleri, okulda çekilmiş fotoğrafları ve bazı kişisel eşyaları konacak ve bilgi verilecektir.

Diğer dört derslik, fotoğraf ve belge kopyalarıyla bilgi panosu şeklinde düzenlenecektir.

4. 3. 3. 8. Seramik pano

Kabataş Erkek Lisesi birinci kattan ikinci kata geçişteki merdiven sahanlığındaki duvarlarda daha önce sergilenen müdür resimleri "Yönetim salonu"na, ödül belgeleri, "Onur Salonu" ve "Kabataş'ta Bilim" salonuna alınmış, bu alan için Kabataş'ı simgeleyen bir seramik pano yapılması kararlaştırılmıştır. Kabataş üyelerinden birinin bu panoyu yapmasının daha anlamlı olacağı düşünülmüş, okulun resim öğretmenlerinden Mustafa Düzgün bu pano için tasarımlar hazırlanmış, gerçekleştirmiş ve yerine yerleştirilmiştir. 86x600 cm boyutlarındaki bu panonun anlamını Mustafa Düzgün şöyle açıklamaktadır:

“Okulun mekanı gereği, alt kısımda birbirine kenetlenmiş dalgalar yüzüyor. Bu, geçmişten geleceğe Kabataş geleneğinin, ruh yapısının yürümesi ve birbirine tutunması demektir. Deniz üzerinde kurulduğunu ve ayrıca geçmişten geleceğe oluşturulan eğitim farklılığının süreceğini, duygu ve düşüncelerin gelişerek engelleri (girdapları) aşarak yürüyeceğini ve kesinlikle çağdaş uygarlık düzeyi olan güneşe ve ışığa ulaşacağını belirtmeye çalıştım. Kabataş Erkek Lisesi kültürel gelenek ve birikimlerinin zenginliğini ve oluşturduğu (biri güneş gibi) değerleri, bu dalgaların üzerinde ve dalgaların hareketleriyle yer yer birleştirerek iç içe yürüttüm. (Düzgün, 1998, s. 68)

4. 3. 4. Aydınlatma

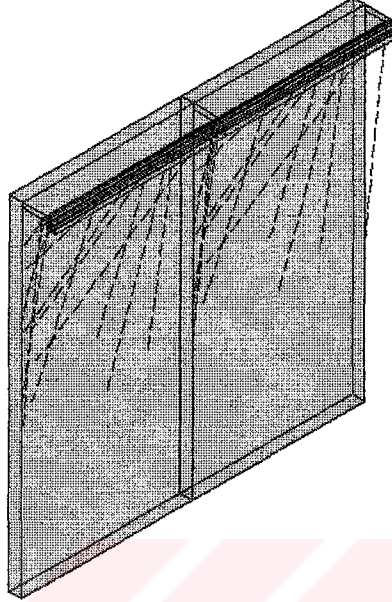
Aydınlatma için müzenin mimari işleri için gönüllü olan Kabataş Erkek Lisesi mezunlarından Yavuz İnce işbirliğiyle gerekli aydınlatma birimleri tasarlanmıştır. Bütün salonların, sergi malzemeleri için en uygun olan florasan sistemi ile aydınlatılması ve okulun genel aydınlatma sisteminin de bu aydınlatma uygulamasıyla yeniden düzenlenmesi uygun görülmüştür.

“Okul-müze Giriş Holü” yeterince ışık aldığından, salonun kendi aydınlatma sisteminden yararlanılarak ek bir sistem kurulmamıştır.

“Ortaöğretim ve Kabataş” salonunda, bilgi panolarının etkili olabilmesi için aydınlatma sisteminin iptal edilerek, panoların üstüne bir aydınlatma sistemi kurulması tasarlanmıştır.

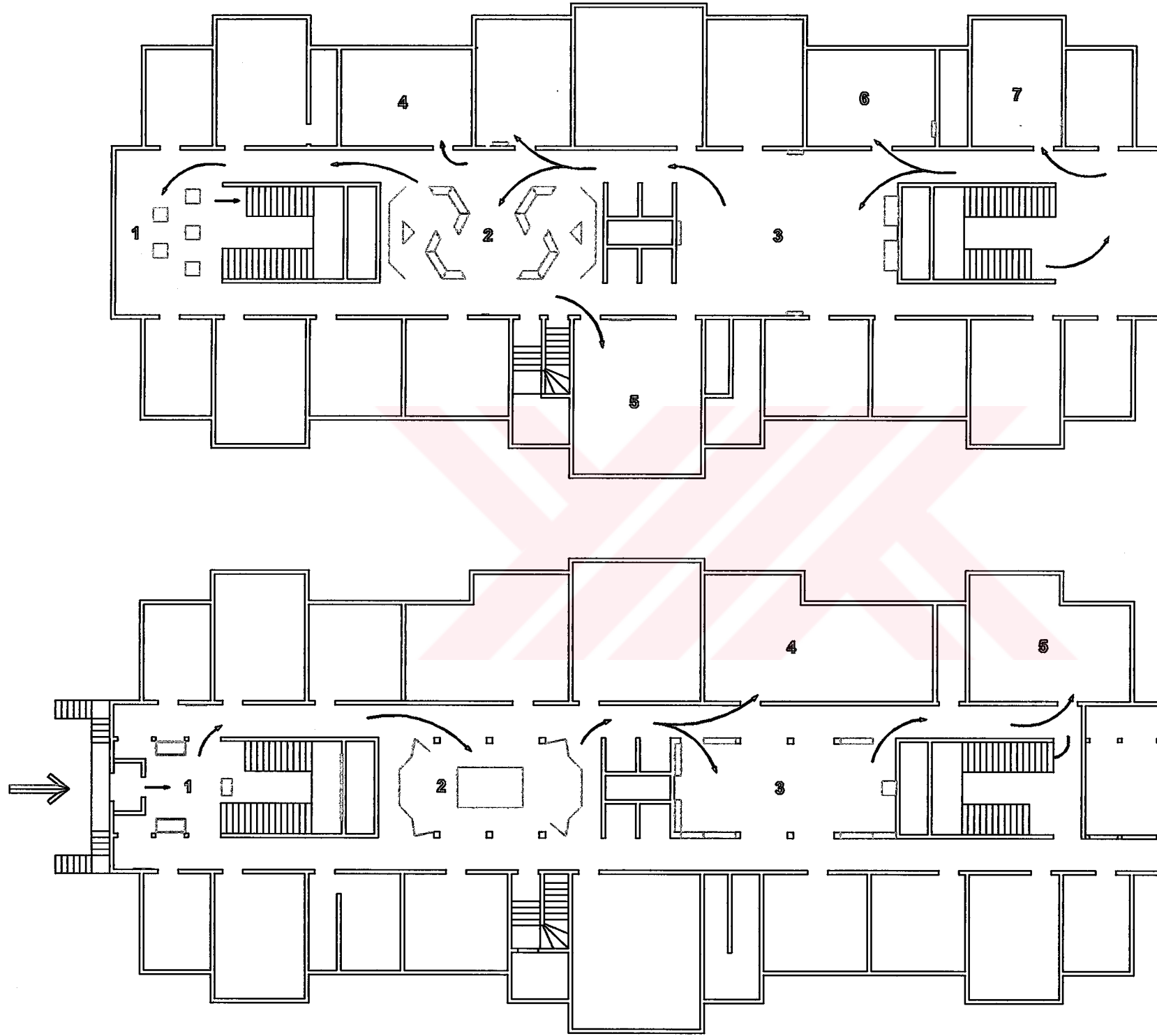
“Kabataş’ta Bilim” bölümünde salon aydınlatmasına ek olarak, nesnelerin algılanabilmesi için dolap içlerinde her katta aydınlatma yapılmıştır.

“Yönetim Salonu” bölümünde yine gün ışığından faydalanılmış, salonun kendi ışığı değiştirilmemiştir.

Şekil a. Pano aydınlatması için çözüm önerisi

“Onur Salonu” için üçgen cam vitrinlerde üstten aydınlatma yapılmış, vitrinin alt bölümlerinin de etkili bir anlatım sağlayabilmek için içten aydınlatma yapılmıştır. Panoların aydınlatılmasında yine problem yaşanmıştır. Salon vitrinleriyle uyum sağlaması ve aydınlatma sistemini saklaması amacıyla yaptırılan pano çatılarının içine spot ışıklar yerleştirilmiş fakat pano çatılarının eni dar olduğundan bunun aydınlatma için yetersiz kaldığı görülmüştür. Bunun üzerine Y.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yapı Fiziği Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Hülya Kılıç Sirel’den çözüm önerisi istenmiştir. Sirel, her pano için boydan boya ve diğerleriyle dip dibe gelecek şekilde floresan konulup, pano çatısı iç yüzeylerinin yansıtıcı ile kaplanmasıyla problemi çözebileceğini söylemiştir. (Şekil a)

İKİNCİ KAT

- 1- Yönetim Salonu
- 2- Onur Salonu
- 3- Günümüzde Kabataş
- 4- Behçet Necatigil Dershaneli
- 5- Adnan Dinçer Dershaneli
- 6- Ömer Seyfettin Dershaneli
- 7- Kemal Gürsan Dershaneli

BİRİNCİ KAT

- 1- Okul - Müze Giriş Holü
- 2- Ortaöğretim ve Kabataş
- 3- Kabataş'ta Bilim
- 4- Salih Gence Kimya Anfisi
- 5- M. Oktay Kansu Biyoloji Laboratuvarı

Plan 5. Yönlendirme Şeması

4. 3. 5. Yönlendirme

Müze sergilemesi belli bir sisteme göre kurulmuştur. Serginin anlaşılır olması ve öğretici işlevini gerçekleştirebilmesi için izleyicilere yol göstermek yönlendirme amacıyla bir yönlendirme şeması hazırlanmıştır. (Plan 5). Serginin bu akışa göre gezilmesini amacıyla belli noktalar için yönlendirme levhaları tasarlanmıştır.

Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'sinin sergi akışının ilk bölümü birinci katın girişinde bulunan "Okul-Müze Giriş Holü"dür. Bu salonda Kabataş Erkek Lisesi'nin kurum kimliğinin en belirgin simgeleri toplanmıştır. Flamalar, amblem ve Kabataş Erkek Lisesi'nin kısa tarihçesini içeren bilgi panosu Kabataş Erkek Lisesi ile ilgili ilk izlenimi verir. Bu salonun kapıdan içeri bakış yönünün sol tarafında "Ortaöğretim ve Kabataş" salonunu işaret eden levha bulunur.

"Ortaöğretim ve Kabataş" Salonu'nda, bilgi panolarının ön yüzünde Türkiye'de ortaöğretimin gelişimi paralelinde Kabataş Erkek Lisesi'nin tarihçesi ayrıntılarıyla anlatılarak; hem ortaöğretimin tarihçesi hakkında, hem de Kabataş Erkek Lisesi'nin bu gelişimdeki yeri hakkında bilgilendirme yapılır. Yine bu salonda panoların arka yüzlerinde Kabataş Erkek Lisesi hakkında ayrıntılı bilgi sunulur. Ortada "Eğitimdeki Dönüşümün Simgeleri" adlı eğitim çalışması bulunur.

Panoların akışı, saat yönünün tersi yönde düzenlenmiştir. Bu amaçla ilk bakılması gereken ilk pano en dikkat çekici pano olarak düzenlenmiştir. Pano arkalarına geçebilmek için sağ taraflarında açıklık bırakılmıştır. Bu Salonda "Kabataş'ta Bilim" salonunu işaret eden levha asılmıştır.

Kabataş'ın tarihçesi ve eğitsel, kültürel, sanatsal niteliği öğrenildikten sonra "Kabataş'ta Bilim" salonuna geçilir. Bu salonda Kabataş'ın fizik ve biyoloji laboratuvarlarının orjinal malzemelerle canlandırması yapılmıştır. Kimya

laboratuvarı ile ilgili malzeme olmadığından kimya laboratuvarı düzenlenmemiştir. Yalnız bu salon özellikle okulun kimya laboratuvarının bulunduğu salona yerleştirilmiştir. Kimya laboratuvarı olmasa da laboratuvarın kokusu hissedilmektedir.

4. 3. 6. Bütçe

Müze çalışmaları devam ederken "Ortaöğretim ve Kabataş" sergisinin büyük bölümünü oluşturduğu grafik uygulamalar için bütçe sıkıntısı ortaya çıkmıştır.

Bu bütçe sıkıntısıyla müze çalışmaları duraklamak zorunda kalınca, okul müdürlüğü ve Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı tarafından bir kampanya başlatılmıştır. Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Halkla İlişkiler Müdürü tarafından müzeyi tanıtan bir müze tanıtım raporu hazırlanarak mezunlar ve büyük şirketlerden yardım istenmiştir. (EK B)

Yine aynı amaçla 26 Mayıs 1998 tarihli Radikal gazetesinde bir haber (EK C) yer almıştır. Ayrıca 28 Mayıs 1998 tarihinde NTV'de anahaber bülteninde, Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si tanıtımı ve yardım talebi yayınlanmıştır.

Yapılan bu çalışmalarla beklenen sonuç elde edilmedi fakat müze için istenen yardımın bir kısmı karşılandı. Yardım daha çok Kabataş Erkek Lisesi mezunlarından gelmiştir.

4. 3. 7. Tanıtım

Tanıtım için: afiş, broşür ,basın duyurusu, basın için resepsiyon, açılış kokteyli yapılması planlanmıştır.

Ayrıca müzenin açılacağını kamuoyuna bildirmek amacıyla İstanbul Dergisi Temmuz 1998 sayısı için “Okul İçinde Kurulan Müze, Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müzesi” başlıklı bir makale hazırlandı ve yayınlandı. (EK D)

BÖLÜM 5

KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL-MÜZE'SİNİN

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

5. 1. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'sinin Yaşayan Bir Müze Olmasını Sağlayabilmek İçin Öneriler

Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si çalışmasıyla Kabataş Erkek Lisesi mensupları için önemli bir adım atılmıştır. Bu müzenin amaçlarını yerine getirerek yaşayan bir müze olabilmesi için Kabataş Erkek Lisesi müdürlüğü ve Kabataş üyelerinin önemli görevler üstlenmesi gerekmektedir.

Yönetim açısından Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze eserlerinin bakım, onarım, belgeleme, sergileme ve depolama işlemlerinin yapılabilmesi; okulun çevre halkına sosyal merkezlik etme görevini yerine getirebilmesi için öncelikle okul-müze müdürü denetiminde bir uzman görevlendirilmelidir. Daha sonra uzmana çeşitli işlerde yardımcı olacak, arkadaşlarını müze konusunda bilinçlendirecek ve bir Kabataş üyesi olarak müzenin varlığını aktif olarak devam ettirebilmek için çalışacak bir "Müzecilik Kolu" kurulmalıdır.

Kabataş Erkek Lisesi'nde düzenli olarak herkese açık eğitsel, kültürel, sanatsal faaliyetler düzenlenerek okulun çevre ile ilişkileri geliştirilmelidir. Kabataş Erkek Lisesi'nin bir buluşma merkezi olması sağlanmalıdır.

Uzman tarafından okul üyelerine ve halka yönelik hazırlanacak özel müze eğitimi programları müzenin ilgi çekmesi ve amaçlarını gerçekleştirebilmesi için gereklidir.

Kabataş Erkek Lisesi “Boğaziçi Kitaplığında Türk eğitim tarihi ve Kabataş Erkek Lisesi ile ilgili araştırma, fotoğraf ve belgelerin bulunacağı bir arşiv ilgili kişilerin hizmetine sunulmalıdır .

Yurt dışındaki çeşitli eğitim kuruluşlarından öğrenci ve eğitimciler davet edilerek work-shop’lar düzenlenmeli, kültür alışverişi ve iletişim oluşturulmalıdır.

Eserlerin güvenlik konusu her zaman profesyonel bir anlayışla sürdürülmeli, özellikle yangından korumak için etkili bir sistem geliştirilmelidir. Okul binasındaki bakım-onarım işlemleri müze eserlerine zarar vermeyecek önlemler alınarak yapılmalıdır.

Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze’sine desteğini devam ettirmeli, bunun yanında okul mezunları da maddi ve manevi destekleriyle müzeye sahip çıkmalıdır.

Müze açıldıktan sonra anket ve gözlem ile bir değerlendirme çalışması yapılmalıdır. Günlük izleyici sayısı, izleyicilerin ne ile ne kadar ilgilendikleri, müzeden beklentileri; müzenin hangi bölümlerinin daha çok ilgi çektiği belirlenmelidir. Serginin ilgi çekmeyen bölümü varsa yeniden gözden geçirilerek gerekli düzenlemelerin yapılması zorunludur.

Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze’si projesinde sergi ekibinin iki kişiyle sınırlı olması, maddi ve mekansal yetersizlikler nedeniyle sosyal tarih ile ilgili bir çalışma yapılamamıştır. Bu amaçla yapılması gereken işlerin başında, sözlü tarih çalışması gelmektedir. Kabataş Erkek Lisesi’nin yaşayan en eski

mezunlarından başlayarak video çekimle birlikte bir sözlü tarih çalışması yapılmalı ve bir arşiv oluşturularak anıların belgelenmesi sağlanmalıdır. Bu çalışmayla okulun sosyal tarihi konusunda önemli ve ilginç bulgular kaydedilmelidir. daha sonra sözlü tarih çalışmasının ürünleri, müze etkinlikleri içinde sunulmalıdır. Bu çalışma, okul müzenin toplumsallaşma ve kültürleme işlevlerini gerçekleştirmesine de katkıda bulunacaktır.

Okul tarihçesi ve müze ile ilgili bir CD-ROM yapılmalı ve okulun uygun bir biriminde isteyen ziyaretçiler için satılmalıdır. Uygun bir mekanda oluşturulacak video odasında veya çok amaçlı salonda belirlenen zamanlarda müze kapsamına uygun belgesel, film, roportaj, sözlü tarih çalışması kayıtları ve müze için hazırlanmış CD-ROM gösterilmelidir.

5. 2. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si Yönetmeliği

Kabataş Erkek Lisesi'nin sürdürülebilirliği için bir yönetmelik hazırlanmıştır. Bu yönetmeliğin uygulamaya geçirilmesi müzenin varlığını amaçlarına uygun bir biçimde, örnek bir okul-müze olarak sürdürülebilmesi için gereklidir.

KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL-MÜZE'Sİ YÖNETMELİĞİ

GENEL HÜKÜMLER

I. BÖLÜM

Amaç, Kapsam

Amaç

Madde 1 - Bu yönetmeliğin amacı, Kabataş Erkek Lisesi koleksiyonundan oluşan müzenin kuruluş, görev, yönetim, gözetim, denetim, şekil ve şartlarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu yönetmelik Kabataş Erkek Lisesi Okul Müze'sinin teşkilatı ile işleyişine ait hususları kapsar.

II. BÖLÜM

Kuruluş

Madde 3 - Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si, Kabataş Erkek Lisesi'nin kurumsal kimliğini ve eğitsel niteliklerini tanıtmak; Kabataş Erkek Lisesi üyelerini arasındaki toplumsal birliği güçlendirerek eğitimin toplumsallaştırma amacını gerçekleştirmesine de katkıda bulunmak; okul üyelerini, topluluklarına layık bir üye olma yolunda kültürleyerek Kabataş Erkek Lisesi'nin gelecekte daha ileriye gitmesi için aktif katılımı sağlamak; çağdaş eğitimin "çevresine sosyal merkezlik etme" işlevine katkıda bulunmak; Kabataş Erkek Lisesiyle ilgili her türlü nesne ve dökümanları belirlemek, toplamak, onarmak, korumak ve sergilemek; Kabataş Erkek Lisesi'nin kültür, sanat ve buluşma merkezi olarak yaşayan bir müze olmasını sağlamak; Tanzimat'tan günümüze Türkiye'de ortaöğretimin gelişimini göstermek ve Kabataş Erkek Lisesi'nin bu gelişimdeki yerini vurgulamak amacıyla hazırlanan "Ortaöğretim ve Kabataş" adlı sürekli

eğitim sergisiyle öğrencileri, eğitimcileri ve halkı bu konuda bilgilendirmek; Türkiye'deki okullara örnek bir okul-müze olmak, çeşitli okullarla işbirliği içinde eğitsel, kültürel ve sanatsal faaliyetler düzenlemek amacı ile kurulmuştur.

III. BÖLÜM

Müze Personeli ve Görevleri

Müze Personeli

Madde 4 - Kabataş Erkek Lisesi Okul Müzesi'nde personel olarak:

- a) Okul Müdürü-Müze Müdürü,
- b) Uzman Müdür Yardımcısı bulunur.

İhtiyaca göre belirtilenden başka personel de görevlendirilebilir.

Müze Müdürünün Görevleri

Madde 5 - Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si, Okul Müdürü tarafından idare edilir. Müze müdürü:

- a) Müze hizmetlerinin aksatılmadan yürütülmesini sağlamak ve müzenin çalışmasını planlamak;
- b) Müzenin eğitsel, kültürel, sanatsal faaliyetini de içine alan yıllık plan ve programlarını hazırlamak;
- c) Müzeye ait koleksiyonun korunmasını, envanter kayıtlarının tutulmasını ve fişlerin düzenlenmesini sağlamak;
- d) Müzenin güvenlik tedbirlerini almak;
- e) Okulun kuruluş ve tarihini araştırmak;

- f) Kuruluş bünyesi içinde ve dışında araştırmalar yapmak; bu araştırmalarda tesbit edilen ve kuruluş ya da eğitim tarihi bakımından önemli nitelikte görülen değerli eşya ve belgeleri toplamak, özel kurum veya kişilerdeki aynı nitelikte eser ve belgeleri bağış yoluyla veya satın alarak müzeye kazandırmak için Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı'na ve mezunlara tekliflerde bulunmak;
- g) Kabataş Erkek Lisesi'nin mezun ve mensupları arasından, üstün başarılarıyla gelecek nesillere örnek olan çalışmalarını görülenlerin tesbiti ile bunların camiaya ve gelecek nesillere tanıtılmasını sağlayıcı faaliyetlerde bulunmak;
- h) Kabataş Erkek Lisesi'nin her türlü faaliyetlerini, fotoğraf, belge, araç ile tanıtmaya yönelik sergiler düzenlemek ile görevlidir.

Uzman Müdür Yardımcısının Görevleri

Madde 6 - Uzman Müdür Yardımcısı, Müze Müdürü tarafından atanır ve denetlenir. Uzman Müdür yardımcısı:

- a) Kendine teslim edilen müzelik eserlerin güvenlik, koruma, bakım, depolama, teşhir, etiketleme, envanter, katalog, fişleme, tasnif ve düzenleme işlerini yapmak,
- b) Müze koleksiyonu ile ilgili araştırma yapmak ve yararlanmak isteyenlere yardımcı olmak, ziyaretçilere rehberlik hizmeti sağlamak,
- c) Müzenin sayım, kontrol, satın alma, müzelik eser belirleme, müzelik eser fiyat tesbit komisyonlarına katılmak,

- d) Eğitimde kullanılan araç-gereç, döküman ve eşyaların didaktik bir sistem içinde teşhir edildiği temalı sergiler düzenlemek,
- e) Yabancı ülkeler eğitim kuruluşları ile yapılan spor, ziyaret, işbirliği gibi karşılıklı ilişkiler sonucunda, diğer ülke eğitim kurumlarınca hediye edilen o ülkenin eğitim faaliyetlerini tanıtır nitelikteki her türlü eşya ile kazanılan ödüllerin toplanıp sergilenmesini sağlamak,
- f) Okulun geçmiş ve gelecek faaliyetlerini tanıtmaya yönelik dergi, kitap, rehber, broşür, katalog, fotoğraf, albüm hazırlamak ve yayımlamak; film, dia, ses bandı, video v.b. gibi görme işitmeye dayalı belgeler hazırlamak ve arşivlemek,
- g) Basında okul ile ilgili çıkan yayınları arşivlemek ve gerektiğinde sergilemek ile görevlidir.

IV. BÖLÜM

Müzenin Gelir Kaynakları

Müzenin Gelirleri

Madde 7 - Müzenin gelir kaynakları şunlardır:

- a) Vakıf tarafından bu amaçla ayrılan ödenek,
- b) Gerçek ve tüzel kişilerce yapılan bağışlar.

Gelir Kaynaklarının Kullanımı

Madde 8 - Gelirler müzenin yenilenme, geliştirilme ve 3. maddede belirtilen hizmetlerin yürütülmesi için harcanır.

BÖLÜM 6

SONUÇ

Türkiye'nin köklü ve önemli eğitim kurumlarından biri olan Kabataş Erkek Lisesi, Kabataş Erkek Lisesi Okul- Müze'si Projesi ile mekan, nesne ve belgeleriyle "okul-müze" kavramı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Prof. Dr. Metin Sözen tarafından ileri sürülen fikirler, Prof. Tomur Atagök tarafından geliştirilmiş ve tanımlanmıştır. Bir müze türü olarak okul-müze'nin geliştirilmesinde saray-müze, pedagoji müzesi ve şirket müzesi türlerinin kavrama uygun düşen özellikleri alınmıştır. Aynı zamanda okul-eğitim ilişkileri incelenerek okul-müze ve eğitim ilişkisi içinde okul-müze'nin en önemli parçasını oluşturan "çevresine sosyal merkezlik etme", toplumsallaştırma ve kültürleme işlevleri önerilmiştir.

Okul-müze, bir okulun kurum kimliğini simgeleyen nesnelerini, eğitim öğretim aşamalarında kullandığı malzemeleri toplayarak tarihsel ve eğitsel nitelikleriyle başta öğrenciler olmak üzere okul üyelerine tanıtan bir topluluk bilinci oluşturan; bireyleri kültürleyerek bu kuruma layık olma ve onu daha ileriye götürme yolunda dürtüleyen; öğrencilerine verdiği bilgiyi çevresinde de uygulayarak eğitimin çevresine sosyal merkezlik etme işlevini gerçekleştirmesine katkıda bulunan bir eğitim, kültür, sanat ve iletişim merkezi olan; okul binasını müzecilik anlayışıyla değerlendiren yaşayan bir müzedir.

Okul-müze kavramı, örnekleri yaygın olan okul müzesi kavramıyla karıştırılmamalıdır. Okul müzesinde hedef kitle öğrenciler, okul-müze'de ise öğrencilerin yanında okul üyeleri, çevre halkı, eğitimciler ve öğrenci velileridir. Okul müzesinde amaç; okulda verilen derslere destek olmak, ve okul çevresinin tanınmasını sağlamaktır. Okul-müze'nin amaçları ise:

Okul bireylerine okulun kültürel değerlerini sergileyerek ve bu değerleri tanıtmak amacıyla etkinlikler düzenleyerek eğitimin bireyi kültürlenme amacına katkıda bulunmak; okul üyeleri arasında toplumsallaşma kavramını güçlendirerek eğitimin toplumsallaşma amacını gerçekleştirmesine katkıda bulunmak; okulun öğrencilerine verdiği eğitimin yanında çevresine sosyal merkezlik eden eğitim merkezi olmasını sağlayarak; sanat, kültür ve buluşma merkezi olarak yaşayan bir müze olmasını sağlamak; okul ile ilgili her türlü nesne ve belgeyi toplamak, onarmak, korumak, sergilemek ve tanıtmaktır.

Kabataş Erkek Lisesi doksan yıllık köklü geçmişine Türkiye'nin en eski ve önemli ortaöğretim kurumlarından okullarındandır. Bu geçmişin de etkisiyle belli bir kültürü, eğitim kalitesi ve topluluk ruhu vardır. Geleneksel Pilav Günü, Kültür ve Sanat Şenliği gibi özel günleri, eğitim, kültür ve sanat alanında alınan pek çok ödül bu bağı güçlendirmektedir. Kabataş Erkek Lisesi bir müzede olması gereken mekanlara sahip olarak, bir müze için ideal bir konumda bulunmaktadır.

Kabataş Erkek Lisesi'nin örnek bir okul-müze olacağı düşünülerek Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si Projesi, okulun tarihçesi, nesne ve belgeleri ve binası hakkında yapılan araştırmalarla bir okul-müze modeli tasarlanarak, okul-müze kavram ve amaçları doğrultusunda öncelikle müzenin kapsamı, hedef kitlesi ve amaçları, sergi ekibi, sergilemenin türü, bütçe ve zaman tespit edilmiştir. Tasarım aşamasında nesneler sınıflanıp belgelenecek koleksiyon oluşturulmuş, sonra sergilenecek nesneler, sergileme alanları, sergi akışı, çevresel koşullar ve güvenlik, aydınlatma, etiket ve tanıtım tasarlanmıştır. Ayrıca, Kabataş Erkek Lisesi'nin tarihi ve eğitsel değerini göstermek ve müzenin eğitim etkisini arttırmak amacıyla "Ortaöğretim ve Kabataş" adlı eğitim sergisi hazırlanmıştır. Bu sergiyle Türkiye'de ortaöğretimin gelişimi hakkında görsel bir kaynak oluşturulmuştur.

Uygulama aşamasında tasarlanan fikirlerin tam olarak gerçekleştirilebilmesi için çaba gösterilmiş, fakat maddi sorunlar, fikir ayrılıkları, nesne ve belge eksikliği, güvenlik ve personel sorunları nedeniyle bunların bir bölümü gerçekleştirilememiştir.

Kabataş Erkek Lisesi'nde kurulan bu okul-müze aracılığıyla Kabataşlılar'a, Kabataş Erkek Lisesi'nin tarihsel ve kültürel değerleri görsel olarak sunularak eğitimin temel amaçlarından olan toplumsallaşma ve kültürlenmenin sağlanması için katkıda bulunulacaktır. Ayrıca Kabataşlıların bu köklü geçmişten nereye geldiğini değerlendirme ihtiyacına da cevap verecek; nereye gidebileceği ve ilerlemek için neler yapılabileceği konularını gündeme getirecektir.

Kabataş Erkek Lisesi Okul-müze'si düzenlediği konferanslar, konserler, dinletiler, sohbetler gibi etkinlikleri çevre halkına da açarak ve halk için özel etkinlikler düzenleyerek Kabataş Erkek Lisesi'nin sahip olduğu alt yapı ile eğitim, kültür ve sanat açısından okul-müze'nin "çevresine merkezlik etme" işlevini gerçekleştirerek bir eğitim, kültür ve sanat merkezi olacaktır.

Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si bir örnek okul-müze modeli olarak diğer okullara örnek olacak, eğitimin toplumsallaşma ve kültürlenme işlevine katkıda bulunarak kendi topluluğuna manevi bir güç sağlayarak Kabataşlıların katkılarıyla yaşayacak ve büyüyecektir. Yaşayan bir müze olarak hizmet edecek ve kendini sürekli yenileyecektir.

Geliştirilen örnek okul-müze modeli ve Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si Projesi'nin temel kavramlar, kuruluş aşamaları ve uygulamalarının anlatıldığı bu tezin belli bölümlerinin, bu tür bir müze kurulması girişiminde yardımcı olması umulmaktadır.

EKLER

EK	Sayfa
A. "Ortaöğretim ve Kabataş" Eğitim Sergisi 16 Pano Metni	99
B. 26 Mayıs 1998 tarihli Radikal Gazetesinde Çıkan Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si ile ilgili haber	116
C. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'si Bütçe Sağlamak İçin hazırlanan metin	117
D. Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze'sinin açılacağını bildiren İstanbul Dergisi Temmuz 1998 Sayısında Çıkan Yazı	121

EK A

PANO 1

GELENEKSEL OSMANLI EĞİTİMİ

Sıbyan Mektepleri: Kız ve erkek çocuklara ümmet terbiyesine dayalı eğitim veren ilköğretim düzeyinde kurumlar. Kızlar için eğitimi veren tek kurum *-dini*

Medreseler: İlk, orta ve yüksek bölümden oluşan İslam eğitim-öğretim kurumları-*dini*

Acemioğlanlar Ocakları: Devşirme erkek çocukların yeniçeri olarak eğitildiği kurumlar *-askeri*

Enderun: Saray hizmeti için eleman yetiştiren, saray iç örgütü- *Saray hizmeti*

İlk, orta, lise ve yükseköğretim ayırımı yoktu.

EĞİTİMDE YENİLEŞME

18. yüzyıl sonlarında Osmanlı İmparatorluğu ordusunun Batı karşısında azalan gücünün yeniden sağlanması amacıyla yapılacak askeri yenilikleri gerçekleştirmek için, askeri eğitimde yenileşmeler* yapıldı. Öncelikle Batı örneğine uygun ilk eğitim kurumları olan yüksekokul düzeyindeki askeri okullar açıldı.

İlki, 1773'te açılan Mühendishâne-i Bahrî-i Hümâyûn/Deniz Askerî Teknik Okulu(Bahriye) oldu.

ORTAÖĞRETİMDE İLK ADIMLAR

II. Mahmut döneminde (1808-1839) devlet dairelerine kâtip/memur yetiştirmek ve yüksekokullara öğrenci hazırlamak amacıyla, sıbyan mekteplerinden daha iyi öğrenim veren üst sınıflar olarak kabul edilen rüşdiyeler/olgunluk mektepleri (çocukların rüşd/ergenlik çağına erişinceye kadar devam edecekleri okullar) açılmasına karar verildi.

1838 Meclis-i Umûr-ı Nafia/Genel Eğitim Bakanlığı: Sivil eğitim-öğretim işlerinden sorumlu ilk merkezi örgüt.

1839 Mekâtib-i Rüşdiye Nezâreti/Rüşdiye Okulları Bakanlığı.

Aynı yıl ilk sivil ortaöğretim kurumları kabul edilen iki rüşdiye mektebi açıldı:

Mekteb-i Ulûm-ı Edebiye/Edebî Bilgiler Okulu

Mekteb-i Maarif-i Adlî/Adlî Eğitim Mektebi

+ *Pek çok kâtip yetiştirdiler*

- *Yüksek okullara öğrenci yetiştirecek düzeye ulaşamadılar*

*18. yüzyıl'da Osmanlı İmparatorluğu Avrupa ülkeleri düzeyine ulaşmak amacıyla Batı ile ilişki içine girerek askeri ve sosyal alanda **yenileşme** hareketlerine başladı.

Abdülmeclit Dönemi: 1839-1861

EK A -devam

PANO 2

TÜRK EĞİTİMİNDE BAŞLANGIÇ: TANZİMAT DÖNEMİ EĞİTİMİ

Tanzimat Fermanı**'nda eğitimle ilgili bir madde bulunmamasına rağmen bu dönemde eğitim; Fransız eğitim sistemine göre tasarlanan yenilikleri uygulayabilmek için devlet tarafından kamu hizmeti olarak görülmeye başlandı. Tanzimat eğitim politikasının temellerinden olan kâtip yetiştirmek amacıyla çağdaş eğitim kurumları olarak mektepler açılırken, medreselerle ilgilenilmedi.

1856 Islahat Fermanı **: Eğitimin anayasaya girmesi

Eğitimin ilk defa anayasa maddeleri arasında yer aldığı Islahat Fermanı ile azınlıklara devletin eğitim olanaklarından yararlanma hakkı ve özel okul açabilme izni verildi.

TEŞKİLATLANMA

1846 Mekâtib-i Umûmiye Nezâreti /Genel Okullar Bakanlığı: Mekâtib-i Rüşdiye Nezâreti'nin yerini alarak bugünkü eğitim teşkilatının çekirdeği oldu.

1857 Maarif-i Umûmiye Nezâreti /Genel Eğitim Bakanlığı, İlk defa hükümet içinde yeralan eğitim bakanlığı, Mekâtib-i Umûmiye Nezâreti'nin devamı.

1869 Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi/Genel Eğitim Kanunu: Fransız eğitim sistemi örnek alınarak Avrupa düzeyinde bir eğitim sistemi kurmak amacıyla maarif nazırı/eğitim bakanı Saffet Paşa tarafından hazırlatılan ve II. Meşrutiyet'e kadar yürürlükte kalan, ilk sistemli eğitim-öğretim tüzüğü.

Tanzimat/düzenlemeler Dönemi 1839-1876

*1839 Tanzimat Fermanı: Sosyal,siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda planlı yenilikler yapılması kararlaştırıldı.

**1856 Islahat/iyileştirme Fermanı: "Osmanlılık" ilkesini gerçekleştirmek amacıyla azınlıklara geniş haklar verildi.

EK A -devam

PANO 3

ORTAÖĞRETİMDE OKUL DERECELERİNİN BELİRLENMESİ**Rüşdiyeler: Tanzimat Eğitim Siyasetinin Temeli**

1847'den itibaren İstanbul'da ilki Davutpaşa Rüşdiyesi olan 5 erkek rüşdiyesi açıldı. Dârülmuallimin-i Rüşdî*/Rüşdiye Erkek Öğretmen Okulu'nun öğretmen yetiştirmeye başlaması ve Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi'nde tüm büyük kasabalarda rüşdiye açılmasını artırılmasından sonra Rüşdiye sayısı artırıldı ve yeni erkek öğretmen okulları açıldı.

1857 İlk înas (kız) rüşdiyesi, Cevri Kalfa Rüşdiyesi açılarak İslam dünyasında kızlara ilk defa ortaöğrenim hakkı verildi.

1875 Askeri yüksek okullara öğrenci yetiştirmek amacıyla askeri ortaöğretimin ilk basamağı olarak, İstanbul ve diğer ordu merkezlerinde ilk askeri rüşdiyeler açıldı.

İdadiler/hazırlık okulları: Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi ile büyük kasaba ve küçük kentlerde açılması kararlaştırılan, rüşdiyelerin üstünde; sultanilere, Dârülfünûn, âli/yüksekokullara öğrenci ve serbest meslek, yerel , resmî hizmetler için de kâtip yetiştiren ortaöğretim kurumları.

1864 Askeri yüksekokullara öğrenci yetiştirmek için Bahriye, Harbiye, Tıbbiye ve Mühendishane'nin idadî sınıfları Galatasaray'da toplanarak Mekteb-i İdadî-i Askeri/Askeri İdadî Mektebi (Askerî Lise) açıldı. 1868'de mülki/sivil idadilere denk askeri idadiler hizmete girdi.

Dönemin askeri yüksekokullarından

1873 İlk mülki idadî, Dârülmaarif 'in (1850, Rüşdiyelerin üstünde ortaöğretim kurumu) idadiye çevrilmesiyle kurulan Dârülmaarif İdadisi oldu.

Sultaniler:

Rüşdiyelerin üstünde, ortaöğretimin en üst düzeyindeki, günümüz lise dengi okullar.

1868 Mekteb-i Sultanî/ Sultan Mektebi (Galatasaray Lisesi): Fransız liseleri örnek alınarak Galatasaray'da kurulan Osmanlı İmparatorluğu'nun tüm Osmanlı halkına açık, ilk çağdaş ortaöğretim kurumu ve sultanisi.

1869 Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi ile tüm vilâyet merkezlerinde sultaniler açılması kararlaştırılmıştı ancak II. Meşrutiyet (1908-1918) Dönemi'nde gerçekleştirildi.

1873 Dârüşşafaka/Şefkat Yuvası(Dârüşşafaka Lisesi) Cemiyet-i Tedrisiye-yi İslamiye (İslam Öğretim Cemiyeti) tarafından varlıklı ve soylu aile çocuklarının okuduğu Galatasaray Mekteb-i Sultanisi'ne karşılık, babasız ve yoksul müslüman çocukları okutmak amacıyla kurulan sultanî düzeyindeki özel okul.

Azınlıklar ve Yabancı Devletler daha önceki dönemlerde açtıkları okulların yanında devletin Islahat Fermanı ile kendilerine tanıdığı aşırı özgürlüklerle ilk, orta ve yüksek dereceli okullar açtılar.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

*1848 Dârülmuallimin-i Rüşdî: Erkek öğretmen yetiştirmeyi amaçlayan ilk okul. Daha sonra İptidai, idadî, âli bölümleri de açıldı.

1954-55 Kırım Savaşı

Abdülaziz Dönemi: 1861-1876

Beşinci Murat Dönemi: 1876, 93gün

1863 Dârülfünûn/Fenler ve Bilimler Yuvası: İlk sivil yüksek öğretim kurumu.

EK A -devam

PANO 4

EĞİTİM HER OSMANLI İÇİN BİR HAK

1876 Kanun-i Esasî /temel kanun (ilk anayasa) ile eğitim her Osmanlı için, devletin gözetiminde olmak şartıyla bir hak olarak tanındı.

II. Abdülhamit döneminde(1876-1909) sıbyan mektepleri iptidai/ilkokul olarak örgütlendi ve iptidai zorunluluğu getirildi. Siyasal kaygılarla okullar sıkı denetim altına alındı.

ORTAÖĞRETİMİN YAYGINLAŞTIRILMASI

Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi uygulamaya geçirilerek ortaöğretim İstanbul dışına ulaştırıldı. 1904'e kadar bir sistem değişikliği yapılmadı.

Rüşdiyeler

İlk kız öğretmen okulu Dârülmuallimat'ın(1870) ilk mezunlarını vermeye başlamasıyla büyük şehir ve kasabalarda yeni inas rüşdiyeleri açıldı.

İdadîlerin önem kazanması

1880 İstanbul'da Babıâli Caddesi'nde açılan ilk inas idadîsi, öğrenci azlığı nedeniyle nedeniyle iki yıl sonra kapandı.

Bu dönemde kızlar için sadece Manastır vilâyetinde bir özel inas idadîsi ve İstanbul'da üç karma idadî vardı.

İdadîlerin çoğaltılmasıyla bir idadî bulunan yerlerdeki rüşdiyeler kapatılmaya başlandı.

1882-1890 Rüşdiyeyi de içine alan "Vilayet idadîleri" açıldı.

Neharî/gündüzlü vilayet idadîsi olmayan yerlerdeki öğrencilerin yararlanabilmesi için leyli/yatılı vilayet idadîleri oluşturuldu.

1892-1893 Sancak/taşra İdadîleri açılarak ortaöğretim İstanbul dışına ulaştırıldı.

Meslek Okulları:

Tanzimat dönemi sonlarında açılmaya başlanan meslek okullarının yanında İstanbul ve vilayetlerde kız-erkek öğretmenlik, ziraat, orman, meslek okulları ve alanında en önemli girişim olan Mekteb-i Sanayi/Sanayi Mektebi adlı okullar açıldı.

EK A -devam

PANO 5

KABATAŞ MEKTEB-İ İDADİSİ

Aşiret Mektebi'nin kaldırılması üzerine boşalan Kabataş semtindeki bugün mevcut olmayan Esmâ Sultan Sarayı'nda 1908'de vilayet idadisi olarak kurulan Kabataş Mekteb-i İdadisi adıyla İstanbul'un 7 idadisinden biri oldu:

1. Mercan İdadisi
2. Dersaadet İdadisi
3. Vefa İdadisi
4. Numune-i Terakki İdadisi
5. Üsküdar İdadisi
6. Bakırköy İdadisi
7. Kabataş İdadisi

Aşiret Mektebi'nin yerinde bir idadî açılacağını bildiren iradenin tercümesi

İstanbul'da üç tane mekteb-i idadî bulunuyorsa da bunların mevcutları yedişeryüzü aştığı gibi Beşiktaş ve civarı ile Boğaziçinde oturan çocukların İstanbul'daki mekatib-i idadîyeye devamlarının doğal olarak problemli olduğu, bütün öğrencileri memleketlerine iade edilmiş olan Aşiret Mektebi'nin masraflarıyla memurların ve müsdahdemlerin maaşları olarak saygıdeğer Maarif-i Umumiye Nezâreti'nin yıllık 632.540 kuruş ödeneği bulunduğunun söylenmesiyle sözü edilen nezârette bu yöndeki talep ve uyarılabu ödenek alınarak bir mekteb-i idadîye kurulması ve açılması için adı geçen Aşiret Mektebi binasını'nın tahsis edilmesi emri çıkmıştır.

17 Şubat 1908

İlk müdür Hasan Tahsin(Ayni), okulun kadrosunu oluşturdu ve eğitim programını düzenledi. İstanbul' un Galata, Beyoğlu semtleri ve Boğaziçi' nin Rumeli/Avrupa yakasında oturup İstanbul'daki idadîlere devam eden öğrencilerin naklen kaydı, 276 öğrenci ve tüm sınıflarıyla 1909'da öğretime başlayarak ilk yılın sonunda 23 mezun verdi.

Özel Okullardaki Artış: Devlet ortaöğretim kurumlarının yetersiz kalması nedeniyle İstanbul'un seçkin konaklarında, daha çok rüşdiye düzeyinde özel okullar açıldı.

Aşiret Mektebi (1892/1907): Saltanata bağlı olarak yetiştirmek amacıyla Arap aşiretlerinden getirilen çocuklar için açılan, sonradan Arnavut ve Kürt çocuklarını da kabul eden okul.

“Mutlakiyet Dönemi başlarında İzmir Rüşdiyesi'nde okuyan Halit Ziya Uşaklıgil, anılarında rüşdiyeyi bitirenlerin Arapça ve Farsça konuşmadıklarını, harita üzerinde Paris'i bulsalar bile Türkiye'yi tanımadıklarını, ancak basit aritmetik işlemlerini yapabildiklerini söyler. Yabancı ve azınlık okulları harıl harıl çalışır, defterler dolusu ev ödevleri yaparken rüşdiye öğrencileri gündüz biraz Gülistan, İzhâr okumuş olarak ve kendilerine ev ödevi verilmeden eve dönerlerdi. Türk gençleri iş alemine atılsa işte bu bilgilerle azınlık vs. gençlerinin bilgisiyle boy ölçüşeceklerdi”.

(Y. Akyüz, Türk Eğitim Tarihi, s.210)

EK A -devam

PANO 6

EĞİTİM TARTIŞMALARI

II. Meşrutiyet Dönemi'nde II. Abdülhamit'in mutlakîyet yönetiminin kaldırılmasıyla birlikte, eğitim üzerine yenilikçi ve ilerici aydınlar arasında tartışmalar yapılmaya başlandı.

Maarif Nazırı Emrullah Efendi: "Maarif Tûba Ağacı(Kökü yukarıda olan bir cennet bitkisi)'na benzer".¹

"Öncelikle yüksekokullar açalım. Dârülfünûn'u en ileri düzeye ulaştıralım. Sultanîler ve Dârülfünûn'dan yetişenler çoğaldıkça halkın eğitimden yararlanması da kolaylaşacak ve yaygınlaşacaktır".²

Dârülmuallimin Müdürü Satı Bey: "İlkokul olmazsa yüksek okul da olmaz"³.

"Emrullah Efendi niceliğe önem veriyor, niteliği düşünmüyor. İyi kötü hemen işe başlamalı diyor ve önceki dönemlerin haksızlığını, plânsızlığını bir prensip haline getiriyor".⁴

Ziya Gökalp: "Milli eğitim, çağdaş öğretim".

"Çağdaş eğitim, çağdaş kültür gibi millî hayatın bir olgusudur. Çağdaş öğretim de, teknoloji gibi uluslararası uygarlıktan alınabilir".⁵

Çağdaş Eğitime Doğru

Savaş ve iç ayaklanmalara rağmen eğitim geri plana itilmeyerek eğitim kurumları ve programlarında yeni düşünceler doğrultusunda yenileşme girişimi başlatıldı. Bu dönem, cumhuriyet dönemi'nde gerçekleştirilen eğitim atılımlarının geliştiği ve denendiği bir hazırlık evresi oldu.

1909 Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) yolunda ilk adımlar atıldı. Medreselerde ilk yenileştirme, programına, Arapçanın yanında Türkçe ve Farsça konularak yapıldı.

Ortaöğretim**Rüşdiyeler****1913 Tedrisat-ı İptidâiye Kanun-ı Muvakkatî (İlköğretim Geçici Kanunu)**

Rüşdiyeler Mekâtib-i İptidâiye adı altında iptidailerle birleştirilerek kapatılmaya başlandı.

1908'de açılmaya başlanan ve yabancı dil öğretimi de veren Numûne Rüşdiyeleri, Cumhuriyet döneminde kapatıldı.

¹ İlhan Tekeli, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Eğitim Sistemindeki Değişmeler", Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, s. 473, C.2, İletişim Yayınları, İst. 1987.

² Necdet Sakaoğlu, Osmanlı Eğitim Tarihi, s.127, İletişim Yayınları, İst. 1997.

³ ibid.s.128

⁴ ibid s.127

⁵ ibid.s.128

II. Meşrutiyet Dönemi (1908-1918) İttihat ve Terakki Cemiyeti Padişah'tan 1876 Kanun-ı Esasî'si'ni tekrar yürürlüğe koymasını istedi ve 1908'de II.Meşrutiyet ilan edildi.

EK A -devam

PANO 7

İdadiler

1910 İdâdi iyenileşmesi ile öncelikle 12 vilayet merkezindeki idâdiler sultanîye çevrildi.

1913 Vilayet İdadileri sultanîlere dönüştürüldü.

1913'te bir yenilik olarak açılan ; ticaret, sanayi, ziraat ve genel şubeleri olan çok yönlü idadiler, olumlu sonuç alınamadığından Cumhuriyet döneminde sonra kapatıldılar.

Balkan Savaşları'na yurdun her tarafından olduğu gibi Kabataş Mekteb-i İdadisi'nden de birçok öğretmen ve son sınıf öğrencisi de katılmıştı. Savaşın yenilgiyle sonuçlanması ülkede büyük üzüntü yarattı ve genel yas ilân edildi. Kabataş Mekteb-i İdadisi'nin kırmızı-beyaz olan okul formasının renkleri 7 Mart 1913'te kırmızı-siyaha dönüştürüldü, tarihi ve milli bir anı olarak devam ettirildi.

1913-1914 Balkan Savaşı nedeniyle mezun verilemedi.

1909'dan 1913'e 139 mezun

İnas Ortaöğretimine Önem Verilmesi

1911 İstanbul İnas İdadisi Aksaray'da açıldı.

1913-1914 Devletin tek kız idadisi olan İstanbul İnas İdâdisi, İstanbul İnas Sultanîsi oldu.

+ İnas Dârülfünûnu*'nın açılmasıyla kız ortaöğretiminin yetersizliği hissedilerek 1916'da Kandilli ve Erenköy İnas Sultanîleri açıldı.

- İstanbul dışında kız idadisi veya sultanîsi yoktu.

1913'ten sonra her vilayette bir sultanî açılmasına çalışıldı.

1912-1913 Balkan Savaşları

***1916** İnas Dârülfünûn'u/Kız Üniversitesi açıldı. 1921'de kapatılarak üniversitelerde karma öğretime geçildi.

EK A -devam

PANO 8

1913 KABATAŞ MEKTEB-İ SULTANİ'Sİ

İptidai (ilkokul) kısmı açılan Kabataş Mekteb-i İdadisi; 4 yıllık birinci ve 3 yıllık ikinci devresiyle , Kabataş Mekteb-i Sultanisi oldu.

Kabataş Mekteb-i Sultanîsi vukuat defterinin birinci sayfasındaki kuruluşuna ait belgenin tercümesi:

Makamı cennet olsun Sultan Abdülhamit Han Hazretleri'nin Başmabeyincisi İzzet Bey tarafından mektebin doğusunda bulunan eski bina, konak olarak inşa edilmiştir. Mektebin ana kapısı yanında iken bugün mektebe elli-altmış adım uzaklıkta Beytülmalci Sokağı'ndaki köşeye nakledilen çeşmenin kitabesindeki hicrî tarihe göre 1269(1852-53) senesinde inşa edilmiş olduğu anlaşıyor. Mabeyinci İzzet Bey tarafından satılarak Esma Sultan hazretleri tarafından satın alınıp konak olarak kullanılmıştır. Sonra saygıdeğer Maarif Nezâreti'ne intikal ederek, rumî 1310(1894-95) tarihinde Aşiret Mektebi adı altında gündüzlü olarak Arap çocuklarının talim ve terbiyesine tahsis edilmiştir. Rumî 1311(1895-96) yılında 250.000 kuruş harcanarak bazı ek onarım yapılmış ve batısında bulunan daire yeniden inşa edilmiştir. Aşiret Mektebi'nin kaldırılması üzerine 1323 (1908) senesi şubatında Kabataş İdadîsi adı ile nehari 7 senelik idadî olarak kurulmuş ve 5 Nisan 1324(1909) tarihinde öğretime başlamıştır. 4 Ekim 1329 (1913)tarihinde de 12 sınıf üzerine sultanîye dönüştürülmüş ve Kabataş Mekteb-i Sultanisi olarak isimlendirilmiştir.

30 kanunevvel 1331

1914-1916'ya 16 mezun

1916-1917 Ortaöğretimde görülen gelişmelerle birlikte, I. Dünya Savaşı özellikle sultanîlerde öğrenci bırakmamıştı. Kabataş Sultanîsi 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin çoğu I. Dünya Savaşı'na katıldıklarından mezun verilemedi.

Azınlık ve Yabancı Okulları

1915 Mekâtib-i Hususiye/özel Okullar Talimatnâmesi: Azınlık ve yabancı okullarında Türkiye tarihi, coğrafyasının Türkçe olarak Türk öğretmenler tarafından öğretilmesi mecbur tutuldu. Böylece bu okullar üzerinde devletin gözetimi bir dereceye kadar sağlanmış oldu. Sevr Antlaşması (1920) ile yürürlükten kaldırıldı.

PANO 9

MİLLİ BİLİNÇ

2 Mayıs 1920 Yeni Türk hükümeti, kendi eğitim politikasını uygulayabilmek için Maarif Vekâleti/Eğitim Meclisi'ni en fazla üç dört kadrolu olarak kurdu.

10 Mayıs 1920'de yayınlanan ilk genelgede ilk maarif vekili Rıza Nur şöyle diyordu:

“Batı'nın köle etmeyi amaçlayan emperyalist saldırısına uğrayan ulusumuz bir buhran yaşıyor. Dinimiz ve ulusumuz tehdit altındadır. Eğitim ve öğretim görevlileri olan siz aydınlar ulusumuzu uyarmakla yükümlüsünüz.”¹

16-21 Temmuz 1921 Maarif Kongresi/Eğitim Kongresi

Toplam 250 kadın-erkek öğretmen katıldığı Maarif Kongresi'nde Kurtuluş Savaşı nedeniyle ileride yapılacak düzenlemeler tasarlanarak şimdilik bir değişiklik yapılmadı. Yunan saldırısı nedeniyle sonuca varılmadan bitirildi.

Açılış konuşmasını yapan Atatürk, milli eğitimin yeniden düzenlenmesi için alınacak tedbirleri belirterek yeni Türk devletinin eğitim ilkelerini açıkladı ve milli eğitimin kurulmasını istedi. Atatürk milli eğitimi şöyle açıklıyordu:

“Şimdiye kadar izlenen tahsil ve terbiye usûllerinin milletimizin gerileme tarihinde en önemli etken olduğu kanaatindeyim. Onun için bir milli terbiye programından bahsederken, eski devrin hurafatından ve doğuştan sahip olduğumuz özelliklerle hiç de ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak, tarihi ve milli özelliğimizle ve tarihimizle uyumlu bir kültür kastediyorum.”²

¹ H. Ali Yücel, Türkiye'de Ortaöğretim,s.20, T.C. Kültür Bak. Yay., Ankara 1994

² N. Sakaoğlu, Cumhuriyet Dönemi Eğitimi,s.13, İletişim Yay., 2. basım, İst.1993.

1918-1923

MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİ

19 Mayıs

1919

Mustafa Kemal'in önderliğinde Kurtuluş Savaşı'nın başlatılması.

23 Nisan

1920

T.B.M.M.'nin kurulması

PANO 10

İŞGAL ALTINDA ORTAÖĞRETİM

Düşman işgalindeki yerlerdeki bazı okul binaları işgal kuvvetleri tarafından ele geçirilmişti, bazı binalarda öğretime devam ediliyordu. Savaş özellikle sultanîlerin ikinci devresinde öğrenci bırakmamıştı. Kurtuluş Savaşı'na rağmen yeni idadî ve sultanîler açıldı. Milli Mücadele döneminden itibaren Ankara'da bulunan Maarif Vekâleti tarafından Anadolu'da ortaöğretimin yaygınlaştırılmasına önem verildi.

1919 Binaları işgal kuvvetleri tarafından işgal edilen Nişantaşı ve Beşiktaş sultanîleri öğrencilerinin kendisine devredilmesi üzerine Kabataş Sultanîsi bu okullardaki leyli/yatılı öğrencileri yerleştirmek amacıyla leyli oldu.

1919-1920 Kabataş Mekteb-i Sultanîsi öğrencilerinin çoğu cepheye gittiklerinden mezun verilemedi.

1920'den 1923'e 5 mezun

1923 Eğitim sorunlarını tartışıldığı ilk ciddi çalışma olan I. Heyet-i İlmiye(İlmi Heyet)'de sultanî isminin "lise" olarak değiştirilmesine karar verildi. Burada alınan kararlar bir anda gerçekleşmese bile, ümmetçi düşünçeden sıyrılıp millî eğitime, hayata, işe ve pratiğe dönük çağdaş öğretime geçiş süreci başlamış bulunuyordu.

1923-1924 öğretim yılından itibaren bazı sultanîler iki devreli lise(ortaokul+lise), bazıları tek devreli lise oldu.

1922-1923 İzmir Kız Lisesi açıldı.

1922 Saltanatın kaldırılması. Maarif Nezâreti saltanatın kaldırılmasıyla birlikte kapatıldı.

EK A -devam

PANO 11

**ÇAĞDAŞ BİR TOPLUM OLMA YOLUNDA
CUMHURİYET EĞİTİMİ TEMELLERİ**

Atatürk önderliğinde gerçekleştirilen cumhuriyet devriminin özü, müslüman bir ülkede ilk defa kişi egemenliğinden millet egemenliğine geçişin gerçekleştirilmesiydi. Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen inkılâplar, millî eğitim sisteminin de temel belirleyicisi oldu.

1924 Tevhid-i Tedrisat Kanunu(Öğretim Birliği Yasası)

Türkiye'deki bütün medrese ve eğitim kurumları Maarif Vekâletine bağlanarak lâik eğitim yolundaki çabalar gerçekleştirildi. Böylece yabancı okullar da denetim altına alınmış oldu. Tanzimat'tan beri devam eden mektep-medrese kültür ikiliği kaldırıldı. Kapatılan medreselerin yerine açılan İmam Hatip Mektepleri 1930'larda talep azlığından kapandı. Askerî okullar da bir süre sonra Millî Savunma Bakanlığı'na devredildi.

MİLLÎ EĞİTİM- ÇAĞDAŞ ÖĞRETİM

1924 II. Heyet-i İlmiye: Ders programları cumhuriyet eğitimi amaçlarına uygun genişletildi. ortaöğretim yedi yıldan altı yıla indirildi. Ders programları cumhuriyet eğitimi amaçlarına göre yeniden düzenlendi. Arapça ve Farsça öğretimi kaldırılarak liselere sosyoloji dersi eklendi.

Kız ortaöğretimine önem verildi.

1923 Ankara Kız Lisesi, Nişantaşı Orta Mektebi açıldı.

1923-1924 Kandilli Adile Sultan İnas Sultanisi açıldı.

İstanbul Kız Sultanisi İstanbul Kız lisesi oldu.

KABATAŞ ERKEK LİSESİ

Kabataş Erkek Lisesi, Cumhuriyet eğitiminin temel ilkeleri doğrultusunda gelişmeye ve ilerlemeye başladı. II. Heyet-i İlmiye'de alınan karar sonucunda 11. ve 12. sınıflar birleştirildi.

1923-1924 20 mezun

1923 Cumhuriyet'in ilanı

1924 Halifeliğin kaldırılması

1924 Dârülmuallimat kapatılarak Kız Muallim Mektebi/ Kız Öğretmen Okulu,
Dârülmuallimin kapatılarak Erkek Muallim Mektebi açıldı.

EK A -devam

PANO 12

1926 III. Heyet-i İlmiye'de, cumhuriyet eğitiminin temel sorunlarıyla ilgilendi. Bazı büyük vilâyet merkezlerinde liseler açıldı, medenî kanunun kabulünün ardından kız okulları açılmayan yerlerdeki gündüzlü ortaokullarda karma eğitim verilmesi kararlaştırıldı.

1926'dan itibaren karma eğitim Türk Milli Eğitimi'nin temel ilkelerinden biri oldu.

Ayrı bina ve teşkilâtı olmadan öğrencilerin birarada eğitimin verimli olmayacağı düşünülerek liselerden ilk kısım kaldırıldı.

Öğretmen okulları çoğaltıldı, okul artışı ile yüksekokul sayısında da artış oldu.

1926'larda ortaokul ve liselerde gündüzlü okuyan öğrencilerden para alınmaması ve bazı okullarda parasız yatılı öğrenci kabulü gerçekleştirildi.

1927'de azınlıklar da Maarif Vekâletine bağlandı.

1925-1926 III. Heyet-i İlmiye'nin aldığı kararla, Kabataş Erkek Lisesi'nin ilk (ilköğretim) kısmı kaldırıldı.

Cumhuriyet eğitim faaliyetlerinin başarısının gözlemlendiği Kabataş Erkek Lisesi'nde öğrenci ve sınıf sayısı hızla artmaya başladı.

1926-1927 58 mezun: Kuruluşundan itibaren en çok mezun verdiği yıl oldu.

1 Kasım 1928 Harf İnkılabı

Latin alfabesinin kabulü ile, kolay bir okuma yazma ve dilin arınarak gelişmesi sağlanarak okur-yazarlık bir ayrıcalık olmaktan çıkarılarak büyük bir kampanya ile yurttaşlar arasında yaygınlaştırıldı.

1929 Türkçe öğretimde Türk harfleri kullanılmaya başlandı ve eski harflerle basılmış kitaplar öğretimden kaldırıldı. Arapça ve Farsça programdan çıkarılarak yerine ikinci bir yabancı dil konulması kararlaştırıldı.

1926 Medenî Kanun kabul edilerek Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı verildi.

EK A -devam

PANO 13

Öğrenme Ortamı

Bu döneme kadar yapılmış olan küçük ve bakımsız okul binalarının çoğu tamir edilerek, modern ve eğitimi özendirici okul binaları yapıldı. Çağdaş eğitimin gerçekleştirilmesi yolunda çeşitli kitaplar bastırıldı, yeni ve modern laboratuvar aletleri alınarak okullara gönderildi. Okul kütüphaneleri zenginleştirildi.

1928-1929 Gece ve gündüz öğrencisinin artması nedeniyle Kabataş'taki binasına sığmayan lise, bugün yatakhane ve yemekhane olarak kullanılan diğer Feriye Sarayları binasına nakledildi. Yeni binalar okulun eğitim olanaklarını arttırdı.

1932 yılında Maarif Vekâleti tarafından laboratuvarlar için fizik-kimya-biyoloji aletleri gönderildi.

Aynı yıl 1931'de yaptırılan spor salonu, beden eğitimi öğretmeni Hamdi Saver'in çabalarıyla genişletildi ve kapalı cimmastik salonu yapıldı. Bu salona 1953 yılında Hamdi Saver Spor Salonu ismi verildi.

1930 "Lise ve Ortamektepler Talimatnamesi"yle ders programları, Cumhuriyet eğitimi amaçlarına uygun olarak yeniden düzenlendi.

1925-1931 yılları arasında sayıları arttırılan ve eğitim kalitesi yükseltilen devlet okulları, azınlık okullarına ilgiyi düşürdü. Cumhuriyet eğitimi amaçlarına uymayan özel okul ve liseler kapatıldı. İmam Hatip okulları talep azlığı nedeniyle kendiliğinden kapandı.

1930'larda Türkçenin yabancı sözcüklerden arındırılması sürecinde ortamekteplere ortaokul dendi.

1935-36 yıllarında ortaöğretim de öğrenci sayısının artması üzerine bazı okullarda çifte tedrisat/öğretim yapılmaya başlandı.

Mesleki ve Teknik Eğitim

Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki duraksamadan sonra 1935'ten itibaren mesleki ve teknik eğitime önem verildi. Her meslek alanında yetiştirmek için yurtdışına öğrenci ve öğretmenler gönderildi. İl merkezlerinde Erkek sanat, erkek yapı, kız sanat okul ve enstitüleri, ticaret okulları, kız teknik okulları açıldı.

1938 Kadınların eğitimine yönelik olarak Pratık Kız Sanat Okulları , Olgunlaşma Enstitüleri ve Halk Eğitim Merkezleri açıldı.

1933 Üniversite Reformu

Dârülfünûn, yüksek öğretim kurumlarının çağdaş gereksinimlere göre yeniden düzenlenmesini amaçlayan Üniversite Reformu ile İstanbul Üniversitesi adını alarak yeniden örgütlendi.

Avrupa'da okuyup gelenlerin doktora şartı aranmaksızın üniversiteye doçent olarak atanmasıyla, Kabataş Erkek Lisesi öğretmenlerinden; sosyoloji ve psikoloji öğretmeni Hilmi Ziya Ülken, tarih öğretmeni Mülkrimin Halil Yınanç ve edebiyat öğretmeni Ali Nihat Tarlan Üniversite Reformuyla doğrudan doçent olarak İstanbul Üniversitesi'ne nakledildiler.

1933-1934 Tıp Fakültesinin Haydar Paşadan İstanbul'a nakli üzerine boşalan binada 1934 yılında Kadıköy Mektebi adıyla Haydarpaşa Lisesi açılınca, İstanbul Erkek Lisesi ve Kabataş Erkek Lisesi'nin tüm yatılı öğrencileri bu okula nakledilerek Kabataş Erkek Lisesi'nin yatılı kısmı kaldırıldı. 1938-39 ders yılında kendi binasına dönen Kabataş Erkek Lisesi 'nde yatılı kısım tekrar açıldı.

1937-1938 42 mezun .

10 Kasım 1938 Ulu Önder Atatürk'ün ölümüyle bütün yurt yasa girdi. Bu üzücü günde Kabataş Erkek Lisesi'nin bütün sınıflarında karatahtalara resim ve yazılardan oluşan tablolar yapıldı, sonradan fotoğrafları çekilerek bir bülten halinde yayınlandı.

EK A -devam

PANO 15

II. Dünya Savaşı Sonrası Ortaöğretimde Gelişmeler

II. Dünya Savaşı Sonrası bilim ve teknolojiadaki ilerlemeler sonucunda dünyadaki değişen dengeler karşısında, genç Türkiye Cumhuriyeti “Çağdaş Medeniyetler Seviyesine” ulaşmak ilkesi ile tıpkı Tanzimat Dönemi’nde olduğu gibi eğitim sisteminde yenileşmelere gitmek zorunda kaldı.

1940-1950 yılları arasında, savaş sonrası sanayileşme hareketleri içinde ortaöğretimde mesleki ve teknik eğitime önem verildi ve bu okulların sayısında klasik okullara göre büyük artış görüldü. 1950’lerden sonra klasik okul sayıları arttırıldı ve eğitimde Amerikan sistemi örnek alınmaya başlandı.

1951’de İmam Hatip Okulları tekrar açılmaya başlanarak 1955’te lise düzeyine getirildi.

1956-57 öğretim yılında meslek okullarına, iş dersleri ağır basan birer ortaokul kimliği verilerek öğrencilerin ortaokuldan sonra kabiliyetlerine göre mesleğe yönelmeleri sağlandı.

Eğitimde Kalite Farklılığı

1957’de, “Deneme Liseleri” ve “Fen Liseleri” kurularak; fen ve bilimsel eğitim ağırlıklı ve ayrıcalıklı eğitim kurumları yaratıldı.

1974 sonrası lise düzeyindeki meslek okulları genel ortaöğretim bilgileri arttırılarak “Endüstri Meslek Lisesi” olarak örgütlendi ve meslek okullarına üniversiteye girme hakkı verildi. Talebin artması üzerine 1975-1976 “Akşam Endüstri Meslek Liseleri” açıldı.

Eğitimde Yabancı Dilin Önem Kazanması

Uluslararası ilişkilerin gelişmesi, kitle iletişim araçlarının önem kazanması sonucu 1955’ten sonra, yabancı dil ağırlıklı ve sınavla öğrenci alan kolejler kurulmaya başlandı. 1965’te çıkarılan “Özel Okul Yasası”ndan sonra çok sayıda kurulan özel okullara, 1975’ten itibaren “Anadolu Liseleri” dendi.

II.Dünya Savaşı 1935-42

1939 I.Maarif Şurası: Türk eğitim sisteminin ve toplumunun hızla değişen ihtiyaçlarına ve kişilerin ilgi ve yeteneklerine cevap verecek hale getirilmesi ve eğitimle ilgili sorunlara çözüm yolları aranması sorunları tartışıldı ve kararlar alındı.

1940 Köylünün eğitilmesi ve tarımda verimliliğin artırılması amacıyla Köy Enstitüleri açıldı. 1954 yılında kapatıldı.

1941 Kültür Bakanlığı, Maarif Vekâleti adını aldı.

1950 Maarif Vekâleti, Milli Eğitim Bakanlığı adını aldı.

Üniversitelere Talebin Artması

1963-1964 Üniversitelerin giderek artan talebi karşılayamaması nedeniyle, üniversite giriş sınavları merkezi seçme sınavı ile kurumsallaştırıldı. 1981'de Yükseköğretim Kanunu ile tüm üniversiteler Yükseköğretim Kurumu'na (Y.Ö.K.) bağlandı.

1986-1987 öğretim yılından itibaren üniversiteye giriş sınavının, Ö.S.S. ve Ö.Y.S. olarak iki aşamalı hale getirilmesiyle özel dersane sayısında büyük bir artış görüldü.

1970 Sonrası Gelişmeler

1980-1990 Orta öğretimde Özel Okullar ve İmam Hatip Liseleri'nde büyük artış görüldü.

1991-1992 Liselerde uygulanmaya başlanan "Ders Geçme ve Kredili Sistem", sınıf ve öğretmen azlığı nedeniyle beklenen sonuç elde edilemediğinden 1994'te kaldırıldı.

1992-1993 M.E.B. tarafından, halk arasında "Süper Liseler" olarak bilinen, yabancı dil ağırlıklı Türkçe eğitim veren okullar açıldı.

1997 1970'lerde başlayan 8 yıllık eğitim tartışmaları kabul edilerek, ortaokullar ilkokullarla "İkögretim Okulu" adı altında birleştirildi.

1998 "Süper Lise"ler "Anadolu Lisesi", "Klasik Liseler" de "Süper Lise" konumuna getirildiler.

1983 Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı adını aldı.

1989 Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı adını aldı.

Kabataş'ın tarihi 'koridor müze'de

Mekteb-i İdadi'den Kabataş Lisesi'ne uzanan bir asırlık geçmişin izleri, okulun deposundan koridorlara çıkarılacak

ŞEBNEM AKSOY

İSTANBUL - Ömer Seyfettin'den Behçet Necatigil'e birçok ünlü ismin öğretmenlik yaptığı, Hasan Pulur'dan Feyyaz Tokar'a çok sayıda ünlünün de eğitim gördüğü Kabataş Erkek Lisesi'nin, Mekteb-i İdadi'den bugüne uzanan bir asırlık geçmişi

müzeleştiriyor. Kabataş, 'tarihi okul çağdaş müzecilik' anlayışıyla gerçekleştirilecek 'okul-müze' kavramını hayata geçirerek bir ilke daha imzasını atıyor. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzecilik Anabilim Dalı ile ortaklaşa gerçekleştirilecek çalışmanın amacını, okulun tarihsel ve eğitsel niteliğini tanıtmak, Tanzimat'tan günümüze ortaöğretimin gelişimini sunmak ve Kabataş Erkek Lisesi koleksiyonunu geleceğe aktarmak oluşturunuyor.

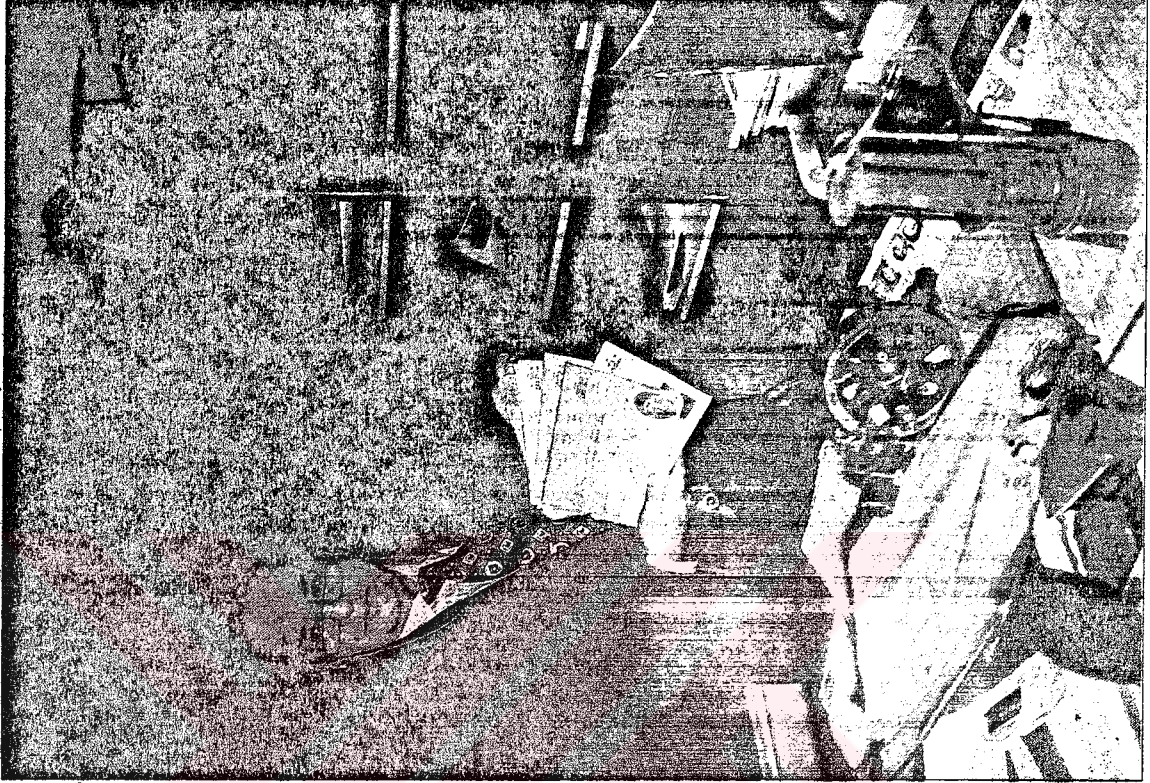
Kabataş Erkek Lisesi'nin tarihini gözler önüne sercek belgelerin okulun depo ve arşiv'lerinden toplandığını belirten Müdür Korel Haksun, "Yüzlerce eski diploma, fotoğraf bugün artık kullanılmayan ders araç-gereci, tablo, karné, kayıt defteri, mektup, flama ve öğrenciler tarafından yayımlanmış dergi bulduk.

Bunların atıl durumda depolarda çürümeye bırakılması tarihe saygısızlık olurdu. Bu çalışmayla tarihi birikimi gelecek kuşaklara aktarmaya karar verdik" dedi.

Türkiye'de ilk defa bir devlet okulunun bu çalışmayı yaptığını anlatan Haksun, "Müze için ayrı bir mekân ayırmaktansa okulun koridorlarını kullanmayı tercih ettik. Öğrenci sınıfın çıktığında bu koleksiyonu görecek. Böylesi tarihi bir atmosfer içinde okuyan öğrencinin tarih bilinci de gelişecek, eski eserleri koruma bilinci kazanacak" diye konuştu.

Cumhuriyet'in 75. yıldönümü kutlamaları kapsamında çalışmalarına başlanan ve ekim ayında açılacak olan müzenin oluşumu için Kabataş Erkek Lisesi mezunlarından destek beklediklerini belirten Haksun, "Hazırladığımız panoların maliyeti 600 dolar (150 milyon lira).

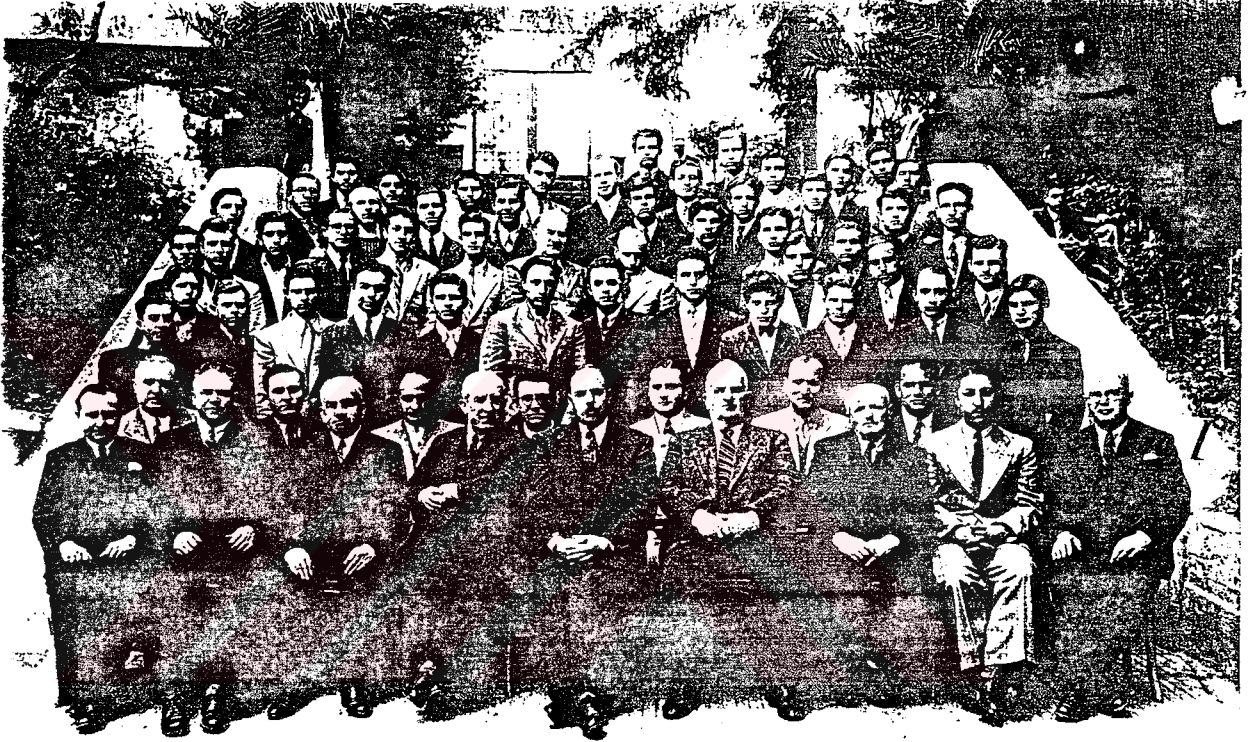
Bunlardan 50 tane hazırlamamız gerekiyor. Bunun için bir başış kampanyası başlatlık. En az 500 milyon lira başışta bulunan mezunların adı müzenin şeref listesinde yer alacak. Başış bir milyar liranın üzerinde olanların isimleri ise bir bölüme verilecek" dedi.

Kabataş Lisesi Müdürü Korel Haksun, okulun depolarından çıkardıkları asırlık 'anıları', öğrencilerle tanıştıracaklarını söyledi.

EK C
KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL-MÜZESİ

Sayın

Çok Yakında “ Bir Tarihe “ Hep Birlikde Dokunacağız!

Saygılarımızla ,

KABATAŞ ERKEK LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜ

1998

EK C -devam

KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL - MÜZESİ

“ Tarihi öğrenmek demek , milletçe nereden geldiğimizi öğrenip , nereye gideceğimizin kararını vermede daha isabetli davranma imkanı kazanmamız demektir. “

Galip VARDAR- Kabataş Erkek Lisesi-Tarih Öğretmeni

KONU :

Eğitimde 90. ıncı yılını idrak ettiğimiz Kabataş Erkek Lisesi ; yıllardır biriktirilen tarihi koleksiyonunu çağdaş müzecilik anlayışı ile 200 yıllık tarihi okul binası içerisinde sergilenmek üzere ; Türkiye’de ilk kez gerçekleştirilen ve projesi Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzecilik Anabilim Dalı Bölüm Başkanı Prof.Tomur ATAGÖK başkanlığında , Araştırma Görevlisi Kadriye TEZCAN tarafından hazırlanan ~~Ekspozisyon~~ Tezi’ni , Türk Toplumu ve Kabataş Camiası’na sahip çıkılmak üzere sunmakla onur ve kıvanç duyar.

AMAÇLAR :

- 1- Kabataş Erkek Lisesi’nin kurum kimliğini , tarihsel ve eğitsel niteliğini tanıtmak ,
- 2- “ Orta Öğretim ve Kabataş “ sergisi ile Tanzimat’tan günümüze Türkiye’de Orta Öğretim’in gelişimini sunarak Kabataş Erkek Lisesi’nin bu gelişimdeki tarihi yerini vurgulamak ,
- 3-Kabataş Erkek Lisesi koleksiyonunu korumak , sergilemek,geliştirmek ve geleceğe aktarmak .

UYGULAYICI :

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzecilik Anabilim Dalı
Bölüm Başkanı Prof. Tomur ATAGÖK
Araştırma Görevlisi Kadriye TEZCAN

SERGİ MEKANI :

Müze Mekanı olarak Kabataş Erkek Lisesi Ana Binası tespit edilmiştir. Bu bina 19. Yüzyıl sahil saraylarından Feriye Sarayları Binalarıdır.
Okul koridorlarında yapılacak sergilemelerle ,okul öğrencileri okulları ile ilgili bilgi panoları ve objelerle içiçe olacaktırlar.
Sergi mekanları olarak okulun şu bölümleri tespit edilmiştir :

EK C -devam

İZEMİN KAT :

1-Okul Müze Giriş Holü

Kabataş Erkek Lisesi'nin Kurum Kimliği'nin tanıtımını amaçlayan salonda yer alan elemanlar şunlardır:

- a) Kabataş Mekteb-i Sultanisi Flaması
- b) Kabataş Erkek Lisesi Flaması
- c) Kabataş Erkek Lisesi tarihçesi panosu
- d) Kabataş Erkek Lisesi Amblemi

2- Ortaöğretim ve Kabataş

Sınıfların doğrudan açıldığı ara salonlardan biri olan salonda Tanzimat ile kurulmaya başlanan ortaöğretim kurumlarının günümüze kadar gelişimi ve Kabataş Erkek Lisesi 'nin bu gelişimdeki yerini ve tarihçesini anlatan “ Türkiye’de Ortaöğretimin Gelişim Ve Kabataş Erkek Lisesi Konulu “ bir eğitim sergisi yapılmıştır. Bu eğitim çalışması , yazılmış olan senaryoya göre kronolojik olarak görsel malzemeyle desteklenmiş bilgi panoları ve “ Eğitimdeki Dönüşümün Simgeleri “ adlı bir eğitim çalışmasından oluşmaktadır.

3- Kabataş ‘ta Bilim

- a) Fizik Laboratuvarları canlandırması
- b) Biyoloji Laboratuvarı canlandırması
- c) Dolap arkalarında bilim ödülleri

4- M. Oktay KANSU Biyoloji Laboratuvarı

5- Salih GENCE Kimya Anfisi

II .BİRİNCİ KAT

1- Yönetim Salonu

Bu salonda ; duvar panosu üzerinde okul müdürlerinin fotoğrafları ve 5 kare yatay vitrin içerisinde “ Kabataş Yayınları” bulunacaktır.

Kabataş Yayınları :

- a) Öğrenciler tarafından çıkarılan yayınlar
- b) Dernekler tarafından çıkarılan yayınlar
- c) Öğretmen ve Öğrenciler tarafından çıkarılan yayınlar
- d) 1986’da çıkarılmaya başlanan “Kabataş Gençlik Dergisi”
- e) Kabataş Yıllıkları

2- Onur Salonu

Bu salonda yer alan panolarda Kabataş'ın gurur duyduğu mezunlarının fotoğrafları , geçmişten bugüne öğretmenleri , kültür , sanat ve spor ödül belgeleri ; vitrinlerde ise alınan plaketter ve kupalar olacaktır.

EK C -devam

3- Öğrenci Salonu

Öğrenciler tarafından düzenlenecek olan salonda öğrencilerin resimleri , yazıları ve çeşitli alanlardaki çalışmaları bulunacaktır.

4- Behçet NECATİGİL Dershanesi

5- Adnan DİNÇER Dershanesi

6- Ömer SEYFETTİN Dershanesi

7- Kemal GÜRSAN Dershanesi

OKUL-MÜZESİNİN AÇILIŞ TARİHİ :

Okul-Müze'mizin açılışı Cumhuriyet'in 75. Yılı Kutlama Etkinlikleri çerçevesinde 29.Ekim. 1998 tarihinde açılması planlanmaktadır.Bu tarih üç ayrı tarihi olayı bağlaştırdığı için önemlidir.

- 1- Kabataş Erkek Lisesi'nin kuruluşu'nun 90. Yılı,
- 2- Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı'nın Kuruluşu'nun 10.Yılı,
- 3- Türkiye'de Cumhuriyet Liseleri 'nden beklenen aktif görevlere öncülük etmek için eğitim sürecinde Cumhuriyet'in 75 Yılı'na tanık bir eğitim kurumu olmanın bilinç ve sorumluluğu ile 2000'li yıllarda Kabataş'ı hak ettiği " Gündem" e oturtmak için zaman azalmaktadır.

OKUL -MÜZESİ 'NİN SİZDEN BEKLENTİSİ NEDİR ?

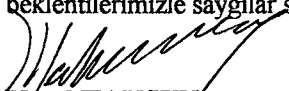
Bugün Cumhuriyete karşı ideolojiler ,Türkiye'yi Ortaçağ'a götürmek isteyen , özgür düşünceye karşıt güçler , eğitim alanına büyük yatırımlar yaparak ekseni Cumhuriyet olmayan liseler yapabilmişlerdir.Biz Kabataş Erkek Lisesi olarak böyle bir proje ile "Cumhuriyet Liseleri Koordinasyonu " nu sağlayarak işlevsel bir yakınlaşmanın gerçekleşmesi ile Cumhuriyet'in büyük bir gençlik potansiyelini ve birikimini birleştirerek daha aktif görevlerin yapılmasına olanak sağlayacağımıza inanıyoruz.

Sizler Kabataş'dan Mezun Olan ya da Kabataş'a Gönül Verenler !

Bu proje için Biz Kabataş Erkek Lisesi Öğretmen ve Eğitimcileri olarak manevi ve maddi katkılarınızı bekliyoruz.

Bu önemli Projede geçmişde olduğu gibi Kabataş'ı yalnız bırakmıyacağınıza olan inanç ve irademizle Siz'den bu konuya atfen görüşmek üzere randevu istiyoruz.

Biz'e zaman ayıracağınıza , manevi ve maddi katkı sağlayacağınıza olan güven ve beklentilerimizle saygılar sunarız.

Körel HAKSUN
Müdür

KABATAŞ ERKEK LİSESİ

‘OKUL İÇİNDE MÜZE’DEN ‘OKUL-MÜZE’YE

Okul İçinde Kurulan Müze:

Kabataş Erkek Lisesi

Okul-Müze’si

Kadriye Tezcan

Okul yıllarınıza ait bir diplomanızın, karnenizin, fotoğrafinızın, defterinizin veya üzerinizde yakalandığı için disipline gittiğiniz aşk mektubunuzun bir müzede sergilenebileceğini hiç düşündünüz mü? Türkiye’nin geleneksel ve çağdaş eğitim kurumlarından biri olan Kabataş Erkek Lisesi kuruluşunun 90. yılında, 1986’da okulun depo, ambar ve hurdalıklarından toplanmaya başlanan ve mezunlarının katkılarıyla giderek büyüyen koleksiyonunu sergilemeye hazırlanıyor...

Kabataş Erkek Lisesi II. Abdülhamit döneminde, 1908’de Kabataş’taki, günümüzde mevcut olmayan Esmâ Sultan Sarayında, “Kabataş Mekteb-i İdadisi” (ıdadî: hazırlık okulu; sultanilere ve yüksek okullara öğrenci ve serbest meslek, yerel veya resmi hizmetler için öğrenci yetiştiren ortaöğretim kurumları) adıyla kuruldu. İlk müdür Hasan Tahsin (Aynî) Bey yönetiminde 1909’da öğretime başladı. 1913’te ilk kısmı da açılarak sultanîye dönüştürüldü ve “Kabataş Mekteb-i Sultanîsi” (sultanî: ortaöğretimin en üst düzeyindeki günümüz lise dengi okullar) adını aldı (Kabataş Sultanîsi Vuk’at defterinin birinci sayfasındaki kuruluşuna ait meşruhat, *Kabataşlılar 1954-55*, Kabataş Mezun ve Mensupları Cemiyeti Yay.).

1919’da yatılı olan Kabataş Mekteb-i Sultanîsi, 1923-1924 ders yılından itibaren sultanî isminin “lise” olarak değişti-

rilmesi üzerine “Kabataş Erkek Lisesi” oldu. 1925-1926 ders yılında ilk kısmı kapatılan Kabataş Erkek Lisesi, Kabataş’taki binasının yetersiz kalmaya başlaması nedeniyle 1928-1929 ders yılında, 19. yüzyılda inşa edilen “Feriye Sarayları” binalarından biri olan, bugünkü ana binasına taşındı. 1941-1942 ders yılında orta kısmı da kapatılan ve lise olarak eğitim-öğretim vermeye devam eden Kabataş Erkek Lisesi, 1949’da binalarına Feriye Sarayları’nın bugün okulun yemekhane ve yatakhane olarak kullandığı binasını da dahil etti (*Kabataş Erkek Lisesi, 1996-97 Öğrenci Yılı, s. 8*).

1987’de “Kabataş Erkek Lisesi Müdürü Korel Haksun, Kabataş Erkek Lisesi Mezun ve Mensupları Derneği başka-

nı Recep Sebilik ve arkadaşlarının çabalarıyla...Okulda çağdaş eğitimi egemen kılmak, dünyada gelişen değerlerin izlenmesine olanak sağlamak, tarihsel ve kültürel kimliğe sahip binaların zaman zaman akıldışı isteklerle alınmasını, işlev değiştirmesini önlemek amacıyla” (Prof. Dr. Metin Sözen, *Kabataş Kültür Merkezi Tanıtım Kitapçığı*, s. 10, 1995) “Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı” kuruldu. 1986’dan beri okul müdürü olarak hizmet veren Korel Haksun’un Vakıf konusundaki düşünceleri şöyle: “Tarihsel mekanlar içinde yaşayan, eğitim tarihimizde seçkin bir yeri olan Kabataş Erkek Lisesi, günümüz koşullarına göre tarihsel misyonunu ancak sivil örgütlenmeyle sürdürebileceğini düşündü. Okul yönetimi bu konuda sivil örgütlenmenin öncülüğünü yaptı.” (Korel Haksun, *Kabataş Gençlik*, s. 3, Mart 1996). Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı, Kabataş Erkek Lisesi’nin eğitim alanındaki gelişmeleri yakından izleyip çağdaş girişimlerde bulunabilmesi için gerekli koşulların sağlanması yolunda önemli katkılarda bulundu.

1992-1993 ders yılında, çağdaş eğitimin gereklerini gerçekleştirmek amacıyla karma eğitime ve “Yabancı Dil Ağırlıklı Türkçe Eğitimi”ne geçildi. 1994-1995 ders yılından itibaren kız öğrencilere de yatılı olma olanağı sağlandı.

EK D -devam

1989'da Vakfın çabalarıyla okul alanına dahil edilen Feriye Karakolu ve Zaptiye Koğuşları'nın bulunduğu alan restore edilerek Feriye Karakolu'nda Kabataş Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Sitesi, Zaptiye Koğuşları'nda konferans ve sergi salonu, kütüphane, resim ve müzik atölyeleri oluşturularak okul öğrencileri için geniş sosyal ve kültürel olanaklar sağlandı (*Kabataş Erkek Lisesi, 1996-97 Öğrenci Yılı-ğı*, s. 11-12).

1998'de halk arasında "Süper Lise" olarak bilinen "Yabancı Dil Ağırlıklı Türkçe Eğitim" veren okulların "Anadolulisi"ne dönüştürülmesiyle Kabataş Erkek Lisesi, Anadolu Lisesi oldu.

OKUL-MÜZE KAVRAMI VE KABATAŞ ERKEK LİSESİ OKUL-MÜZE'Sİ

Okul-Müze kavramına değinmeden okul müzesi kavramını açıklamak, doğabilecek kavram karmaşalarını engellemek açısından faydalı olacaktır:

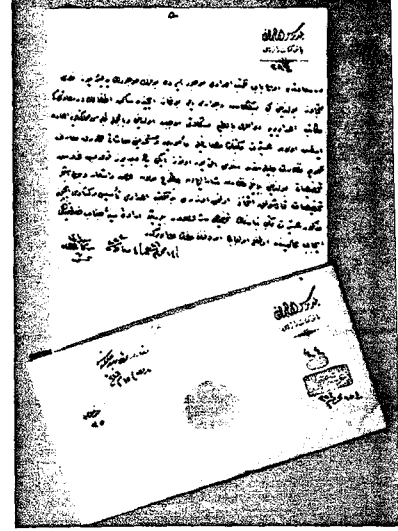
"Her şeyden önce okul müzelerinin üniversite müzeleriyle karıştırılmaması gerekir. İsminden de anlaşılacağı gibi burada bir sınıfa en çok ilkokula veya orta dereceli okula bağlı müzeler söz konusudur... Bir okul müzesi, üniversite müzesiyle pedagojik koleksiyonlar arasında bir yerde bulunur ve gerçek bir kuruluş düzenine bağlı olmayarak bağımsız çalışan bir kurum olarak tarif edilebilir." (Georges Henri Riviere, *Müzelerin Eğitimdeki Rolü Hakkında Unesco Bölge Semineri*, Rio de Janeiro, çev. Selma İnal, 7-30 Eylül 1958, s. 79).

19. yüzyıl başlarından itibaren ilk ve orta dereceli okullarda gereksinim duyulan bilimsel malzemelerin toplana-

İlk müdür Hasan Tahsin (Ayni).

Kapalıdan Aşiret Mektebi'nin yerinde bir mekteb-i idadi (Kabataş Mekteb-i İdadisi) açılacağını bildiren irade.

Kabataş Erkek Lisesi Arşivi

Başbakanlık Osmanlı Arşivi/Hususi İradeler No: 35 1326 c. 17 s.3)

nıp eğitim yararına kullanılabilmesi için tamamen eğitsel amaçlarla kurulan okul müzesi, üniversite müzesinden çok daha basit bir seviyede, okulun bir koridorunda, odasında veya dolabında tamamen eğitimi destekleyici olarak sanat tarihi, arkeoloji, etnografya, doğa ve fen bilimleri ile ilgili nesne kopyaları ve orjinal malzemelerden oluşan küçük bir koleksiyondan oluşur. Öğrencilerin yaptıkları nesne kopyaları, yarışmalara katıldıkları resimler, çeşitli gezilerden topladıkları doğa örnekleri ile zenginleşir.

Kabataş Erkek Lisesi'nin bilinen en

eski müzesinin, bu anlamda bir okul müzesi olduğu sanılmaktadır. Varlığı sadece, Kabataş Erkek Lisesi mezunlarından Faruk Günday tarafından bağışlanmış ve Kabataş Erkek Lisesi öğrencileri tarafından yayımlanmış olan *Onbir Adım* (İstanbul Hilal Matbaası, 1931) adlı dergide yer alan ve altında, "Müzenin bir kısmı" yazan fotoğraftan anlaşılan bu müzenin, okulun bir odasında bulunduğu ve içinde laboratuvar malzemeleri ve eğitime destek amacıyla kullanılan araç-gereçler olduğu anlaşılmaktadır.

Kabataş Erkek Lisesi'ndeki ikinci ►

Kabataş Mekteb-i Sultanisi öğrencilerinden 116 numaralı Mehmet Şehabettin Efendi (solda). 1923-24 grup fotoğrafı.

Kabataş Erkek Lisesi Arşivi
Cengiz Kahraman arşivi

EK D -devam

Kabataş Erkek Lisesi 1930 mezunlarından bir grup (üstte), 1935 Edebiyat Şubesi mezunları (orta), 1937-38 öğretmenlerinden bir grup. Kabataş Erkek Lisesi Arşivi

okul müzesi, okul müdürü Korel Haksun, resim öğretmenleri Güler Diler ve Mehmet Balta'nın çabalarıyla okulun depo, ambar ve hurdalıklarından toplanarak restore edilen tablo, fotoğraf, laboratuvar malzemelerinin ve arşivden alınan yazılı belgelerin okul binasının birinci katındaki müdür odasının bulunduğu salonda sergilenmesiyle 1986 yılında "Kabataş Erkek Lisesi Okul Müzesi" adıyla açıldı. Bu müzenin sergilemeleri, vitrin içlerinde hof öbjesi olan daha çok açık depolama şeklindeydi ve tarihsel dökümanların ve eğitsel araç-gereçlerin bir araya getirilerek yok olmaktan kurtulmasını, korunmasını ve sergilenmesini sağladı.

1995'te Kabataş Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Sitesi açıldıktan sonra, giriş katında bir "Müze Salonu" oluşturuldu ve müze nesnelerinin büyük bir kısmı buraya aktararak daha önceki sergileme düzeniyle sergilenmeye başlandı. 1996'da, Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu üyelerinden Prof. Dr. Metin Sözen, Korel Haksun ve Kabataş Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Sitesi Kültür ve Sanat Etkinlikleri uzmanı Nevin Kurtay tarafından bu salonun mevcut koleksiyonu sergilemek için yeterli olmadığı ve çağdaş müzecilik anlayışına uygun daha kapsamlı bir müze kurulması gerektiği düşüncesiyle, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzecilik Anabilim Dalı başkanı Prof. Tomur Atagök ile bağlantı kuruldu. Yapılan görüşmeler sonucunda Atagök bu çalışmanın, kendi denetiminde Müzecilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden biri tarafından çağdaş müzecilik yöntemleri doğrultusunda uygulamalı bir tez kapsamında yapılabileceğini belirtti. O sıralar tez aşamasına geçmek üzere olduğumdan ve müzecilikte uzmanlaşmak istediğim alanın "Müze Eğitimi" olmasından dolayı, bu müze çalışmasını yapmaya talip oldum.

1996 Temmuz'unda Tomur Atagök ile başlanan ön çalışmalarda okula gidilerek müze nesneleri görüldü ve bir durum değerlendirmesi yapıldı. Ağustos ayında başlayan müze kuruluş toplantıları sırasında, müzenin amaçları ve kapsamı konuşulmaya başlandı. "Okul-müze" kavramı ilk olarak bu toplantılar sırasında Prof. Dr. Metin Sözen tarafından ortaya atılarak Prof. Tomur Atagök tarafından geliştirildi.

Sosyal bir kurum olan okul, öğretmenleri, öğrencileri ve hademeleriyle başlı başına bir topluluktur. "Falanca okul dediğimiz zaman, onu bir bütün olarak algılarız. Biri bir hata yaptığı zaman 'okulun şerefi' bahis konusudur. Okulun bir iyi işi olduğu zaman bütün mensupları onunla iftihar eder. 'Falan

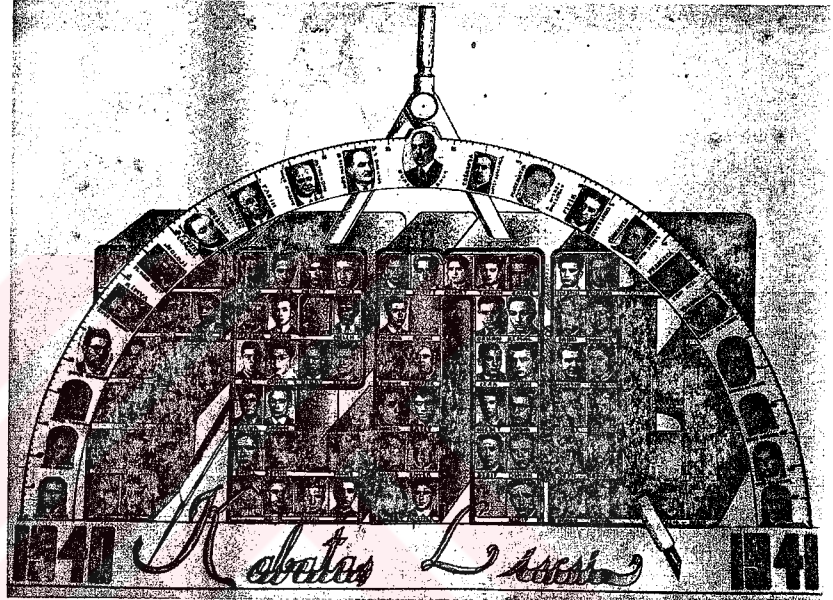
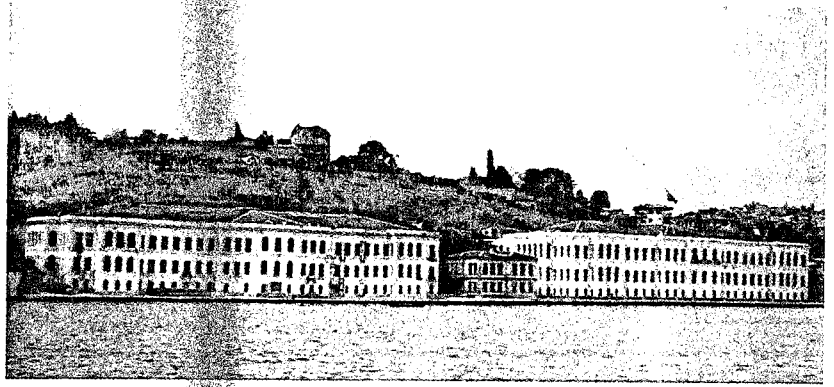
EK D -devam

okul iyi, filan okul fena' denildiği zaman kastedilen, okulun topluluğudur. Okul eğitim etkisini yalnız öğretmenlerin teker teker verdikleri derslerle ve örneklerle değil, belki daha ziyade malik olduğu topluluk vasıtasıyla yapar. Okulun öğretmenleri, idarecileri ve öğrencileri daima değişir, fakat iyi (veya kötü) bir gelenek kuruldu ise okulun topluluk şahsiyeti yaşar gider... Okulun topluluk şahsiyeti çevresi ile olan münasebeti nispetinde gelişir. Okul, çevresi olan topluluğun sosyal merkezidir; daha doğrusu, olmalıdır. Çevresinin halkına sosyal merkezlik eden ve öğrencilerine verdiği nazari bilgiyi çevresinde uygulama alanına koyan okuldur ki eğitimi tatlı halinden iş haline geçirebilir..." (Nusret Köymen, *Eğitim Sosyolojisi*, s. 4, M.E. Basımevi, İst. 1969)

Bu görüşler doğrultusunda bir saray binasında yaşayan ve Türkiye'nin en eski ve önemli ortaöğretim kurumlarından biri olan Kabataş Erkek Lisesi'ni eğitim-öğretim aşamalarında kullandığı malzemeleri toplayarak "Kabataşlılık" ruhunu korumak, sergilemek, geliştirmek ve geleceğe aktarmak; tarihsel ve eğitsel nitelikleriyle idarecilerine, öğrencilerine, öğretmenlerine tanıtarak bir topluluk bilinci oluşturmak; diğer eğitimcilerle, tüm Türk ve Dünya halkına sunarak bir bilgi, kültür, sanat ve iletişim merkezi olarak yaşayan bir müzeye dönüştürmek temel hedefler oldu. Önümüzdeki yıllarda yurtiçi ve yurtdışından eğitim kurumlarını müzeye davet ederek evrensel bir kültür alışverişi, kaynaşma oluşmasını sağlamak ve eğitim tarihi ile ilgilenen kişi ve kurumlar için bir arşiv oluşturmak da hedeflendi.

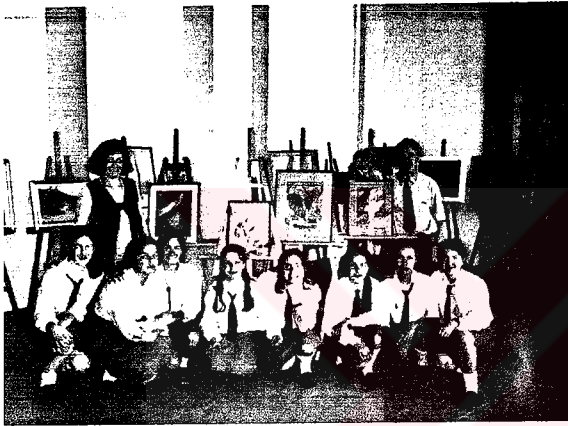
Bu anlamda Kabataş Erkek Lisesi "okul-müze" niteliğiyle, okul müzesinden farklı olarak, hatta okul müzesini de içine alan daha kapsamlı bir müze türü olarak, eğitime destek olmanın yanında, okulun kurum kimliğini vurgulamak, okul binasını korumak, okulu çevresiyle ilişki içinde olan bir kuruma dönüştürmek amaçlarını da taşımaktadır.

Müzenin amaçları ve kapsamı belirlendikten sonra müze çalışmalarına bu görüşler doğrultusunda başlandı. Öncelikle nesnelerin envanterleri çıkarıldı ve gruplamaları yapıldı. Daha sonra Kabataş Erkek Lisesi'nin tarihi ve Türk eğitimindeki yeri ile ilgili araştırmalar yapılırken, sergi malzemeleri, sergileme malzemeleri ve sergi mekânları da seçilmeye başlandı. Müze binasının, belirlenen "okul-müze" kavramı doğrultusunda Kabataş Erkek Lisesi ana binası olmasına ve okulun geniş koridorlarında öğrencilerle iç içe olacak sergilemelerin vitrin içlerinde ve panolar üzerinde yapılmasına karar verildi. ➤

Feriy Sarayları Kabataş Erkek Lisesi binaları (üstte), 1940-41 ders yılından bir anı (ortada), 10 Mart 1955 Kabataş Erkek Lisesi izci takımı. Kabataş Erkek Lisesi Arşivi

EK D -devam

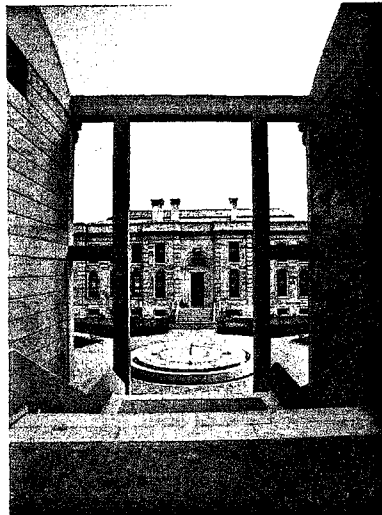

Kabataş, Erkek Lisesi iken (üstte solda), 1996 pıllav gününden (üstte sağda), 1995-96 VI. Kültür ve Sanat Şenliği Resim Sergisi (solda), 5-96 diploma töreni (ilk kız öğrencilerin mezun olduğu yıl) (sağda).
Kabataş Erkek Lisesi Arşivi

Ayrıca Türkiye'de ortaöğretimin durumu ve gelişimini sunarak eğitim hakkında bir bilgilenme sağlamak Kabataş Erkek Lisesi'nin bu gelişimi yerini vurgulamak amacıyla "Orta-öğretim ve Kabataş" konulu bir eğitim gisi hazırlanmasına ve bu serginin zemin bölümlerinden biri olmasına karar verildi. Bu amaçla metin araştırması dışında çeşitli özel ve genel arşivlerden görsel malzeme araştırması yapıldı. Talim ve Terbiye Kurulu üyesi Sedat Sakaoglu'nun kaynak araştırma-bilgilerin doğruluğunun kontrol edilmesi ve eksik bilgilerin tamamlanması çalışmalarında önemli katkıları oldu.

Okulun amblem ve flamalarının sergilenmesi "Okul-Müze Giriş Holü", laboratuvar malzemelerinin ve bilim dallarının sergilenmesi "Kabataş'ta Bilim", yayınların ve okul müdürlerinin fotoğraflarının sergilenmesi "Yönetim Salonu", okulun kültür-sanat ödülleri, kupa ve plakalarının ve gurur duyduğu mezunlarının fotoğraflarının sergilenmesi "Onur Salonu" ve bir anlamda okul müzesi niteliğinde olacak, öğrencilerin resimlerinin, şiirlerinin, yarışmalarının, ödülleri, el becerilerinin

veya diledikleri pek çok nesnenin kendileri tarafından düzenlenip sergilenmesi, çeşitli kültürel etkinliklerin yapılabileceği "Öğrenci Salonu" müzenin diğer bölümleri...

Feride Karakolu
Kabataş Eğitim Vakfı Sabancı Kültür Sitesi Arşivi

Okul koridorlarında yer alacak bu bölümler dışında, değişik tarihlerde okulda iz bırakmış kişilerin isimlerinin verildiği altı sınıf, içlerine pano veya vitrin konularak yapılacak düzenlemelerle çağdaş müzecilik kavramı çerçevesinde ele alınacak: Ömer Seyfettin (öğretmen) Dershanesi, Behçet Necatigil (öğrenci-öğretmen) Dershanesi, Kemal Gürsan (öğretmen) Dershanesi, Adnan Dinçer (okul müdürü) Dershanesi, Salih Gence (öğretmen) Kimya Anfisi, M. Oktay Kansu (öğrenci) Biyoloji Laboratuvarı.

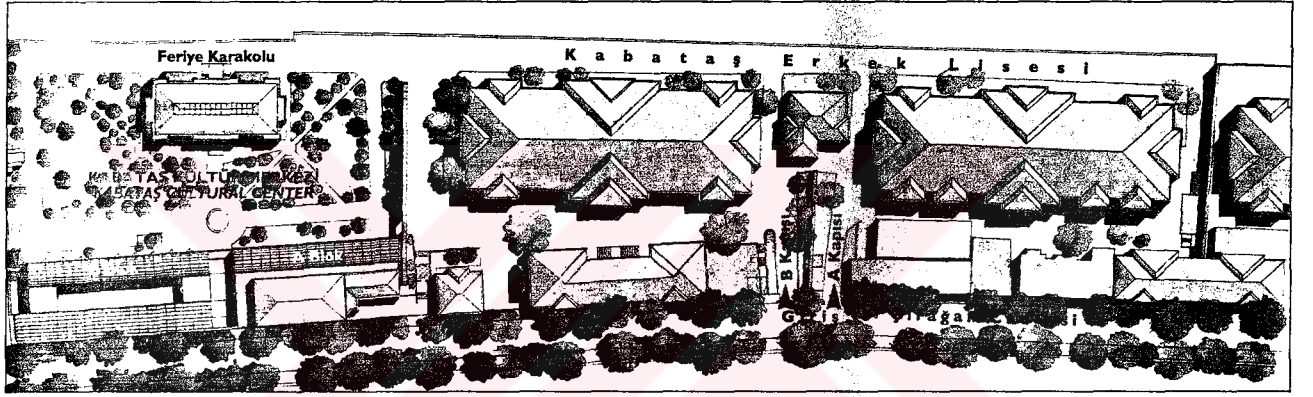
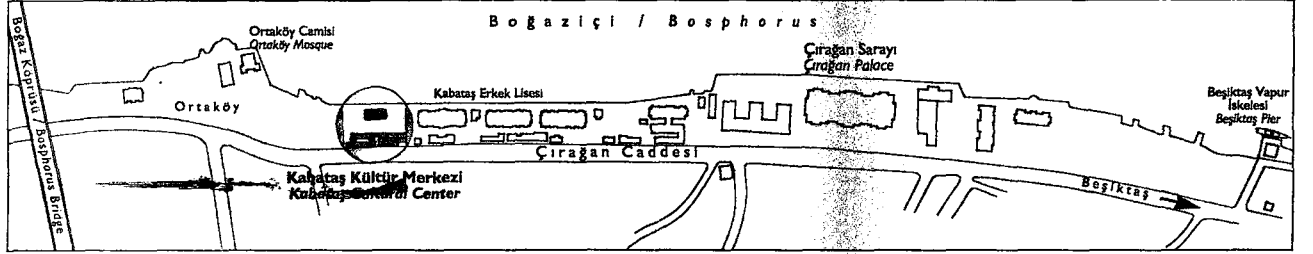
Kuruluşunun 10. yılını kutlayan Kabataş Erkek Lisesi Eğitim Vakfı'nın maddi ve manevi desteğiyle çalışmalarına devam edilen bu okul-müze, Kabataşlıların katkılarıyla yaşayacak, büyüyecek ve kendi topluluğuna manevi bir güç sağlayacaktır.

Cumhuriyet'in 75. yılını kutlama etkinlikleri çerçevesinde açılması planlanan müzede geleneksel Osmanlı eğitim anlayışının Tanzimat döneminde değişmeye başlaması, Cumhuriyet döneminde çağdaş eğitimin kurulması ve Kabataş Erkek Lisesi'nin bu gelişimdeki yeri vurgulanacaktır. ■

KABATAŞ KÜLTÜR MERKEZİ

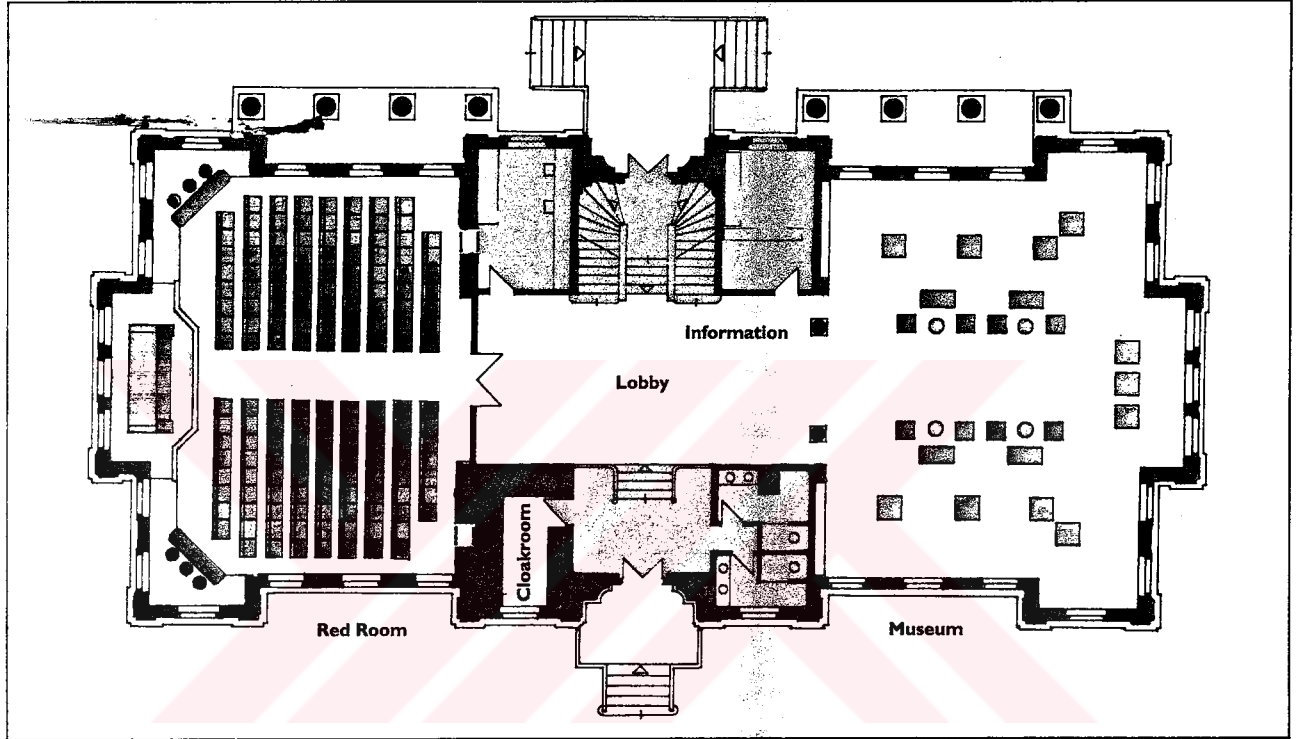
KABATAŞ CULTURAL CENTER

KABATAŞ EĞİTİM VAKFI SABANCI KÜLTÜR SİTESİ ÇIRAĞAN CADDESİ 80840 ORTAKÖY-İSTANBUL / TEL: (0 212) 236 25 22-23 FAX: (0 212) 227 91 54

FERİYE SALONLARI	FERİYE CONVENTION ROOMS
TEKNİK DONANIM VE HİZMETLER	TECHNICAL EQUIPMENTS AND SERVICES
Perde	Screen
Kağıtlı yazı tahtası, beyaz yazı tahtası	Flipchart, white board
Tepegöz	Overhead projector
Slayt makinesi	Slide projector
TV ve video	TV and video
Ses düzeni	Sound system
Barkovizyon	Barcoveision
Simultane tercüme	Simultaneous translation
Kulaklık	Earphones
Mikrofon, delege mikrofonu	Microphones
Telefon	Telephone
Faks	Fax
Fotokopi	Photocopy
Mesaj Servisi	Message Service
Otopark	Carpark

Red Room and Museum

RED ROOM

Seating capacity	: 156
Area	: 170 m ²
Height	: 3.50 m
Dimensions of the door	: Double door 200 x 160 cm
Special features	: F ixed seating arrangement A rmchairs with foldable note trays S peaker's desk P ress tables S imultaneous translation room A ir conditioning

MUSEUM

Area	: 170 m ²
Height	: 3.5 m.

Lobby and museum can be used for coffee breaks and cocktails. The seafront is also available during summer.

KAYNAKÇA

Atagök, Tomur. "Çağdaş Müzecilik Kavramı Doğrultusunda Türk Sanat Müzelerinin Kültürel Etkinliklerinin Saptanması." Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi. Mimar Sinan Üniversitesi. İstanbul, 1985.

———. "Müze Tipolojisinin Gelişimi," Tasarım Dergisi, 30 Aralık 1992. s. 116-119.

———. "Kültür ve Toplum," I. Müzecilik Sempozyumu Bildirileri. (İstanbul, 14-15 Ekim 1993). İstanbul: Deniz Kuvvetleri komutanlığı Basımevi, 1994. s.73-79

———. "Çağdaş Müzecilik Uygulamaları İçin Müzecilik Eğitimi," II. Müzecilik Semineri Bildirileri. (İstanbul, 19-23 Eylül 1994), İstanbul: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, 1995. s.88-90.

Abacı, Oya. "Müze Eğitimi." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, 1996.

Ambrose, Timothy and Crispin Paine. Museum Basics. Third Edition. London: ICOM and Routledge, 1995.

Atasoy, Sümer. "Dünya'da Müzeciliğin Gelişmesi," Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi. C.6. İletişim Yayınları, 1983. s.1472-73.

———. "Yeni Müzecilik Anlayışı: 'Eğiten-Bilgi Veren Müze'," Kuruluşunun 150'nci Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri. (24-26 Eylül 1996-İstanbul) Ankara: Genel Kurmay Basım Evi, 1997. s.97-99.

Başaran, İbrahim Ethem. Eğitime Giriş. Ankara: Gül Yayınevi, 1992.

———. Eğitime Giriş. 4. Basım. Ankara: İbrahim Ethem Başaran-Kadioğlu Matbaası, 1994a.

———. Eğitim Yönetimi. 4. Basım. Ankara: İbrahim Ethem Başaran-Kadioğlu Matbaası, 1994 b.

Batur, Enis. "Nuh'un Gemisi Beyoğlu'nda," Nuh'un Gemisi Beyoğlu'nda. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, 1998. s.2-9.

Binbaşioğlu, Cavit. Eğitim Psikolojisi, 5. Basım. Ankara: Binbaşioğlu. Yayınevi, 1982

Düzgün, Mustafa. "Seramik Pano ve Mustafa Düzgün'ün Kabataş'a Dair Heyecanları," Arkitekt. Aralık-Ocak 1998. s. 67-69.

Edward, Deborah. "Organizing A New Museum," Organizing Museum: Essentials. Washington: Amerikan Association of Museums, 1989. s. 28-32.

Erbay, Fethiye. "Üniversite Müzeleri'nin Kurulma Amaçları Ve Problemleri," Boğaziçi Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü ve Helsinki Uygulamalı Sanatlar Müzesi ortaklığıyla düzenlenen Müze Dizaynı-Designing Museums Konferansı'nda Sunulan bildiri. İstanbul: 17 Aralık 1996.

Ergun, Doğan. Sosyoloji Ve Eğitim: Türkiye'de Eğitimin Niteliği Nedir ve Nasıl Olmalıdır?. Ankara: V Yayınları, 1987.

Hooper-Greenhill, Eilean. "Museum Education," The Educational Role of The Museum. Second Edition. New York: Routledge, 1996. s.229-257.

———. "The Past and The Present And The Future: Museum Education From The 1970's To The 1990's," The Educational Role of The Museum. Second Edition. New York: Routledge, 1996. s.258-262..

Karaduman, Hüseyin. "Türk Müzeciliğinin 150. Yılında Değişen Kültür Politikaları İçerisinde Sistemin Müze ve Müzelerimize Yaklaşımı" konulu panel. Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri (24-26 Eylül 1996). Ankara: Genel Kurmay Basımevi, 1997. s. 258-272.

Köymen, Nusret. Eğitim Sosyolojisi. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969.

Madran, Burçak. "İstanbul'da müze Olmayan Müzeler," İstanbul-Üç Aylık Dergi. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, Temmuz 1998. S.26, s. 87-93.

Miles, R. S. The Design of Educational Exhibits. Second Edition. Oxford: Oxford University Press, 1988.

Owen, David E. Setting Up And Running A New Museum. Association Independent Museums, AIM Guideline No. 12, 1988.

Önel, Emine. "Fer'iye Sarayları," Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. C.3, İstanbul: Türkiye Ekonomik Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 1994. s. 293-294.

Pöhlman, Wolfger. Sergi Hazırlığı Hakkında Pratik Bilgiler, özet çeviri. Ankara: Ankara Alman Kültür Merkezi, Mayıs 1984.

Riviere, Henry. Müzelerin Eğitimdeki Rolü Hakkında UNESCO Bölge Semineri. Rio De Jenario (7-30 Eylül 1958), çev. Selma İnal. Icom Türkiye Milli Komitesi Yayınları, 1962.

Sakaoğlu, Necdet. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tarih Sözlüğü. İstanbul: İletişim Yayınları, 1985.

———. Osmanlı Eğitim Tarihi. İstanbul: İletişim Yayınları, 1991.

Scarce, Jennifer. "Geçici Bir Sergi: NMS'de Değerli Yük, İskoç, ve Çin Ticareti Konulu Sergi Örneğinde Sergi Düzenlemesi ve Organizasyonu," YTÜ. SBE.

Müzecilik Anabilim Dalı tarafından düzenlenen Müzecilik Semineri'nde yapılan konuşma (İstanbul: 7 Ekim 1997).

Sears, Henry. "Planning For Galleries And Displays," Planning Our Museums. Ottawa: National Museums of Canada, 1983. s. 103-120.

Semenderoğlu, Vefa. Galatasaray Müzesi (1913-1995). İstanbul: Galatasaray Spor Klübü 90. Yıl Organizasyonu, 1995.

Sözen, Metin. "Kabataş Kültür Merkezi Tanıtım Kitapçığı." İstanbul: 1995.

Tekeli, İlhan. "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Eğitim Sistemindeki Değişmeler," Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, C. 2. İstanbul: İletişim Yayınları, 1987. s. 456-475.

Tezcan, Mahmut. Eğitim Sosyolojisi. 9. basım. Ankara: Mahmut Tezcan-Zirve Ofset, 1994.

Tunalı, İsmail. Denemeler. İstanbul: İktisadi Yayınlar Ltd. Şti., 1980.

Yumrukçağlar, İlksen. "Dolmabahçe Sarayı'nın Saray-Müze olarak Yeniden Düzenlenmesi Konusunda Öneriler." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, 1996. s. 1-15.

Yücel, Hasan Ali. Türkiye'de Orta Öğretim. Ankara: T.C. kültür Bakanlığı Yayınları/1681, 1994.

GÖRÜŞME

Atagök, Tomur.- YTÜ. SBE. Müzecilik Anabilim Dalı Başkanı- "Okul-Müze" konulu görüşme. İstanbul: 23 Mayıs 1998)

Haksun, Korel.- Kabataş Erkek Lisesi Müdürü- “Okul Müzesi” konulu görüşme. İstanbul: 28 Mayıs 1998.

——.- “Kabataş Erkek Lisesi Okul Müzesi” konulu görüşme. İstanbul: 26 Mayıs 1997.

Sakaoğlu, Necdet. –Talim ve Terbiye Kurulu üyesi-“Türkiye’de Okul Müzesi” konulu görüşme. İstanbul 7 Mart 1998.

Semenderoğlu, Vefa. -Galatasaray Müzesi Müdürü- “Türkiye’deki Okul Müzeler” konulu görüşme. İstanbul: 17 Haziran 1998.

Sözen, Metin. -Kabataş Erkek Lisesi Yönetim Kurulu üyesi, Sanat Tarihi Profesörü- “Kabataş Erkek Lisesi Müzesi Kapsamı” konulu görüşme. İstanbul: 1996:

KABATAŞ ERKEK LİSESİ YAYINLARI

Kabataş Lisesi Son Sınıf 1930. Kabataş Erkek Lisesi öğrencileri tarafından çıkarılmış dergi

Kabataş Erkek Lisesi, 1996-97 Öğrenci Yıllığı

Kabataş Erkek Lisesi 1997-98 Öğrenci Yıllığı

Onbir Adım. “Kabataş Erkek Lisesi öğrencileri tarafından yayınlanan dergi. İstanbul: Hilal Matbaası, 1931.

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Tarihi : 23.10.1973

Doğum Yeri : İstanbul

Yabancı Dil : İngilizce Orta

Osmanlıca Orta

Eğitim

Devam ediyor Eylül 1995 Y.T.Ü. Sos. Bil. Enst. Müzecilik A.B.D. Y.L. Programı

Haziran 1995 Eylül 1991 İstanbul Üniversitesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi A.B.D.
Sanat Tarihi Lisans Programı

Meslek Tecrübesi

Devam ediyor- Ekim 1997 Kabataş Erkek Lisesi Okul- Müze'si Projesi

Devam ediyor- Aralık 1996 Y.T.Ü. Sos. Bil. Enst. Müzecilik A.B.D. Arş. Gör.

Temmuz 1996- Haziran 1996 İstanbul Üniversitesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi
Enez, Kral Kızı Kilisesi Kazısı

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ